

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
ÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Nagy szempontok.

Budapest, február 21.

(v.) Vannak köztudomású és eldöntött dolgok, amiket már vitatni sem illik ebben a mi édes hazánkban. A helyes nemzeti gondolkodásnak a priori tanítételei ezek, amik ellen kétséget nyilvánítni oktalanság és hazafiatlanság. E vitathatatlan, minden bizonyításon felül álló politikai dogmák a következők:

A magyar felelős miniszterek: közönséges udvari lakjok.

A szabadelvűpárt tagjai: e lakjok környékijai.

A hadsereg: céda gyűlevész népség, mely a haza zsirján élőködi.

A nagyhatalmi állás: ostoba káprázat, melylyel a szoldateszka jármában tartják a magyar nemzetet.

A generalitás és a tisztikar azért kapja fizetését, hogy mentül sárosabb lábbal mentül nagyobbakat rughasson rajtuk az ujkori Petur bánok elkeseredett és diszes serege.

Valaki pedig emez a priori igazságokat nem hiszi, azt lehurrogja Lengyel Zoltán, a becsületes hazafiak sorából kiközösíti Papp Zoltán és a sárگا földig levicceli Gabányi Miklós.

A közvélemény pedig időközben álmélkodva nézi azt a farsangi bolondságot, mely a véderővita nevét bíratorlja. Bizony ha így megy tovább a dolog, rettenetes kijózanodás lesz a vége. Kijózanodás nem az ellenzékéből, mely önmaga őrli meg a saját súlyát és dőre kézzel dobja el magától azt a méltóságot, amely nélkül alkalmatlanná válik arra, hogy komoly idők közepette eredményesen teljesíttesse hivatását. Az a kijózanodás, amely fenyeget, végzetesebb lesz és mulhatatlanul bekövetkezik, ha a népképviselőt porondján a kötekedő bohóckodás szánalmas színjátéka nem fog csakhamar véget érni.

Nagyon tartunk tőle, hogy a *parlamentarizmusból* fog a nemzet kijózanodni, s ezt az isten csapását a magyar alkotmány s a ráépített magyar szabadság, sőt végső elemzésben maga a magyar államiság is aligha fogja egykönnyen kiheverni. Akik ezelőtt félszázaddal a népképviselőt alapjára helyezték a nemzeti állami életét, ugy remélték, hogy a feudalizmus szüvas gerendázatának eltávolításával s a népképviselői rendszer gránitszerkezetének megalkotásával évszázadokra biztosították állami és nemzeti fejlődésünk nyugodt folyamatát. S ha most porhanyóvá lesz, amit gránitnak gondoltak a nemzeti átalakulás vezérlő szellemei, hol találunk egyhamar állami és nemzeti életünk számára alkalmas és megbízható új alapot? Már pedig igazán megtámadhatatlan az az ikerítélet, hogy süppedő talajra jutott az a parlamentarizmus, amelynek elpárolgófényben van a tekintélye s hogy minden parlament tekintélyének a mértéke attól függ, hogy vitáiban az eszmék mekkora igazsággal s az igazságok mekkora méltósággal tudnak fellépni. Ezt az obstrukciós vitát az jellemzi, hogy hosszú lélegzetű, de tartalmatlan beszédek váltakoznak benne oktan zenebonáttal, mondvacsinált viharokkal s üstökűknél fogva előránccigalt botrányokkal. S ha egy parlamentben a kisebbség hol órákhosszat csépi az üres szalmát, hol pedig semmi módon nem okadatolható zajongásokkal üti agyon az időt, annak a parlamentnek veszendő a tekintélye.

Ha a nagy szempontok megvitatásával s a nemzeti érdekek komoly latbavetésével hetteken, vagy akár hónapokon át foglalkoztatná a kisebbség a képviselőház és a közvélemény figyelmét, panasza nem nyilna ujjunk, mert hasznos foganatját tudnók előre látni a széles mederben folyó vitaközásnak. S valóban, a szabadelvűpárton nem mulik, hogy ilyen magasságra nem tud fellendülni a most

folyamatban lévő tanácskozás. Ma is kiváló jelentőségű beszéd hangzott el a jobboldalról, beszéd, mely formai előkelőségével és gazdag tartalmával bőséges táplálékot nyújthatna a komoly eszmék harcának, ha ugyan az obstrukáló ellenzék a gondolatok mérkőzését ismerné céljául a lelketlen időfecsérlés helyett. Gróf Tisza István fejtegetéseit már napok óta várta a Ház, persze nem minden tábor egyforma érzésekkel. A balmezőn prédára leskelődött az ellenséges indulat s úgy látszott, mintha az ellenzék az ingerlő közbeszólások előre összegyűjtött garmadájával akarta volna gróf Tisza Istvánt sodrából kihozni, hogy a hevenyészett csetepaték zajába fullaszsa bele szavainak hatását. Mert azon a balmezőn most ez a divat járja. Andrassy Gyulán kezdtek, s ma Tisza Istvánon akarták folytatni. A cél — úgy látszik — az, hogy terrorizmussal fojtsák bele a szót azokba a bátor férfiakba, akik helyes irányba akarják a közönség gondolkodását terelni. De Tisza István résen állt, bámulatosan óvta meg hidegvérét, fölünyes nyugalommal háritotta el a fejle röpködő ingerkedéseket s így ura maradt feladatának, amelyet valóban kitünő módon tudott megoldani.

Két nagy szempontra helyezte rá egész okoskodását. Az egyik az, hogy a helyesen felfogott nagyhatalmi állás teljesen összevág a magyar nemzet létfeltételeivel; s a másik az, hogy a keleti politika terén fenyegető bizonyodalmak a magyar nemzeti törekvéseknek a monárkia véderejével való teljes összefordítását követelik. Ez az okos beszéd persze nem vivhatta ki tetszését az ellenzék frázishősöknek. Nekik a nagyhatalmi állás sehogyszem kell, még abban az egészen szűk, egészen modern és egészen helyes felfogásban sem, amint azt gróf Tisza István ma körvonalazta. Pedig találoan mutatott rá Tisza István, hogy nemzeti küzdelmünk legtündöklőbb korszakában

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(59)

Mind inkább megnémultam a Capitano szavai előtt. Az életből beszélt. Még többet is mondott.

— Aztán miből áll az élete annak a sokszoros milliomosnak? Naponkint halmazzal érkeznek hozzá a levelek a világ minden részéből. Kéregöt levelek. No azokkal még könnyen elbánik, kiadja őket a titkárnának s az kiosztja az alamizsnát; de aztán jönnek a zsaroló levelek, tolakodó hírkövécsok, kik szolgálataikat fölajánlják, busás áron, pénzért adják a beszédet, pénzért a hallgatást. Be kell tőnni a szájukat, hogy ne beszéljenek. Jönnek még rosszabbak. Nagy, merész vállalatok megindítóit, kik vezérszerepre ösztönzik a nábobot. Lehetetlen őket visszautasítani. Elfogadja a vezérseget. Ó adja hozzá a mozdító erőt, a pénzt. De a vállalatnak országos protekcio is kell. Nagyhírű celebritások támogatását kell biztosítani. Igaz nevén ezt ugy hívják, hogy megvesztegetés. Parlamenti szónoklat, hirlapi reklám nem terem ingyen. A világhírű vállalat aztán csufosan megbukik. A ráfordított milliók lisztátalan kezek között elvesztek. Megmaradt csak a szegény. A krózus máglyára kerül eleve-

nen. De a tűz sem mossa le homlokáról a szégyen billogát. — Vagy pedig nem azt teszi. Van crós szíve hozzá, hogy visszautasítsa a szédelő terveket, kidobja a merész vállalkozókat. A maga esze és tehetsége után alapít vállalatot, mely közkeresletnek örvendő iparikkéket gyárt, tökéletesít, elárúsít. Gyártelepe egész város, munkásai tömege egész tábor, összessége mintaköztársaság, melyben boldogság, megnyugvás honol. Neki magának nincsenek kintó vágyai, nem áhitozik rang, címek, érdemrendek után, nem veszi magát körül dicsőítő irókkal, nem szerez magának drága, de megvehető gyönyöröket. Ezért aztán mindenki ellensége lesz, aki arra számított, hogy örület, bolondot csináljon belőle, aki szenvedélyeit ki akarta zsákmányolni. Nincs gyűlöletesebb alak a világon, mint egy dusgazdag ember, akinek esze és becsülete van. Azt csak akkor tűri meg a társadalom, ha bolond. Végre aztán annyi nehéz munka, sikeres küzdelem után pihe-nésre vágyik a sokszoros milliomos, félrevonul valami dicsizetre, távol a világ zajától. Akkor utána másznak az undok kígyók, békák, akiknek nem engedte, hogy a vérét szívják, ráfogják a megszégyenítő, a természetet megcsufító bílnöket, telekürtölik vele az egész világot. S a világ elhiszi a legrosszabbat. Kívált ha annak elkövetője nagy ember, gazdag és becsületes. Nincs védelmezője. Meg kell neki halnia. Ha a saját keze nem őrli meg, kivégzi a kétségbeesés. Nem ez-e a vége a sokszoros milliomosnak?

Engemet a bámulat nem hagyott szóhoz jutnom.

Ez az ember tizenhárom év óta nem volt a nagyvilággal semmi összeköttetésben és ugy festette oda az alakokat képezelet felhő-alapjára, mintha előtte álltak volna.

Eddig esendesen ülve beszélt a Capitano, most egyszerre felugrott útből, arca kigyulladt, kezeit ökölre szorítá.

— De hát eddig csak az emberről beszéltem, akit a te tanácsodat követve, haza kellene vinnem a nagyvilágba e pusztaszigetről. No hát az ember meg a pereputyja majd csak találna magának valami helyet a valóságok földterületén. Nem lennének arra utalva, hogy egész életünket vasuton és yachtton töltjük. De hová vigyem a hazafit? Van boldog ország Európában? Van ország, amelynek nevére az én szívem nagyot dobbanjon? Van egy eszme, amiért fel tudjak lelkesülni? Ki az a haza? A dobszóra felvonuló hadcsapatok? A huzakodó pártok? A munkaképtelen parlamentek? A gyűlöletszító nemzetiségek? Az elégedetlen munkás-tömegek? Vagy talán az agráriusok és merkantilisták? Vagy talán az egymást elátkozó vallásfelekezetek? Akik alatt mind mélyen és következetesen ássa aknamunkáját az anarchia, a nihilizmus, a hontagadás és égtagadás hatalmas szelleme? Ez a haza?

(Folytatása következik.)

a legdicsebb vezérlő szellemek, a Rákóczyak, Bocskayak, Bethlenek egytől-egyik át voltak hatva attól a tudattól, hogy Magyarország tartós békére kell törekednie a dinasztival, mert csakis az Ausztriával való kapcsolat biztosíthatja hazánkban azt a nagyhatalmi állást, amely szükséges előfeltétele nemzeti létünknek. Ama ragyogó alakjai történelmünknek nem azért vívták szabadságharcukat, hogy elszakadjunk Ausztriától, hanem azért, hogy az örökostartományokkal való állandó szövetség ne szívjá fel alkotmányos szabadságunkat s állami különállásunkat. S mihelyt ezt a célt elérték, siettek a békekötéshez, mely ismét belevitte a magyar nemzetet az uralkodóház közösségétől feltételezett nagyhatalmi állásba. S valóban nem azt jelenti ma már a nagyhatalom, hogy az erő öntudatából fakadt dölyf oktalan háborukba kergesse az illető országot, hanem csupán azt, hogy a saját erejének öntudatán alapuló önbizalom ne tőrjön idegen uralmat az illető ország saját érdekei felett. Amely perben nem lennének többé egy nagyhatalom paritásos részese, valóban tüstént vételeznék valánk a pangermán, panszláv és dákóromán törekvésekkel szemben. S mert nagyhatalmi állásunk záloga a hadsereg, épp ezért a hadseregnek kellő karbantartása nemcsak a dinasztia érdekét képviseli, hanem egyszerűen hazánk nemzeti és állami fejlődésének zavartalan folyamatát is biztosítja.

Nyugat felől hosszabb idő óta tart a béke, de a Kelet izzó talaján új alakulások és új bonyodalmak lehetősége fenyeget. Emezekkel szemben vajjon miben áll a mi nemzeti érdekünk? Abban, hogy folytatódjék az a fejlődési processzus, amelyet gróf Andrássy Gyula és Tisza Kálmán a magyar nemzet külügyi érdekeinek helyes felismerésével iniciáltak s amely azóta a magyar-osztrák monarchia külpolitikai rendszerévé kristályosodott. A mi nemzeti érdekünk valóban az, hogy a török birodalom elháríthatatlan feloszlásának haladtával a balkáni népek szabadsága egyre jobban szilárduljon, mert csakis így érhető el az a cél, hogy a Balkán-félsziget ne csak szákmányává ne váljék Oroszországnak a függetlenségükre féltékeny Balkán-államokban a magyar nemzet megtalálhassa a maga természetes szövetségeseit az orosz hatalmi politika terjeszkedő ösztöneivel szemben. E feladat megoldása a diplomácia dolga ugyan; de

vajjon érvényesülhetne-e a magyar-osztrák nagyhatalom diplomáciájának akarata, ha mögötte nem áll a kellő haderő? S e szempontból nézve a dolgot, nem kell-e igazat adnunk Tisza Istvánnak abban is, hogy a keleti alakulásokkal szemben egyenesen a magyar érdek követeli a nagyhatalmi állás biztosítását s a monarchia haderejének kellő karbantartását?

Nagy nyomatókkal hangsúlyozta Tisza István azt a szempontot is, hogy a nagyhatalmi állás tekintetében elsősorban érdekelt dinasztának kell leginkább arra törekednie, hogy a véderő mennél közelebb férközhessen e nemzet szívéhez. Örömmel hallottuk a hadsereggel kapcsolatos nemzeti törekvéseknek e lendületes igazolását gróf Tisza István ajkáról. S jól esik konstatálnunk, hogy e fejtegetéseivel rokonszenves hatást ért el az egész szabadelvűpártnak. Érdekes és nagyfontosságú jele ez az időnek. Megláthatja belőle ki-ki, hogy a nemzeti aspirációk nem alkotnak többé politikai monopóliumot. Közkincsévé lett ez a törekvés az egész szabadelvűpártnak. Lehet, hogy a pártegyesnek ilyen értelemben való megnyilatkozása hatás nélkül marad az ellenzékre. De erős a hitünk, hogy nem marad hatás nélkül ama tényezőkre, amelyek a hadsereg szellemét döntő módon irányítják.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, február 21.

A t. Ház előtt ma volt először nagyobb толongás. Rendőrök tartották féken a tömeget. Ez a nagyobb kíváncsiság a félegyházi szász küldöttségnek szült, mely ma érkezett a fővárosba, s az utolsó szálig elhelyezkedett a karzatokon. A küldöttség kedvéért az ellenzék csinált is az ülés elején egy kis minta-vihart, ami igen kedves és igen oktan éceó volt. A függetlenségi párt egyszerűen eljászotta annak a rakoncátlan Józsinak szerepét, akivel a mi kedves Molnár Ferencünk azt mondatja:

— Én disznózkodni akarok!

Mivel éppen vendégek voltak jelen, Szélsőbal Józsi is ilyenformán cselekedett. Kapott rajta, hogy Kammerer Ernő éppen beteresztette a civilista-javaslatra vonatkozó bizottsági jelentést s előbb elkezdett lármázni, állt kiabálni, padokat verni, aztán pedig ugyanolyan buzgóssággal kez-

dett panaszkodni, hogy egy szót sem hallott az előadó jelentéséből.

— Hát mért lármázatok? — kérdezte a jobboldal.

— Lázamzunk, mert lármázunk. Csinált volna az elnök rendelt — felelt Szélsőbal Józsi.

És dobolt, kiabált, panaszkodott. Az elnököt Tallán Béla ravaszkodott:

— Semmit sem hallottak?

— Nem.

— Akkor miért lármáztok?

— Mert tiltakozunk a civilista ellen.

— Nohát! Ugy-e, hogy minden jól hallottak!

Bánta is Szélsőbal Józsi, hogy így külső a rakoncátlanság. Ő tovább is lármázott, rosszakodott s nem nyugodott, míg az előadó még egyszer el nem mondogatta mondókáját. Akkor már meghallgatta nyugodtan s nem is tiltakozott Szélsőbal Józsi. Azt azonban persze nem engedte el magának, hogy ezutal is követelje a jelentésnek az osztályokhoz való utasítását. Nem lesz ugyan belőle semmi, valaminthogy az egész céceó is eredménytelen volt, de legalább a félegyházi vendégek megismerték Szélsőbal Józsit. Elmesélhetik, milyen tréfás, milyen eniváló s milyen rakoncátlan.

Az sines azonban kizárva, hogy nem a félegyházi deputáció kedvéért rendezték a minta-vihart. Már akkor a teremben volt gróf Tisza István s tudvalevő volt, hogy a katonai vitában ő beszél ma elsőnek. Talán a Tisza-beszéd fogadására csinálták a kellő hangulatot. Mert bizonyos, hogy amikor a jegyző gróf Tisza István hívta fel szólásra: ritka érdekesen festett a t. Ház. A szélsőbaltól jobbfelé a néppártig, de még talán túl is — nem egyszerű hallgatóság ült, hanem szinte csupa lesben álló vadász. Gróf Tisza István algha készült úgy a beszédre, mint ellenfelei készütek a beszéd fogadására. Talán még a közbeszólások is preparálva voltak már. S aztán gróf Tisza István pompásan leszegezte az ellenséges ágyuk torkát s úgy beszélt, hogy egyszerűen senki sem kapaszkodhatott szavaiba, csak éppen a szélbali ifjuság ragadta meg az alkalmat, mikor Tisza a Balkán-államok függetlenségének megővását nemzeti érdeknek mondogta, mert itt gunyolódni lehetett.

— Vivjük ki Macedónia függetlenségét, holott a magnukét nem tudjuk kivívni!

S aztán jött az elmaradhatatlan ötlet:

— A babiloni gróf után itt jön a macedon gróf!

De egyéb aztán nem volt. Gróf Tisza István mindjárt maga felé hajlított a szimpátiákat, mert a hadsereg nemzeti tartalmáról olyan szellemben

Moharózsza.

(Dalmi előjátékban és négy képb. Szövegét Quida „Egy pár kis facipő” című novellája után írta: Rothausner Miksa. Magyarra fordította Czigliányi Béla. Zenéjét szerző Hubay Jenő. — Első előadása a Magyar Királyi Operaházban 1903. február 21-én.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Gergely István.

Még fülemben zúg a taps, amelyivel ma este számtalanszor hívták a lámpák elé Hubay Jenőt, a Moharózsza komponistáját: szivesörömet látták újra meg újra azt az igazi poéta-fejet, ábrándos tekintetével és méla mosolyával! Mert a poétának mindig nyert ügye vagyon. Aki dalt hoz, kitárt és szomjuhozó szívekre talál.

Manapság nem igen divatos a zenében a költő. A tudósok korát éljük, akik mindent megvetnek, amire nem képesek. Oh, az a verejtékes muzsika, amely nagynehezen szikkad elő az agysejtekből át a pergamentkoponyák aggott bőrének pórusán, mint az intellektus keserves munkájával. A dolgozószoba pállott levegőjét terjeszti maga körül és a tehetetlenség szégyenkezését hivalkodó nagyképeség alá rejti. Ezidőszerint a szellemi munka semmiféle területén se grasszálnak anynyira a bűnművé kékharisnyások, mint éppen a muzsikában. A kritika velük szemben fegyvertelen, mert a munka, a tudás, a győtrelem mégis csak tiszteltre kényszerít.

De a szépségre szomjas közönség úgy szenvedniattak, mint agg férj mellett fiatal asszony. És

persze, ha jön aztán az igazi legény, hálásan borul keblére.

Ha megszólal a zene, amely nem az agyból, hanem a szívből fakad, — ha a zene a szív tavaszát hirdeti, — ha poéta dala hangzik fel, — azt megéri a közönség és ujjongó lekesedéssel köszönti, aki neki poézist hirdet. Így volt ez ma este is.

Hubay Jenő poéta és a Moharózsza igazi dal-

A mai udjónás a mesternek immáron negyedik dalműve. Athenorban nyilatkozott meg először Hubay Jenő drámaírói tehetsége, amelynek dugszagossága és lendületes ereje rögtön imponált és hódított. A cremenói hegedűs című gyönyörű operája már diadallal járta be a világot, — a Magyar Királyi Operaháznak pedig egyik legnagyobb művészi és anyagi sikere volt. Ezután jött a falurossza, amely a magyar dalmű történelmében mint zseniális utatórt fogja megőrkíteni Hubayt.

Nagy érdeklődéssel vártuk, hogy Hubayt az ő benső evolúciója hova fogja vezetni és a modern zenei irányzatok vad tömekegében vajjon melyik párthoz fog szegődni. Moharózsza, imhol, az ő vallomása.

Nem szegődött semmiféle párthoz, mintha csak megszívlette volna Freiligrath örökre érvényes mondasát, hogy sokkal magasabban van a poétának helye, mint a párt váromán. Művészietlen korszellemünk sok olyan művet produkál, amely programszerű irányzatosságával elsősorban formai és tartalmi problémák dolgában küzdeni és bizonyítani akar és természetes, hogy az ilyen vitairatszerű kompozíció, amely esztétikai

dogmák támogatására készült, gyakran elveszti a művészi jeleget és mint valami preparatum, rideg formákban, élettelenül merevedik meg. Sok ilyen hullája van az esztétikai pártok küzdelmének, — több, mint eleven műreke.

Hubay megőrizte a maga egyéniségét, nem eskszik semmiféle pártnak zászlajára, — szabadon énekel, mint a madár. Moharózsza olyan műreke, amely csak önmagáért van, akár a virág. Dal, és nem csatakiáltás.

Ezt a dalt Brüsszel és Laeken között találta, egy mellékuton, ahol eleven gyeplű beszeggett kis kertben az öreg Mais Antal kunyhója áll. Ki ne ösmerné Quida gyönyörű novelláját: Egy pár kis facipő?! Ki nem siratta meg sorsát brabanti Bébének, szegénynek, aki esudamodón vizirózsáktól származott és vizirózsák között halt meg?! Búbájos egy világ ez a flandriai paradicsom, amely telve fehér liliummal, sárga napraforgóval, lángoló rózsával és dallal. Hubay dala is innét való.

Mert nem csupán esztétikai szempontok vezérelhetik Hubayt, amikor Quida novellájában olyan tárgyat ismert föl, amely őt inspirálhatná. Azt az utat, amelyet Bébé kis facipőjében naponta megtett, jól ismeri Hubay is. Neki is fűtöttett a rigó Laeken és Brüsszel között. Ifjuságának anyói ragyogó emléke fűzi őt a belga virányokhoz.

Idestova egy negyedszáda, hogy a még egészen fiatal Hubayt a brüsszeli konzervatóriumhoz hívták meg Wieniavskij helyére az öreg és nagybeteg Vieuxtemps ajánlására, aki utolsó hegedű-verseny művét az ifjú magyar mesternek

EMPIRISMUS

A világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszerében egyedül az empirismus az, melyet a józan észszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiológiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főfájás eleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedés emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőltetéstől, álmatlanságtól, gyomorbajtól, meghűléstől eredő főfájást rögtön megszüntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 gr) és a világbülcöcszet rendszer

beszélte, hogy még a horvát képviselők soraiban figyelő gróf Apponyi Albertnek is tetszett. Amit pedig a dinasztia és a nemzet egyetértéséről mondott, azt Gszinte tapsokkal honorálta az egész nagy szabadelvűpárt.

Nyugodt, tárgyilagos és okos beszéd volt s a vita egyik eseményévé nőtte ki magát. Hogy a szünet alatt meglehetősen hosszú orral járkált a beszéd fogadására szervezkedett liga, az még csak jelentősebbnek mutatja gróf Tisza István sikerét. De senki sem tagadta a folyosón, hogy igazán tapintatos és okos beszéd volt.

Kellemetlen folytatásul Várady Károly követte, aki az obstruálásnak legkönnyebb és legunalmasabb módját választotta, mert egyszerűen ismertette a katonai javaslatok ellen beérkezett kérvényeket. És ötnegyed órán keresztül ismertette! Sokallta a gyönyörűséget még az ellenzék is.

Egyébként volt még napirend előtt és napirend után is egy és más. Napirend előtt Zboray Miklós megokolta ismeretes indítványát, hogy a Ház torolja meg a Györfly Gyula nyílt levelében foglalt támadásokat. Zboray azonban Flósz Sándor igazságügyminiszter felszólalása után visszavonta indítványát s így minden határozathozatal fölöslegessé vált. Az ülés végén pedig interpellációs válaszok és újabb interpellációk voltak. Most pedig szerdájig nem lesz ülés...

A képviselőház ülése február 21-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallán Béla.

A kormány részéről jelen vannak: Szell Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza, Flósz Sándor, Láng Lajos, Wlassics Gyula, Darányi Ignác.

Elnök bemutatja Félégháza kérvényét (Zajos eljénzés a bal- és szélsőoldalon.) a katonai követelések ellen.

Hentaller Lajos kéri a kérvény leolvasását. (Megtörténik.)

(A civilista.)

Kammerer Ernő előadó: Van szerencsem bemutatni a pénzügyi bizottság jelentését az udvartartás költségeinek megállapításáról. (Zajos felkiáltások a szélsőbalon: Nem aduk! Le vele! Eláll! Eláll!) Kérem a t. Házat... (Zajos felkiáltások a szélsőbalon: Eláll! Eláll!)

Elnök: Csendet kérek!

Kammerer Ernő: Kérem a Házat (Felkiáltások a szélsőbalon: Eláll! Eláll!), méltóztatnék a javaslat szétosztása és annak idején az osztályok mellőzésével leendő napirendre tűzése iránt intézkedni. (Zaj a szélsőbalon.)

Elnök: A javaslat ki fog nyomtatni, szét fog osztatni és annak idején az osztályok mellőzésével napirendre fog tűzteni. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbalon: Nem hallottunk semmit!)

ajánlotta. A hírnév és dícsőség sugarai, első ifjúság és naiv boldogság illatozása, a flandriai virágok és brabanti madárdalok emléke fűzi Hubayt Bébé birodalmához. És aki nemcsak fülle hallgatja a zenét, az kiérzi a Moharóza dallamaiból az élmények igazságát, a flandriai erdők lehelletét és a belga mennyből derült szinpopját. Ebben a zenében földiz van. És sok-sok édes ifjúság.

Midőn a Moharóza zenéjének ezt a szubjektív természetét, mint élesen jellemző vonást, kiemelném, úgy gondolom, a leghevesebb, ha ide esatolom be a zene nemzeti karakterének kérdését.

Mert alighanem lesznek olyanok is, akik a Csárdajelenetek zseniális komponistájától, a magyar ritmusok mesterétől számon kérik, miért nem érvényesítette személyes alanyiságán kívül magyaroságát is? Miért nem kaptunk tőle magyar operát? Hát legyünk igazságosak Hubayval és magunkkal szemben is!

A komponista számottevő munkát csinált a magyar dalmü terén, midőn *A falu rossza*t komponálta. Kétféle akkor is, mint már számtalanszor, hogy a népdal-motívum nem alkalmazatos drámai feldolgozásra, mert elsősorban lírai, esetleg epikus természetű, de sohasse drámai. Hogy hosszú lélekzötű, szimfonikus mondatokat nem tölthet be, az nyilvánvaló.

A magyar opera-stílust nem lehet programmszerűleg megcsinálni. Hogy előbb-utóbb lesz, az bizonyos, de organikus módon és nem a tendenciózus elszántásig segédével. Hanem azért minden talentumnak kötelessége, hogy az utóbb munkában, amely egyelőre talán nem is keesegtet eredménnyel, résztvegyen. Nem mindenkinek

Kablayi Géza: Minek lármaztok? (Ugy van! a jobboldalon.)

Benedek János: A házszabályokhoz kér szót. Csak azt akarja konstatálni, hogy az előadó előterjesztéséből semmit sem hallott. (Ugy van! a szélsőbaloldalon. Nagy zaj a jobboldalon.)

Elnök: Én az előterjesztést nagyon jól hallottam. (Folytonos nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Saját hangját sem hallotta.) Molnár Jenő képviselő ur a házszabályokhoz kíván szólni.

Molnár Jenő: Nagy zaj jobblelől! Azt hitte, hogy ez az a hely, ahol igazat szabad mondani és ez az a hely, ahol a nép előt semmit sem szabad eltitkolni. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Nagy zaj a jobboldalon.) Az előadó jónak látta elhadarni valamit, amiből nem hallottak semmit. (Nagy zaj és mozgás a jobboldalon. Felkiáltások: Miért lármaztok?) Ez a népképviselő a parlament rendszerrel nem egyeztethető össze. (Ugy van! a szélsőbaloldalon. Folytonos nagy zaj jobblelől.) Ha akarja a másik oldalról fellép és becsületeszavára kijelenti (Nagy zaj a jobboldalon.) hogy hallotta, hogy az előadó ur mit mondott, abban az esetben megadja magát. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Mi hallottuk!)

Báró Fejérváry Géza: Ne tessék lármazni, majd akkor megértük! (Élnék helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak. (Folytonos zaj.) Csendet kérek jobbról és balról, mert különbözően kénytelen lennék a képviselő urakat néziserint megnevezni. (Zaj.)

Várady Károly: T. Képviselőház! Ilyen eljárás, amelyet ma láttuk az újabb Széll-éra alatt elő nem fordult. Ez az eljárás teljesen helytelen, teljesen házszabályellenes, teljesen alkotmányellenes.

Elnök: Köteles vagyok azon szavakra, amiket Várady képviselő ur mondott, kijelentni, hogy az eljárás se nem törvénytelen, se nem házszabályellenes. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj és ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Kérem, méltóztatassanak nyugodtan meghallgatni. Az előadó ur előadta röviden a tárgyat és erről az oldalról jött azután a lárma, amelynek következtében... (Folytonos nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Méltóztatassanak nyugodtan lenni. (Folytonos nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Az előadó ur előadta jelenléset én egész határozottan és jól hallottam. ennek következtében (Élnék felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hiszen nem hallottunk semmit!) nagyon sajnálom, de nem vagyok abban a helyzetben, hogy a kérsnek helyt adjak. Méltóztatik tudomásul venni, hogy az előadó ur a pénzügyi bizottságnak a civilistáról szóló törvényjavaslata vonatkozó jelentését terjesztette elő. (Folytonos zaj a néppárton és a szélsőbaloldalon.)

Rakovskyy István: A házszabályokhoz kíván szólni. Az iránt nem kétekedik, hogy ugy van mint az aelnök kijelentette, hogy a Ház egyik oldalán zaj és lárma volt. Az illetők, akik ezt a zajt és lármat okozták, hibáztak. Erre nézve azonban a házszabályokban megvan a cenzúra. Mindaddig, amíg az elnök mindezeket a cenzurákat nem használja fel, amíg a rendet helyreállítani nem képes, mindaddig nem lehet egy ügyet ugy elintézni, hogy az előadó ur odatordul az aelnök urhoz, az aelnök urhoz beszél és ezzel az aelnök urnak olyan jogot ad, amely csak magát a Házat illeti meg. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon és a néppárton.) Méltóztatssék a jelentést még egyszer előterjeszteni és ezzel az incidens el van intézve. (Helyeslés a szélsőbaloldalon és a néppárton. Elentmondások jobblelől)

Barabás Béla: A házszabályokhoz kér szót és konstátálja, hogy amikor az előadó megkezdte beszédét és kiejtette azt a szót, hogy a civilistáról van szó, akkor ezen az oldalon határozottan nagy lárma keletkezett. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Jogosan!) Az előadó felhazná ezt a lármat és további szavait megérteni egyáltalában nem lehetett. Emlékeztetőre idézek az igen t. Háznak egy nagyon fontos és veszedelmes jelenetet, amikor báró Banffy a nagy lármaiban elkezdett beszélni és oda parancsolta az egyik gyorsíró, nem törődött a lármaival, hanem követelte a gyorsírótól, hogy mindat, amit tőle hall, jegyezze le. Banffy a nagy lármaiban beszélni kezdett s akkor történt az, hogy Kubik Béla odament és a gyorsíró elől el akarta venni a papíros, hogy ezt az alkotmányellenes visszaélést megakadályozza. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Az előadó ilyen kis Banffy-féle példát csinált, amikor a lármat felhasználta arra (Zaj jobblelől) hogy (Mozgás jobblelől) elmondja az ő mondokáját, amelyet senki meg nem hallott. Ha az elnök nem tud rendet tartani vagy nem tudja a házszabályokat, akkor szálljon le arról a helyről, vagy teljesítse kötelességét. (Élnék helyeslés a szélsőbaloldalon és a néppárton. Nagy zaj és mozgás a jobboldalon.)

Elnök: Sajnálom, hogy éppen a Ház ezen oldaláról figyelmeztetek arra, hogy a házszabályokat nem ismerem és a rendet nem tudom fenntartani. Megjegyzem magamnak a jövőre való tekintettel. (Élnék helyeslés és taps a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ez bosszualias akar lenni! Felkiáltások a néppárton: Bosszu! Fenyegetés! Folytonos zaj.)

Rakovskyy István: Személyes kérdésben kér szót. Abban a nézetben volt, hogy az aelnök kötelességét mulasztotta. (Zajos felkiáltások a jobboldalon: Eláll!) Ha az elnök ur azon kijelentése, melyet felszólalása végén tett, annyit akar jelenteni, hogy a jövőben javulni fog, akceptálom. (Helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Azon este azonban ha az fenyegést akar magában foglalni az ellenzékkel szemben, (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Ez a fenyegetés!) azon esetben, ha ez, amit én nem tevélek fel, fenyegést akar tartalmazni (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Ez a fenyegetés!) Élnék csendet, az egész ellenzék utjában torja talámi. (Élnék helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: Rakovskyy István képviselő urnak ezen szavaira kénytelen vagyok kijelenteni, hogy kijelentésem semmi mást sem tartalmaz, minthogy a házszabályokat kötelességszerűleg fogom alkalmazni. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Hat eddig! Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Arra kérem a képviselő urakat, hogy nehéz tisztában méltóztatassanak támogatni, de ne akadályozni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Én azt hiszem, méltányos a t. ellenzék kérése, minthogy azt mondják, hogy nem hallották s ennek következtében nem értették az előadó ur szavait, hogy ennek a kellemetlen viának véget vessünk, javaslom a t. Háznak, méltóztatssék megengedni hogy az előadó ur jelentését még egyszer adhassa elő. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Kammerer Ernő, a pénzügyi bizottság előadója: T. Ház! (Zaj. Elnök csendet.) Én a házszabályokat olyannyira tiszteltem, hogy dacára azoknak a... (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon; Nem arról van szó!) Dacára azoknak a kemény és súlyos vádakkal, amelyekre egyáltalában soha rá nem szolgáltam, hallgatva ültem itt mindaddig, amíg az elnök ur nekem a jogot meg nem adta a szólásra.

sikerül az annyi dícsőséggel, mint Hubaynak *A falu rosszában*.

De már most kérdem, vajlon nem magyar költőnek munkája *A cremonai hegedűs*, amely egész Európában bábort aratott, — avagy a Moharóza, amelynek feltétlenül nyitva állnak az európai szinpadok? A külföld mindenestre magyar génius termékeknek nézi és *Hubayban* nemzeti tehetőségünknek hódol, anélkül, hogy magamagának követelné alkotásainak jellegét. *Hubay* Jenő feltétlenül a mi poétánk.

Ennyit a Moharóza zenéjéről általában; mielőtt részletesebben fejtegetném, néhány szót kell mondanom szövegéről, amelyet *Rothausser* Miksa, a szinpadok és irodalmának ez az avatott ismerője és művelője készítet a novella nyomán. Az *Egy pár kis facipó* annyira ösmert, hogy aligha kell elmondanom a meséjét, de mindenesetre fontos — már a zene szempontjából is — hogy mint dolgozta át és rendezte be a cselekvényt a librettista.

És a legnagyobb elismeréssel kell konstátunk, hogy *Rothausser* kitűnően oldotta meg feladatát: drámai keretben zenei szituációkat teremtett föltétlenül magas irodalmi színvonalon.

Ime a szöveg beosztása:

Az előjátékban a zenei prelúdium keretében egy rövid némajáték ismerteti meg velünk Bébé származásának történetét. Az öreg Macs Antal ott találja a tó partján a kis csendesöt és mialatt boldogan viszi be a házába, fölszendül a láthatatlan kórus jóslata: *A tó vala bölcsőd s lesz pihenőd.*

Az első kép. Brüsszelben az ősi városház előtt zsibog a piaci élet. Bébét, a virágáruslányt, szeretettel ünneplik tizenhatodik születésnapja alkalmából. Flamen, párisi piktor elragadtatva szem-

léli a kedves teremést és engedelmét kéri, hogy lefesthesse. A lányka szívében rögtön szerelem támad, amit kitörő haraggal fogad az ő becsületes, paraszt imádója: Jeannot, a favágó.

A második kép Bébé konyháját és virágos kertjét látjuk. Jeannot és a szomszédasszonyok hiába intik, — Bébé szerelmes bizalommal várja Flament. De a blazirt piktor annyira meghatja a leány anygali ártatlansága, hogy szinte futva menekül a bün alkalmá elől.

A harmadik kép Flamen párisi műtermét mutatja, ahol a felgyógyult piktor tiszteletére nagy mulatságot rendeznek az ő barátai. Az orgia kelő közepébe lép be Bébé, aki Flamen betegségének hírére — maga is beteg és megtörve — Párisba siet. Iszonyattal nézi a piktor büns társaságát és végtelenül boldogtalan. Megérkezik Jeannot is, aki meg akarja ölni a csábítót, de Bébé közbeveti magát. Erre a legény átkozódva vonszolja el magával a beteg leányt.

A negyedik kép ismét az előjáték színhelyét mutatja. A boldogtalan Bébén beteljesedik a jóslat: beleéli magát a tóba.

Az ekként beosztott librettóra *Hubay* Jenő mindvégiglen előlék és poétikus zenét komponált, amely — mint már fentebb mondtam, — teljesen az ő egyéniségének a kifejezése. Ez persze nem jelentheti azt, hogy operája formák, stíl, irány és eszközök tekintetében izolált mű lenne. Manapság Wagner a levegőben van és a technikai vívmányok, amelyeket az epigonok még a mester után is tovább tudtak fejleszteni, közkincese minden művelt zenésznek. A zenedráma orchesterális szelleme mindenkit kötelez, még azt is, aki

illetőleg határozatult ki nem mondotta, hogy előterjesztésemet megégyezzer megtegyem. (Tetszés a jobboldalon.) Előbbi eljárásom mentésére, úgy érzem nem kell felhoznom semmit. Ugyan látna keletkezett, amint ebben a Házban, sajnos, már nagyon sokszor hallottunk (Derültség a bal- és szélsőbaloldalon) és olyan látna volt, (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon) amely a tárgyalások folyamán máskor sem szokta megkaszni (Ugy van! Ugy van! jobboldal). És éppen azért, hogy ennek a nem kellemes állapotnak végét szakítsam, mondtam el a mondkákat. Hogy azt meghallották, azt hiszem, arra nézve hivatkozhatom a gyorsírókra, (Felkiáltások a bal- és a szélsőbaloldalon: Nem elég, ha csak a gyorsírók hallják!) akik nem voltak külön ikerdelve melém és hivatkozom mindazokra, akik nem zajongtak és akik az előterjesztést hallották. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Hát van szerencsém bemutatni ezek után ismételt a pénzügyi bizottság jelenlétét a törvényjavaslat tárgyában, amely a királyi udvartartás költéseit alapítja meg és amely véleményes jelentését végzett ezen bizottsághoz volt utasítva. Kérem, hogy ezen jelentést kinyomatni, szétosztani és annak idején az osztályok mellőzésével napirendre kitűzni méltóztatassék.

Barabás Béla: Méltóztatassék a törvényjavaslatot az osztályokhoz utasítani tárgyalás végett. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Minthogy a pénzügyi bizottságban amelynek szövege is tagja nem teljes részletességgel nem egészen áthatóan bíráltattam el a kérdés, csak úgy fölületesen átutottak rajta alkalmat kell adni arra hogy a képviselők összesége hozzászólhasson ahhoz, mivel az osztályoknak semmi munkájuk sincs. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Midőn a t. képviselőház meghozta azt a határozatot, hogy ezen törvényjavaslatot tárgyalás végett a pénzügyi bizottsághoz utasítja, akkor talán nem mondta ugyan ki az osztályok mellőzését, hanem azt a praxist követte, amely praxis általában meg szokott tartani azon javaslatoknál, amelyek előzetes tárgyalás végett a pénzügyi bizottsághoz utasítottak. Ez a praxis pedig abból áll, — és talán huszonöt éves praxis az, amióta az osztályokban való tárgyalást tényleg mellőzte a t. képviselőház, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát miért vannak az osztályok?) mert a szakbizottságok tárgyalására helyezett a fősúlyt a javaslatok előkészítéséről, az állandó gyakorlat abban áll, hogy az ilyen törvényjavaslatok egyenesen a Házban szoktak tárgyalatni. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Erre való hivatkozással kérem a t. Házat, hogy ne méltóztatassék eltérni az eddigi szokástól, hanem méltóztatassék a javaslatot kinyomatni, szétosztani s annak idejében az osztályok mellőzésével napirendre tűzni. (Helyeslés jobboldal.) Egy észrevétel még sem tagadhatok meg magamtól arra nézve, amit Barabás képviselő ur mond, hogy a pénzügyi bizottságban ez fölületesen tárgyalatott.

Barabás Béla: Csak az ellenzék szövege hozza, más senki! A bizottságnak csak ellenzéki tagjai!

Széll Kálmán miniszterelnök: En úgy tudom és állítom, hogy ezen törvényjavaslatot, amely kétségkívül fontos, mert pénzkérdést, egy fontos kérdést tárgyal két ülésen át tárgyalta a pénzügyi bizottság.

Nessi Pál: Az kevés!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt a pénzügyi bizottság határozta meg, nem pedig Nessi Pál képviselő ur, (Ugy van! Ugy van! jobboldal) mert minden bizottság maga határoz a felett, hogy mennyi időt szentel egy javaslat tárgyalásának. (Mozgás a szélsőbaloldalon. Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Az ellenzék tagok ott voltak, felszóllaltak valamenynyien,

szerencsém volt Barabás Béla urat is hallani, szerencsém volt neki választ is adni; minden felvilágosítást, amit kértek tőlem, megadtam; minden kérdésre válaszoltam, kimerítően nyilatkoztam, a bizottság tagjai mind részt vettek, nem lehet tehát — és legkevésbé a vártam volna ezt egy bizottsági tagtól magától — a pénzügyi bizottságot fölületes tárgyalással megvádolni.

Széll Kálmán: Kérem a t. Házat, méltóztatassék a javaslatot annak idején az osztályok mellőzésével napirendre kitűzni. (Helyeslés jobboldal.)

A Ház úgy határozott, hogy a jelentés az előadó ur javaslatához képest kinyomatik, szétosztatik és annak idején az osztályok mellőzésével fog napirendre tűzteni.

Nyegre László jegyző: Jelen a Háznak, hogy az indítványkönyvben újabb bejegyzés nincs. Az interpellációs könyvben pedig a következő interpellációk vannak bejegyezve: Kovács Pál, az ármentesítési illekek és járulékok tárgyában a földmívelésügyi és a pénzügyminiszter úrakra; továbbá ugyancsak Kovács Pál: Szolnoki Lajos kun-telegyházi tanácsos úryében, a belügyminiszterhez.

Elnök: Mindkét interpelláció az ülés végén, fél három órákor fog megtörténi. (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Két órákor! Hiszen a miniszter is váaszol! Zaj. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

(A Gyórfy-ügy.)

Zboray Miklós: Gyórfy Gyula volt országgyűlési képviselő lemondott a mandátumáról, de vaszólóhoz intézett nyilatkozatában megátadta az összehívás nélküli bizottság tagjait. Szólok nem követeli Gyórfy megbüntetését s elégnék talán annak konstatacióját, hogy a Ház egy bizottságot megrálgalmazni büntetetlen nem szabad. (Helyeslés a néppártok.)

Piczor Sándor igazságügyminiszter: Magától értetődik, hogyha a t. Ház az indítvány értelmében határoz, (Zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.) és ha nekem utasítást adna, (Halljuk! Halljuk!) kötelességemnek ígrom tartani, hogy annak eleget tegyek. (Halljuk! Halljuk!) a nélkül természetesen, hogy garanciát vállalhatnék arra nézve, hogy az eljárás, különösen így alakban, amint megindították előzőt, eredményre fogna vezetni. (Halljuk! Halljuk!) Mert legyen szabad megjegyeznem, hogy nézetem szerint nem annyira az összehívhatatlansági itélőbizottság ellen foglaltak itt inktivatva ebben a nyilatkozatban, (Halljuk! Halljuk!) mint inkább az állandó bizottságra nézve. Remélem legalább a nyilatkozat egész összefüggése azt a benyomást teszi, hogy a második úgyról van tulajdonképpen szó, az abban való eljárás által véli az illető felszóllalt magát sértettnek. De ebbe nem akarok belebocsátkozni. Hiszen ha a felhatalmazás megadatott, ezt a kérdést elődönteni az esküdtszék lenne hivatva. Az én nézetem szerint azonban a Háznak, midőn egy felhatalmazás kérdéséről határoz, nem csupán jogi szempontból kell kiindulnia. A törvény nem azért bízza a Ház, vagy bizottság megsértése esetén az eljárás megindításának elhatározását a Házra mintha jogi szempontból kívánna a Ház véleményét, mert hiszen a jogi szempontokat az ügyész képviseli, hanem azért teszi, azért kívánja a felhatalmazást az eljárás megindítására, mert alkalmat akar adni a Háznak, hogy közérdekből mérlegelje, vajjon szükségesnek tartja-e saját méltósága megóvása végett a bírói eljárás megindítását. Ami már most a fenníró esetet illet, nézetem az, hogy mind az összehívhatatlansági állandó bizottság, mind az összehívhatatlansági itélőbizottság oly kifogásalattal, annyira közelísemmel mellett működik (Igaz! Ugy

van! a jobboldalon) és azok tagjaira nézve annyira általános a meggyőződés, hogy azok egyéni integritásuknál fogva efféle gyanúsító megvádoláson felül állanak, hogy nézetem szerint nem szükséges, hogy a Ház tekintélyének megóvása végett eljárást indítson. Nem szükséges a Ház tekintélyét helyreállítani, ez a támadás azt nézetem szerint nem képes elhomályosítani. (Általános helyeslés.) Különben is a támadás attól eredvén, aki ellen az összehívhatatlansági bizottság elfogultalan eljárása irányult és aki el lett marasztalva. (Igaz! Ugy van! jobboldal.)

En tehát azt vagyok bátor indítványozni, hogy a ház helyeskedjék arra az álláspontjára, hogy nem tartja szükségesnek tekintélyének megóvása végett ezen ügyre tovább foglalkozni. (Élénk helyeslés.)

Zboray Miklós indítványát visszavonja. (Általános helyeslés.)

(Az ujoncjavaslat.)

Gróf Tisza István: T. képviselőház! Én nagyon kérem mindazon t. képviselőtársaimat, akik ezen vita folyamán már felszóllaltak, hogy ne értsék félre és ne tekintsek az általuk mondottakat kicsinylésnek azt, ha azok legnagyobb részére kiterjeszkedni nem iogok. (Halljuk! Halljuk!) Engemet ezen magatartásomban kizárólag azon szempont vezet, hogy én azt tartom, miszerint az ország érdeke úgy hozza magával, hogy ez a kérdés kizárólag objektív alapon, kizárólag az ezen kérdés elbírálására döntő körülményekre való figyelemmel oldassék meg és hogy akkor teszék a közügynek szolgálatot, ha minden gyújtóanyagot igyekszem eliminálni beszédemből. (Helyeslés jobboldal.)

Éppen ezért mai felszólalásomban kizárólag egy kérdéssel kívánok foglalkozni azzal a kérdéssel, amely kimondottan, vagy halgatagon, de tulajdonképpen az ellenzéki oldalról felszóllalt t. képviselőtársaim valamennyienek álláspontjánál irányadó. Veres ionaként húzódik ugyanis végig évitán t. képviselőtársaimnak az a feltételezés, hogy itt a magyar nemzetül idegen célok, idegen érdekek részére követelünk áldozatot. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Azt hiszem tehát, hogy csakugyan ennek a kérdésnek a tisztázása lehet döntő az egész ügy elbírálásánál, mert idegen célokról, idegen érdekekről egyetlen egy kracárt és egyetlen egy ujoncot sem szabad megszavazni. (Helyeslés jobboldal.) Ellenben, ha sikerülne bebizonyítani azt, hogy igenis a nemzetnek ezt az áldozatot nem idegen célokról, hanem saját politikai céljairól, saját érdekeiről saját biztonságáért kell meghoznia, akkor igénytelen nézetem szerint ezt az áldozatot meg kell szavaznia mindenkinek, tekintet nélkül arra, hogy a hadsereg mai szervezete kielégíti-e, vagy nem. (Ugy van! jobboldal.) Mozgás a szélsőbaloldalon.) Éppen azért igen röviden esem át azon közjogi vitán is, amely a külön hadsereg, vagy közös hadsereg körül kifejlődött, hisz álláspontomat méltóztatnak tudni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ismerjük! Mozgás a jobboldalon.) A közös hadseregnek vagyok hivo, dacára annak, hogy készséggel elismerem, miszerint nagyon sok előny rejlik a nemzeti politika szempontjából a külön hadseregben, amelyről le kell mondanunk, ha a közös hadsereg alapjára helyezkedünk és dacára annak, hogy elismerem azt is, miszerint a közös hadsereg mai alapota korántsem telet meg azoknak a követelményeknek melyeket a magyar nemzet jogait táplálna a közös hadsereg iránt. (Igaz! Ugy van!) En azt hiszem, csak nyer vele az ügy, ha ezt a Ház minden oldala elismeri. (Helyeslés.) Igen sok még a teendő de azok a teendők nézetem sze-

nem esküszik a zenedráma skolasztikus ridegségére. Egyszóval mindenkinek kell tanulnia, csak lemondjon alkotásaiban önmagára énjéről.

Hubay dalművében nemcsak a zenekar beszélt, hanem a színpad is. Rendkívül elegáns és gazdag instrumentálása tele van színnel és erővel, jellemzi a cselekvényt, amely azonban — és éppen ez az erénye — a színpadon folyik. Míg a legtöbb modern dalmű alakjai mintegy illusztráció a zenekarban lezajló drámának, ami a műfajnak melodramaszzerű jelleget ad, Hubay dallamgazdagsága és jellemző-ereje a színpadról is gondoskodik. Es sohase gyötör nyughatatlan modulációkkal.

A dalmű preludiuma (b-dur), amely egy hatásos melodióval kezdődik, fölöttébb színes és bensőséges hangulatkép, amely a cselekvény számára megfelelő romantikára praedisponálja lelküket.

Az első képben feltűnik a jellemzően ároyalt kórus, Bébének megható es-dur ariettája (Szülőföld, árva leánya vagyok), a duett, majd a gyönyörű vokális részlet (Ima). A befejező karfiálás hatalmas felépítése különösen polifonikus szempontból a legnagyobb elismerésre méltó.

A második képben Hubay pazar bőkezűséggel szórja dallamgazdagsága gyöngyeit. Bébé bevezető dala (Ti kis virágim), a pompás g-dur keringő, a kórmenet karéneke és Bébé imája és az elragadó (des-dur) románca: „Itt élek gazdagon!” — végül a szenvedélyesen létkető és egyre fokozódó duett gyöngyei a második képnek.

A harmadik kép orgia-jelenetét izzó színekkel festi meg a komponista. Vidámság és pezsgő jókedv gyöngyözik a kórusban, Róbert bordala és

Lizott kupléja csupa dallam és elmésség. Külön kell megemlékeznünk az izléses balletzenéről, amely evidens táncszerűsége mellett finom melodiót mutat. Imponáló erővel festi meg aztán a zenekar Bébé megjelenését, igazi tragikus hangulattal, minden sablonos látna nélkül.

A negyedik kép szomorú költészete kiengesztelő befejezésével a romantikus hangulat jegyében fejezi be a dalművet. Bébé visszatért a vízi rózsákhoz.

Hogy a *Moharisea* premijerje elsőrangú zenei esemény, azt a díszes csarnok külső képe is mutatta. A fővárosi társaság elítje zsufolásig töltötte meg a nézőteret: a legszebb asszonyok meg leányok és az irodalom, művészet, arisztokrácia, politika, közélet kitűnősei. A közönség, amely kezdettől fogva végig a dalmű költészetének hatása alatt állt, kitűnő lelkesedéssel ünnepelte a poétát, akinek minden egyes kép után tiszzer-tizenkétszer kellett megjelenie a lámpák előtt. Rothauer Miksát, a kitűnő librettistát is többször kihívták, aki méltán vette ki részét az est külső sikeréből is.

Az ünneplésből, amelylyel Hubay Jenőt elhalmozták, kitetszett, hogy a közönség tisztában volt azzal, hogy a zeneköltő sikere a magyarság dicsőségét jelenti.

A szereplőkről, akik kivétel nélkül teljes ambicióval működtek a *Moharisea* érdekében, ilyenkor későn, amikor a szedők türelmetlenül lesik az utolsó sorokat, nem írhatók annyit, amennyit megérdemelnének. Szójer Ilonka, aki a kis Bébé nagy szerepét játszotta, mindinkább előrehalad az operai stíl elsajátításában. Eleinte — úgy látszik — nagyon elfogult volt, de a második

felvonásban bájos egyéniségét kívül művészi eszközzeivel is hatott, a harmadik felvonásban pedig szinte meglepett egynemely drámai accentusával. A tapsok, amelyek a közönség meleg szeretetét hirdették, csak a legkomolyabb művészi munkára adjanak becsúgyat a kedvelt énekesnőnek. — Payer Margit Lizette kis szerepében szabatos énektechnikájával és üde hangjával méltán aratott tetszést. — Beck Vilmos, az Operaház kitűnő baritonistája, az ő kiváló művészetével fontosságához segítette Jeannot jelentéktelen szerepét. — Dalnok Viktor ismét meggyőzőt bennünket arról, hogy benne igen komoly és értékes erő nyert műintézetünk. Intelligens ábrázolása, meleg organuma és kész technika ma is feltűnt és különösen temperamentumosa előadott bordalával aratott sikert. — Bochnicek az ő muzsikáltságával és imponáló szorgalmával (szabatos magyarsággal énekelt) lefegyverezte a bírálatot. Flóré, Valent Vilma, Kárpát stb. teljes ambicióval egészítette ki az eseményt. Balogh Szidi, az Operaház jeles primaballerinája, zajos tapsokat aratott kezes és precíz táncával. Kitűnőek voltak — mint rendszeren — a kórusok. A darab rendezése Vidor komoly becsúgyára vallott, — gyönyörűek a kosztümök és a kiállítás.

Ilyen tömeges dicséret után az ember kifogy a szóbőségéből és sajnálom, hogy Kerner Istvánt, kitűnő dirigensünket jeles zenekarával egyetemben csak röviden biztosíthatom a közönség feltűnő elismeréséről, ugyszintén Lichtenberg Emilét, jeles fiatal művészünkét is, akinek a betanítás nehez feladataiból nagy rész jutott.

rint megoldhatók a közös hadsereg mai szervezete mellett is, mert azok a hadsereg közösségének lényegével ellentétben nem állanak (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Így gondolom. pártkülönbség nélkül kívánja minden magyar ember, hogy a magyar elem a közös hadseregben el foglalja azt a helyet, mely őt joggal megilleti. (Helyesítés a jobboldalon.) Hozzáteszem, nagyon rövidtávú ember volna a hadsereg érdekkörében az, ki ezt nem kívánja, ki ezt örömlen nem fogadná. (Helyesítés a jobboldalon.) Zai a szélsőbaloldalon) mert a közös hadsereg katonái ereje nyer azért, ha abba a magyar nemzet a maga egész akcióképességét, a maga egész tetterelő dobja bele (Helyesítés a jobboldalon.) Hogy ez eddig még meg nem történt, annak oka, akadály van. A legfőbb, amire a vita folyamán is ismételve reámutattak a katonai nevelőintézetek szervezetében rejlik. Sok történet már azon irányban, hogy a magyar elemnek a hadsereg tisztikarába való bejutása megkönnyítessék. Itt lehet és kell is még többet tenni s a magam részéről úgy nemzeti szempontból mint a hadsereg barokk képessége szempontjából csak örömlen járunk hozzá minden ilyen újabb lépéshez. (Helyesítés a jobboldalon.) De mi tagadás benne, sok a tennivaló abban az irányban is hogy a magyar nemzet és a hadsereg körei közt az a kölcsönös rokonszenv és kölcsönös bizalom fejlődjék ki amely mindnyájunknak egyforma érdeke, amely a hadsereg haroképessége szempontjából is óhajtott.

Krasznay Ferenc: A bizalom hiányzik odaát! Gróf Tisza István: Én elismerem hogy adaát is vannak sokan kibék meg a régi remiszenciák ének, melyek még nem tudnak nyomtalanul elveszni, de méltóságok megengedni, hogy megkíméljük a közös hadsereg olv igazságtalan támadásoktól, melyek fölláztatják a hadsereg őnézetét. (Élénk helyesítés a jobboldalon.) Zai, ellenmondás és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ez nem logikus! T. képviselőtársam, ha ez nem logikus beszéd, méltóságok megengedni állók elébe, de méltóságok megengedni, hogy lehet objektívással, jogomhoz és kötelességemhez képest indokoljam álláspontomat. (Halljuk! Halljuk!)

A hadseregben, nézetem szerint, sok még a teendő, de ezeket a teendőket elintézhetőnek látom a közös szervezet fenntartása mellett is. (Ugy van! a jobboldalon.) és bárhogy gondolkoznak t. képviselőtársaim, — hiszen álláspontuk jogosultságát készséggel elismerem — kétségtelen, hogy a magyar nemzet többsége ma a hadsereg közösségét megkönygolni nem kívánja. (Egy hang a szélsőbaloldalon: A parlament többsége!) tehát hosszabb időt nem lehet remélni arra hogy a különálló hadsereg vonatkozólag reményeket megvalósíthassák. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Próbáljuk meg!)

Már most, ha így áll a dolog és ha sikerül bebizonyítanunk azt, hogy a magyar nemzetnek érdekei a véderő fejlesztését megkívánják, akkor nézetem szerint a sürgősen szükséges katonai érszaporítást nem lehet, éppen a magyar nemzet érdekében, függővé tenni attól, hogy olyan szervezeti változások következnek keresztül, amelyek mindenesetre hosszabb időt kívánnak. (Ellentmondás a szélsőbaloldalon. Ugy van! a jobboldalon.)

Hilló Lajos: Holnap kitűzhetik a magyar zászlót holnapután pedig a magyar kommandó hozhatják be!

Gróf Tisza István: Amely peroben t. képviselőtársam a képviselőház többségét meggyőzi álláspontjának helyessége felől... (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Itt van a nemzet többsége! Élénk csenget.)... de addig, míg az alkotmányos török között megnyitkozó nemzeti akarat nem t. képviselőtársaim álláspontján van, természetes hogy alkotmányos törvényes uton, a maguk — mondom, egyénleg teljesen jogosult — óha társait meg nem valósíthatják. (Ugy van! jobboldalon.) Ezek után még csak egyetlenegy megjegyzést vágok bátor tenni a közjogi kérdésekre vonatkozólag. T. képviselőtársaim igyekeztek igazolni azt, hogy még az 1867 XII. törvények alapjáról is ítélve meg a helyzetet, a mai helyzet sérelmes, törvénytelen és alkotmányellenes. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azt hiszem azonban, ezt a kérdést egy ténnyel való utalásnál igen könnyű eldönteni. Az 1867: XII. t.c-ikétek azok hajtották végre, akik megalkották. Ugyanazok a magyar államirafiak öröködek a véderő szervezésénél, akik döntő szerepet játszottak az 1867: XII. t.c. megalkotásánál. Ugy szerveztették ellenlégyva ez a véderő mint azt ók kontempláltak akkor, mikor az 1867: XII. t.c. megalkottatták. Méltóságok vizsgáljononni az akkor lezajlott vitákra: sem azok, akik 1867: XII. t.c-ikétek eldöntötték, sem azok akik ellene szavaztak, azt a vádat, hogy a véderőnek egyékes szervezete és vezérlete, úgy amint az életben megvalósították, az 1867: XII. t.c-ikétek útjók szoha ebben az időben nem állították. (Ellentmondás a szélsőbaloldalon.) Állították azt, hogy az 1867: XII. t.c. káros és sérelmes, de hogy a véderő szervezete ellentétben állana az 1867: XII. t.c-ikkel, sohasem állították.

Ugron Gábor: Minden újoncmegajánlásnál ellenkező indítványt adott be a balközép!

Gróf Tisza István: Ezek után áttértek arra a tőkérdésre, amelyet — mint jeleztem — beszédem tulajdonképpeni tárgyául választottam (Halljuk! Halljuk!) És itt megkönygylő feladatokat az, hogy a kérdések sorozan katonai oldala tulajdonképpén vitán kívül van, hiszen azt azon t. képviselőtársaim sem állították — amint hogy nem is állíthaták — akik a javaslatot számos egyéb okokból megtámadták, hogy a mi monárkiánk hadereje az utolsó 14 év alatt lépést tartott volna a többi európai nagyhatalmak lépésével.

Ugron Gábor: Ez igaz, de a pénzt elküldtük! **Baró Felitsch Artur:** Mások is! (Derűtség jobboldalon.)

Boncza Miklós: De zabra! **Gróf Tisza István:** Azt hiszem, t. Ház, az egyetlen tény...

Rakovszky István: Gajári ur, hagyja a zabol! **Gajári Géza:** Véletlenül most nem én szóltam közbe, de állók elébe!

Gróf Tisza István: Azt hiszem, kétségtelen tény az, hogy a többi európai nagyhatalmak az utolsó tízennegy esztendőben többet tettek véderőjük fejlesztése tekintetében, mint az osztrák-magyar monárkia. Ennek folytán a kérdés ezen részével toglalkoznom felesleges és ha sikerül tisztázni politikai szempontokból, politikai okokból bebizonyítanom azt, hogy az osztrák-magyar monárkia hadserege meg kell, hogy maradjon az elsőrangú európai hatalmak haderő között, ha sikerül ezt bebizonyítanom a magyar nemzet érdekében, a magyar nemzet szempontjából, akkor azt hiszem, ez a kérdés a mi javunkra dönti el. (Helyesítés.) Halljuk! jobboldalon.) A kérdés tehát, amely előtűnik áll, hogy még egy s. or. formulázom, az: szükséges van-e a magyar nemzetnek arra, hogy az a monárkia, amelyhez tartozunk, egy elsőrangú hatalom legyen... (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nincs!) vagy — hogy én is egy megszokott kifejezést használjak — magyar érdek követeli-e hogy az osztrák-magyar monárkia nagyhatalmi állása csorbítatlanul fennmaradjon? (Élénk felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem!) Azok után, amiket a nagyhatalmi állás definíciójára vonatkozólag gróf Andrássy Gyula t. barátom előadott, nekem ezen iogalom tisztázásához igen kevés szavam van. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Egy huron pendülnek!) Igen, egy huron pendülnek ha úgy tetszik. En a magam részéről készséggel kijelentem, hogy annak a beszédnek, amelyet gróf Andrássy Gyula t. barátomtól itt hallottunk, minden szavát készséggel aláírom. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.) Nagyhatalmi állás alatt a mai világban nem szabad többé azt a pretenziót érteni, amelyre voltak igemis példák a múltban, hogy tudniillik nagyhatalom az, amely mindenbe beleavatkozik, amely minden európai bonyolalomba bevonatja magát. Az utolsó típusú kifejezése ennek a nagyhatalmi pretenzióknak III. Napoleon akinek ismeretes az a mondása, hogy Franciaország belegegyezése nélkül egy ágyúnak sem szabad Európában elszünie.

Krasznay Ferenc: Meg is járta vele!

Gróf Tisza István: Nagyon helyesen mondja t. képviselőtársam, hogy megjárta vele, hisz erre akkor én is rámutattam (Halljuk! Halljuk!) Hogy ez a nagyhatalmi politika mit eredményezett Franciaországra nézve, azt nagyon jól tuduk és azt hiszem, hogy ennek a nagyhatalmi politikának és aspirációnak utolsó képviselője volt III. Napoleon, mert az utóbbi időben a legerősebb nagyhatalmak részéről is más pretenziót nem hallottunk és nem hallunk soha, mint hogy döntő szavak legyen azokban a kérdésekben, amelyek saját érdekeit érintik. (Ugy van! a jobboldalon.) Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát Kréta! Kína!) Nem invoival tehát a nagyhatalmi állás semmiféle beavatkozást más kérdésekre mint azokba, amelyek az illető hatalomnak érdekkörét érintik de igenis involválja azt, hogy ezen érdekek mellett olyan katonai erő állíthatasson sorompóba, amely katonai erő lehetővé tegye az érdekek megővését saját erejére támaszkodva, minden tutelától függetlenül. (Helyesítés a jobboldalon.) Ha pedig olyan lesz az európai államok konstelaúciójá hogy szövetségi viszonyt alakíthat egy nagyhatalom érdekeinek megővására, akkor is ennek a szövetségnek olyannak kell lennie, amelyből nemcsak erőt kap, de amelybe erőt is visz az illető hatalom, hogy a után ennek a szövetségnek ne gondokszag, ne gyámság alatt levő, de egyenjogu, egyenrangú tagja legyen. (Élénk tetszés és helyesítés a jobboldalon.) Az tehát a kérdés, kell-e nekünk, magyaroknak saját nemzeti érdekeink szempontjából, hogy a mi monárkiánk ilyen imponáló katonai hatalommal bírjon? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem kell!)

Ha csak egy rövid pillantást vetünk is a magyar történelemre, meg kell, hogy kapjon az a jelenleg, hogy ez a maroknyi magyar nemzet a maga ezredéves történelme alatt, mondhatni folytonosan olyan világörténelmi problémák elé állítottatik amelyek erejének a legmagasabb fokra való kifejtését tették szükségessé. Az a hely, ahová őseinket az isteni gondviselés vette, világörténelmi nagy összecsapások színtere volt. Nagy erők megrököszése esik e pontra, amelyekben nemzetünknek akarta, nem akarta, saját léteinek fenntartása szempontjából ki kellett a maga részét vennie. A Nyugatnak és a Nyugat kultúrájának utolsó veldbástyája volt Magyarország hosszú évszázadokon keresztül. Először is a bizanci császárság, a bizanci kultúra, a bizanci szolgásg, majd utóbb a mind fenyegetőbb váló török veszedelm ellen (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldalon.) száz hosszú esztendőn keresztül képes volt a magyar nemzet kizárólag saját erejével Európát megvédeni a törököktől. Utóljára azok az óriási csapások, amelyek a XVI. század elején a magyar nemzetet érték, meg kellett hogy érleljék a meggyőződést a magyar nemzetben az iránt, hogy ezen egyenlőtlen küzdelemben el kell pusztulnia, ha állandó szövetségstárs nem talál. A politikai szükség vitte rá őseinket arra, hogy a fejedelem személyében állandó kapcsolatot keressenek a nyugati határon levő államokkal. Erre vezethető vissza a Habsburg-ház uralomra jutása magyarországon, e szövetséghez ragaszkodtak őseink szívós kitartással századokon keresztül, dacára annak, hogy iszonyú drága árak kellett e szövetségért megfizetni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Felkiáltások jobboldalon: Halljuk! Halljuk!) Iszonyú drága árak mondtam, mert a magyar nemzet és királyi hosszú századokon át nem tudták egymást megvédeni. Mál reható politikai ellentét volt a király és nemzet között. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ugy van most is!) Az a hatalom, amelyet Szent István koronájával ruháztak a nemzet királyára, számos esetben a nemzet ellen használtatik fel (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Most is úgy van! Halljuk! Halljuk! jobboldalon.) és a magyar nemzet azon majdnem legyőzhetetlennek látszó kettős feladat

elé állítottatik, hogy míg egyfelől nyugaton keresnem támaszt a török veszedelm ellen, másfelől azon segítség ellen, amely a törököktől akarta megmennteni, védje meg a saját alkotmányát, jogait és nemzetét. (Ugy van! a jobboldalon.) Es ezt nem is érheite el másként, mint hogy kető kellett e maroknyi nemzetnek szakadnia, ki kellett abból Erdélynek mint egy külön államnak válnia, hogy mintegy citadellá áll kezeze a magyar nemzeti létnek és alkotmányos szabadságának, amelyből újabb és újabb kitörésekkel védje meg a nemzet jogait szabadságát és alkotmányát (Élénk helyesítés és taps a jobboldalon.) Ez a küzdelem (Egy hang a szélsőbaloldalon: Még ma is tart!) teszi azon kor történelmét olyan érdekessé, olyan meghatóvá, olyan drámaivá, olyan megrázó hatásúvá még ma is úgy, hogy talán a XVII-ik század korát kell tekintenünk ma is a magyar nemzet legfényesebb, legféltámlatraméltóbb korának, mert bámulatos az az őneláldozó hazaszeretet, az az életerő, az a szívósság és az az államéletűi bölcsesség, amelyet őseink abban a korban, annak iszonyú nehézségei közt kifejtettek. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) És, t. Ház, a magyar nemzetnek azon nagy vezére, azon nagy államirafiak, akik több ízben vittak győzedelmes hadjáratokat a magyar alkotmányt fenyegető hatalom ellen, ezeket a győzedemes hadjáratokat megint újabb békekötéssel fejezték be. Visszaeztek a nemzetet a trónhoz, helyreállították a régi alkotmányt a régi kapcsolatot mert meg voltak győződve róla, hogy bármennyi szenvedéssel, bármennyi megpróbáltatással, bármennyi küzdelemmel járjon is ez az egyedüli út a magyar nemzet léteének biztosítására. (Élénk helyesítés a jobboldalon.) Ez a politikai gondolat, amely dominált a XVI. és XVII. században, az 1723-iki törvényhozában tette le zárkővet, amidőn az elvaszthatatlanul együtbtirtoklást és a kölcsönös védelem köte erettséget iktatta törvénybe. Közülébül ezzel az eseménnyel esik össze az utolsó győzedelmes török hadjáratnak és az ország egész területe felszabadításának eseménye is. amelynek folytán a Balkán-élsziget helyzete bizonyos nyugvópontra jut. A török hatalom megszűnik már hódító expanzív erővel bírni, de még elég erős arra, hogy nyugodt állapotokat teremsen saját régi birtokában és az ott lenyűgözött népeket megmozdulni ne engedje. A magyar nemzet tehát saját érdekei közvetlen szempontjából nyugodtabb külviszonyok közé jut, de teljesíteni kell azokat a súlyos kötelezettségeket, amelyeket a közös védelem kötelezettsége hárt ra. A magyar nemzet királyi Európának messzelekvő országában bírnak tartományokat, belesodortatnak az európai nagy háborúk majdnem mindegyikébe és a magyar nemzet híven, őszentül, áldozatké: en veszi ki a részét ezekből a háborúkból, abból a diésfősből, amelyet hadseregeink ott aráltak és kivezi részét az áldozatokból és a szenvedésekből is. (Mozgás.) És ha annyi vilar, annyi megrázkódtatás után az osztrák-magyar monárkia ma is fennáll mint európai nagyhatalom ebben az eseményben a magyar nemzet ezen tórhetlen hűségének és áldozatkészségének orozslánréze van. (Ugy van; a jobboldalon.) És apaínknek ez az áldozatkész, ez a hazafias magartatása mostan termi meg gyümölcsöt. Megtermi két irányban. Megtermi először azért, mert végre annyi szenvedés, annyi megpróbáltatás után király és nemzet megértette egymást. (Élénk tetszés és helyesítés a jobboldalon.) Zai és ellentmondások a szélsőbaloldalon.) Ne titakozzanak ez ellen a mondas ellen! (Tetszés a jobboldalon. Ellentmondások a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Látni szeretnők ezt az állapotot!) Ha bármi van a mai viszonyokban, ami önöknek nem tetszik. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Sok van!) ha bármi van, — legyen az sok, legyen az kevés — ami nem tetszik: hiszen minden, ami 1867 óta ez országban és ez országát történt, minden a törvényes magyar törvényhozástielléti akaratából és hozzájárulásával történt. (Élénk tetszés és helyesítés a jobboldalon.) Zai és ellentmondások a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Alkotmányos abszolútizmus! Élénk csenget.) Itt volt és itt van a magyar kormány, a törvényes magyar kormány, amely vála a mindenért a felelősséget. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Zai a szélsőbaloldalon.) Itt volt és itt van a párt a kormány háta mögött, amely osztokzik ezen felelősségben. (Helyesítés és tetszés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Egy hang balról: Egyebekben is! (Felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!) Támadjanak minket, vonjanak felelősségre bennünket, állunk elébe! (Élénk helyesítés a jobboldalon. Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.) De az ország érdekében kérem önöket, ne válasszanak támadások célpontjátul egy olyan tényezőt, amely kívül kell, hogy álljon a mi küzdelemben. (Hosszantartó élénk éljenzés, helyesítés és taps a jobboldalon és felkiáltások: Eljen a király! Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ne szerzzék meg a magyar nemzet esküdt ellenségeinek azt az elégtételt. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) hogy kárörömmel mutathassanak rá: Ime, ilyen közzennel fizet a magyar nemzet királyának! (Élénk tetszés, éljenzés és taps a jobboldalon. Nagy zaj és élénk ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Possgay Miklós: Mi nem köszönhetünk neki sem grófságot, semmit! (Folytonartó nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Élénk helyesítés a jobboldalon. Folytonartó nagy zaj és közbeszóráások a szélsőbaloldalon. Élénk csenget.)

Élénk: Csendet kérek, t. képviselő urak! (Folytonartó nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Csendes kérek Papp Zoltán képviselő ur! (Zai.) Papp Zoltán képviselő urat kérem, méltóságok nyugodtan lenni! (Folytonartó nagy zaj a szélsőbaloldalon. Élénk felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!) Csendet kérek t. képviselő urak! (Folytonartó nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Papp Zoltán képviselő urat már harmadszor kérem, méltóságok nyugodtan lenni! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Ez az utóajánlat! (Folytonartó nagy zaj a szélsőbaloldalon. Élénk felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk! Folytonartó zaj

a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobb-
oldalon.)

Elnök: Csendet kérek! (Zaj a szélsőbaloldalon.)
Felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!

Gróf Tisza István: En igyeksem a magam
meggyőződését objektíve kifejezni. (Halljuk! Halljuk!
a jobboldalon.) Azt hiszem, hogy... (Folytonos zaj
a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Papp Zoltán képviselő urat utóljára ké-
rem, méltózzék nyugodtan lenni. (Helyeslés a
jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások:
Utóljára?)

Gróf Tisza István: Igyeksem nyugodtan kifeje-
teni a magam objektív meggyőződését és azt hiszem,
a velem szemben ülő t. képviselőársaim közül nem
bántottam senkit. En arra kérem t. képviselőársaimat,
méltózzanak annak idején — hiszen módjuk van
benn — megvárni azt, amit tévesnek tartanak. (Hely-
eslés a jobboldalon.)

Korvát Gyula: Nagyon könnyű lesz!

Gróf Tisza István: Méltózzanak azonban
megengedni, ha biznak az igazság erejében, hogy
nyugodtan, békében kifejtsem nézeteimet. (Tetszés
jobbfelel.) Ismétlem: király és nemzet megértették
egymást. (Ugy van! a jobboldalon.) a magyar nemzet
visszanyerte önmegvédelmi jogát, visszanyerte azt a
nemzeti erőt, amely hosszú századok óta a védeke-
zés, a sérelmi politika céljaira volt leköltve, s azt a
nemzeti erőt most produktív munkára használhatja
fel. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ugyanaz a for-
dulat, amely a belpolitika terén beállott, konstata-
lható a monarchia külpolitikájában is. Azok a vilá-
gát átalakító nagy események, amelyek az egységes
német és olasz birodalom megalakítására vezettek,
korszakot alkottak a mi monarchiánk politikai helye-
zete, politikai céljai, politikai feladatai tekintetében is.
(Zaj a szélsőbaloldalon.) Megszűntek mindazon poli-
tikai célok, amelyek a magyar nemzet érdekébenről
távolabb álltak és ma ennek a monarchiának a kül-
politika terén egyetlenegy olyan célja, olyan aspira-
ciója nincsen, amely a magyar nemzet léteérével
nem volna összeforrv. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)
Másképp úgynevezik az újabbkori események, újabb
forrongások, újabb veszedelmek forrásai lettek, éppen
abban az érdekszférában, amelyk mihozzánk. Ma-
gyarországhoz esik legközelebb. A XIX. század a ke-
leti kérdést hozta előre. Az a korhódó processzus,
amely Törökországban beállott és az orosz hatalomnak
feltartóztatatlann, következetes közlekedése. Konstanti-
nópoly felé, újabb veszedelmeket, újabb krízist, újabb
bonyodalmat teremtett. (Ugy van! a jobboldalon.)
Újabb veszedelmet, amelylyel szemben állást kellett
foglalnia — mondhatom — Európa minden nagyhata-
lalmának, de amely talán mindenek között legköze-
lebből az osztrák-magyar monarchiát és a monarchiában
is bennünket. Magyarországot érdekel. (Ugy van!
Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldala-
lon.) Megindult a védekezés. Az első jelszó, amely
alatt megindult, a török birodalom integritása volt. Az
események mihamarabb beigazolták hogy ez tarthatatlan
dolog, hogy ez ellentétes áll nemcsak a viszonyok
természetes fejlődésével, hanem az általános emberi
humanizmusnak és szabadságszeretnek azon szem-
pontjával is, amelyek túrhatalenné teszik azt, hogy a
Balkán-félsziget népei azon járjon alól ki ne
szabaduljanak. A másik jelszó, amelyet szintén fel-
merült halottunk, az osztozkodás jelszava volt. Ha
már el kell pusztulnia a töröknek, hát ne egy hata-
lom szereze meg az egészét; osztozkodnak abban a
többiek is. Tudjuk nagyon jól (Mozgás a szélsőbal-
oldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelel.), hogy III. Napo-
leon ismét és ismét ajánlott a mi monarchiánknak a
Keleten kompenzációs objektumokat.

Kossuth Ferenc: Bismarok is!

Gróf Tisza István: Tudjuk, hogy Bismarok
még a közelmúltban is, bár csak a hatalmi szférák
enyhített formájában, ugyanezt a esaléket nyuj-
totta több ízben a mi monarchiánknak. A mi
monarchiánk... (Zajos felkiáltások a szélsőbal-
oldalon: Nincs monarchia, csak Magyarország!
Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) Elnök csenget. A mi
monarchiánk külpolitikája azonban egy az egyik mint
a másik, szerintem is téves és érdekeinkre nézve
veszélyes állásponttól távolított magát és meg-
találta e kérdések eldöntésében a helyes utat akkor,
amikor a balkán népek szatad fejlődésének és valódi
függetlenségének védelmezőjül állt oda. (Zajos fel-
kiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Adják meg előbb
a miénket! Előbb álljon csinájon rendet! Zaj, Hall-
juk! Halljuk! jobbfelel.) Egy új eszme volt ez az
európai diplomáciában; egy új eszme, amelynek fel-
színreövetése ősszeesik a monarchiában beállt bel-
politikai nagy fordulattal; (Ugy van! jobbfelel.) össze-
esik azzal, hogy magyar férfiak hozták be ezt a gondo-
latot az európai külügyi politikába és ma már az egész
magyar nemzet husává és vérévé vált ez elv (Ugy van!
jobbfelel.) és ezzel megtalálta a magyar nemzet azt
a világtörténelmi hivatást, amelyet a jelenkorban és
a közeljövőben betölteni hivatva van és pedig hiva-
ta van nem ambícióból, nem azért, mert neki úgy
tetszik, de azért, mert léteérékei utalják rá; (Ugy van!
Ugy van! a jobboldalon.) azért, mert meg kell lennie.
(Élénk helyeslés jobbfelel.) Zajos ellentmondások a
bal- és szélsőbaloldalon. Egy hang a szélsőbaloldala-
lon: Milyen léteéréke kívánják?) Mert a magyar
nemzet a maga fennállását csak akkor biztosítja,
(Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!
jobbfelel.) a maga léteéréke csak akkor helyezheti biztos
alpra, ha megakadályoz a Balkán-félszigeten minden
olyan alakulást, amely akár centralisztikus, akár fö-
doralisztikus alapon egy nagy egységes birodalom
éroggyűrűjét vonná határaink köré. (Nagy zaj a bal-
és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) Elnök
csenget. Egy hang hallfól: Tessék ezt nálunk
nélkül megcsinálni!

Báró Kaas Ivor: Erre kell egy millió ember!

Zboray Miklós: Mindent 20.000 emberért! (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Gróf Tisza István: Mi nem azért vagyunk itt,
(Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) hogy párbeszédet foly-
tassunk, hanem azért, hogy ki-ki akkor, amikor a ház-
szabályok értelmében joga van rá, álláspontját kifeje-
zhesse. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Hall-
juk! Halljuk!) Ezt a hivatást a magyar nemzet más-
képp nem oldhatja meg, mint hogyha a paritás alapján
döntő befolyással bíró tagja marad egy olyan szerve-
zetnek, amely elég erős arra, hogy mint európai nagy-
hatalmasság döntő súlytal dobja a mérlegbe szavát.
(Helyeslés a jobboldalon.) Egyenesen a keleti és déli
határainkon mutatkozó konstellációk azok, amelyek
léteérékévé teszik a magyar nemzetnek ma inkább, mint
bármikor, hogy keresse az állandó szövetséget; keresse
az állandó kapcsolatot, hogy azután rendelkezze a meg-
felelő erővel arra, hogy a maga nemzeti léteérékeit, a
maga fennállásának biztosításául szolgáló nagy kérdése-
ket megoldhassa. (Élénk helyeslés jobbfelel.) Mozgás és
zaj a szélsőbaloldalon.) És sajátságos az, t. Ház, hogy
akkor, amikor így áll a dolog; akkor, amikor a mag-
yar nemzet nem nagylelkűségből, nem ambícióból, de
saját léteérékei által is hatva (Ugy van! Ugy van!
jobbfelel.) Zajos ellentmondások a szélsőbaloldalon.)
képezi egyedül biztos zálogát a Balkán-államok füg-
getlenségének, hogy akkor még ma is a magyar nem-
zet a maga politikai törekvésében annyi léteéréttel
és annyi bizalmatlansággal találkozik.

Kívül esik ez mai beszédem tulajdonképpeni
keretén, de rá kellett mutatnom, mert kell, hogy egy
jobb belátás érvényesüljön ezen a téren is, kell, hogy
azok a kis néptörzsek, amelyek között ma oly perfid
maliciával sziták az ellenszenvet a magyar nemzet
ellen, kell hogy azok beállítsák azt, hogy az ő szabad
fejlődésük, függetlenségük elsősorban a magyar nem-
zet hatalmával (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)
elsősorban azzal, a befolyással függ össze, amelyet
a magyar nemzet az osztrák-magyar monarchia kül-
politikájára gyakorol. (Ugy van! Ugy van! a jobb-
oldalon.)

T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Ezelőtt mintegy
15—20 esztendővel talán nem is kellett volna ezeket
elmondani. Akkor — gondoljanak vissza t. képviselő-
ársaim arra — akkor, amikor a Balkán-félszigeten
létező forrongás akut jellegű volt akkor, amikor
szemünk előtt állott az onnan fenyegető veszedelem
nem volt magyar ember, aki ez előtt szemet hunyt
volna és ha a mi külpolitikánk gyakran és igen sok-
szor szenvedélyes támadásnak volt is kitéve, nem
azért támadták, hogy erőyes, nem azért, hogy túlsá-
gosan aktív, de ellenkezőleg szemére lobbantottak,
hogy erőyeten, hogy nem atvatozik be kellőleg,
hogy nem áll szembe az orosz nagyhatalommal...
(Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Hisz akkor
Szell kilépett e miatt! Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.
Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) Méltózzanak nekem
megengedni, bűnböcsből könnyelműség nincsen és
nagybő csapást senki sem hozhat nemzetére, mint
az olyan államérfi, aki merész külügyi politikát
folytat megfelelő katonai erő nélkül. (Igaz! Ugy van!
a jobboldalon.) Mert gondoljanak vissza a történe-
lemre: (Halljuk! Halljuk!) a legnagyobb csapások a
nemzetek azért szenvedték el, (Nagy zaj a szélső-
baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) mert külügyi
politikájuk olyan ambíciókat mutatott, amelynek meg-
valósításánál a katonai erő azután csőtörtőközt mon-
dott. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Más vezetés kell!
Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) T. Képviselőárs! Azok
az akut veszélyek hátterébe szorultak. A mi külpo-
litikánk legnagyobb és legteljesebb sikerét mutatja
az, hogy ma olyan nehéz bezonovítani ezen esz-
közöknek szükséges voltát, mert hiszen ma tény-
leg nyugalom és csend uralkodik, ha nem is a
Balkánon, de őszhang és egyetértés uralkodik
abban a fellegásban, amelyet a legirányadóbb nagyhata-
lalmak a Balkánon fölmerült kérdések megoldása
körüli tanusitanak. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Hát
akkor minek a hadsereg szaporítása?) Mindjárt meg-
mondom. Teljes joggal mutatott rá gróf Andrássy
Gyula t. barátom, hogy vajjon beállott volna-e az a
fordulat ha erőseknek nem mutatkoztunk volna és a
világ nem fennmaradna-e az a fordulat, ha elernyedne,
elzárna és a katonai erő, amelylyel ez a monarchia
most rendelkezik? (Ellentmondások a szélsőbaloldala-
lon. Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) T. uraim, az orosz
politikának ez a fordulata (Halljuk! Halljuk!) nagy,
űdvös és öröndetes dolog. De ki állhat jót róla,
hogy állandó is lesz? Vajjon azok az áramlatok,
amelyek ott a régi évszázados tradíciók újrafelveté-
it kívánják, nem fognak-e egy szép napra újra tulsyura
kerülni és vajjon nem lesz-e késő akkor szervezni a
mi hadseregünket, vajjon nem fogunk-e késő bánattal
bűnhődni akkor azért a könnyelműségért, hogy most
a szervezkedésre, az erőgyűjtésre nem használjuk fel
a béke korszakát. (Ugy van! Tetszés jobbfelel.)

És, t. Ház, még egyet. A békének és nyuga-
lomnak ezeket az esztendőt fel kell használunk diplo-
máciájal az a Balkán-félsziget kis államaiban. (Nagy
zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hol a diplo-
máció? Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) Nem nódítási
szempontokból, nem azért, hogy hegemoniára tegyünk
ott szert, de azért, hogy erősebbre huzzuk a biza-
lomnak azokat a szárait, amelyek kell, hogy meg-
legyenek azon kis államokban a mi monarchiánk iránt.
(Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nincs monarchia!
Halljuk! Halljuk! jobbfelel.) Ehhez kettő kell. Az
egyik az, hogy azok a kis államok bizzanak a mi
céljainknak őszinteségében és tisztaságában (Ugy
van! Ugy van! jobbfelel.); bizzanak abban, hogy
mi soha, semmi körülmények között velük szemben
mást nem akarunk, mint az ő valódi függetlenségük-
nek a megővését. (Ugy van! Ugy van! jobbfelel.)
Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát a
magunké?)

Restaller Lajos: A másét akarjuk s a ma-
gunkét nem?

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek, t. képviselő-
urak! (Halljuk! Halljuk! jobbfelel.)

Gróf Tisza István: De másodsor szükséges az

is, hogy azok a kis államok bizzanak a mi erőnkben,
(Ugy van! Ugy van! jobbfelel.) hogy tudják azt,
hogy azokat a célokat, amelyek iránt őök bizalommal
lehetnek, képesek is leszünk megvalósítani; hogy
tudják azt, hogy a veszély pillanatában megtalálják
azt a támaszt, amelyet bennünk keresnek. (Ugy van!
Ugy van! jobbfelel.) Minél erősebb, minél imponá-
lőbb a monarchia katonai állása annál eredménye-
sebb, annál jobb külügyi politikát követhetünk. (Ugy
van! Ugy van! jobbfelel.) És e külügyi politika cél-
jait annál kevesebb veszély mellett és a végeredmé-
nyében annál kevesebb vér- és pénzáldozattal valósi-
tadjuk meg. (Ugy van! Ugy van! jobbfelel.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter:
Nagyon helyes!

Gróf Tisza István: Hát ezért tartom én, hogy
nekünk magyaroknak nem szabad a hadseregtől a
szükséges eszközöket megtagadunk. (Ugy van! Ugy
van! jobbfelel.) Felkiáltások a szélsőbaloldalon: A
magyar hadseregtől nem!

Es, engedjék meg nekem, éppen a mai pilla-
natban, midőn, tájdom, e monarchia másik álla-
matának beviszonyaiban és a két állam közötti vi-
szonyokban is bizonytalanság, tehetetlenség,
széthuzásnak annyi jele mutatkozik, éppen a mai
pillanatban nem kétszerre fontos-e az, hogy leg-
márabb katonailag erősek legyünk, (Ugy van! Ugy
van! jobbfelel.) Felkiáltások a szélsőbaloldalon:
Gazdaságilag legyünk erősek! (hogy ezek a jelen-
ségnek a monarchiának akcióképességét kitéle ne csor-
bítsák? (Ugy van! Ugy van! jobbfelel.) És ebben
nekünk magyaroknak... (Zajos közbekiáltások a
szélsőbaloldalon.) És éppen nekünk magyaroknak,
akiket annyi bizonytalanság és annyi veszedelem
környez éppen nekünk hazánk érdekében nem sza-
bad elhomályosítani engedni azt a tényt, hogy a ma-
gyar nemzetnek léteérékei, politikai feladatai és aspi-
rációi közt és a dinasztjának jogosult hatalmi szempont-
jai közt a teljes azonosság, teljes érdekközösség és
egyetértés áll fenn (Ugy van! Ugy van! jobbfelel.) Nagy
zaj a szélsőbaloldalon.) Komjáthy Béla t. barátom
teljesen szöszöl beszédében azt, hogy gunyval illetik
már ebben az országban azt, aki a szabadsáért
és a magyar nemzet nagyságáért lelkesedik. (Ugy
van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Felkiáltások jobb-
felel: Nem áll! Nagy zaj.) Hát, t. képviselő urak, én
lelkesem egész erejéből tiltakozom ez ellen! (Hely-
eslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.) Jaj
volna ennek az országnak, ha nagy zömében nem
élné az a tudat, hogy a magyar nemzet nagy hiva-
tásra, nagy célokra van rendeltve, amelyeket, ha el-
pusztulni nem akar be kell váltania. (Igaz! Ugy van!
a jobb- és baloldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbal-
oldalon. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk! a jobb-
és baloldalon.) Senki a magyar nemzet jövőjéről, poli-
tikai rendeltetéséről és történelmi hivatásáról magasabb
felgással nem birhat nálammal.

Krasznay Ferenc: Idealizmus kell!

Gróf Tisza István: De engedje meg t. barátom,
ha nem akarunk álmokat álmodni, mely álmokból
irtózatossá válna ébrezhetne az élet kényelhetetlen
keze, (Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.) akkor
a mi lelkesedésünknek a gyakorlati élet terén, annak
küzdéseiben, munkájában, áldozataiban kell gyümö-
csöt teremtenie, — akkor kerülünk kell az elfogult-
ság, a szenvedély szavát, kerülünk kell mindent,
ami leköt, megszibbasztja erőnket, akkor a nagy cél
felé újult és újult erőszisséssel kell haladnunk. (Zaj
a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobb-
és a baloldalon.)

Ezek a szempontok vezetnek engem arra, hogy
a törvényjavaslatot megszavazzam. Megszavazom föl-
emelt fővel. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) nyugodt
öntudattal, (Zajos helyeslés a jobb- és baloldalon.)
meggyőződésem szerint ezzel teszek hazánknak, nem-
zetemnek szolgálatot. (Hosszantartó, élénk helyeslés,
élénzés és taps a jobboldalon. Szónokot számosan
üdvözik. Hoch! Hoch! a bal- és szélsőbaloldalon.)
Felkiáltások a jobb- és baloldalon: Színetet kérünk!

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

*Szünet után az elnöki széket Daniel Gábor fog-
lalja el.*

Várady Károly határozati javaslatot nyujt be
aziránt, hogy a javaslat levessék a napirendről, a
magyar nyelvrnek érvényesítése iránt a hadseregben
intézkedések történjenek. Ezt a javaslatát hosszasan
indokolja. Kijelenti, hogy nem fogadja el a törvény-
javaslatot.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter:
Ámen, ámen!

Elnök a tárgyalást berokeszti. A legközelebbi
ülés szerdán délelőtt 11 órakor lesz.

(Adria hajójaratok.)

Láng Lajos: Tekintettel az előrehaladott időre,
azt hiszem úgy telemek meg leginkább kötelességem-
nek, ha válaszat a lehető legrövidebbre szabom.
Elsősorban válaszolni kívánok Krosznay t. képviselő-
ársamnak azon nozzám intézett interpellációjára,
amely az Adriának ariai járataira vonatkozik. (Hall-
juk! Halljuk!) Van szerencsem a fejtett kérdésre
azt válaszolni, hogy én részemről természetesen ér-
tesültem arról, hogy az Adria az ariai, illetve a
marokói járatokat megszüntetni szándékozik, azon-
ban ugyanakkor, amikor erről értesültem, a magam
részéről intézkedtem az iránt, hogy a társaság
felhívassék, hogy ezen járatokat a jövőben újból
életbeltelessé. Azt hiszem minden hosszabb tejtete-
tés nélkülözésével talán ki fogom elégiteni a t. képviselő-
urát, ha kijelentem, hogy a társaság azt a kije-
lentést tette, hogy amennyiben tavasszal szükséges
fog mutatkozni ezen reláció újból való felvételének,
a maga részéről ezt a relációt újból fel fogja venni.
Azt hiszem, ezzel a t. képviselő ur óhaja teljesülni
fog; azért kérem a t. Házat, méltózzassék válaszat
tudomásul venni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Krosznay János tudomásul veszi a választ.

A Ház is tudomásul veszi.

(Az ablakos tótok.)

Láng Lajos: Az úgynevezett tót ablakbévágó vándoripart illetőleg a helyzet abban áll, hogy téves magyarázatból eredő az, mintha az illető elsőioku iparhatóságok nem volnának jogosítva arra, hogy a tót vándoriparosoknak az egész országra kiterjedő érvényes iparjogositványokat állítsanak ki. Amint t. képviselőtársam interpellációjából erről értesültem, azonnal rendelkezésem bocsátottam ki az illető felvidéki megyékhez, amely rendelkezésekben megmagyaráztam, hogy az eddigi törvényes gyakorlat alapján így kell eljárni a jövőben is. Ugyanakkor, miután egy korábban Major t. képviselőtársam által hozzám intézett interpellációra ebben a tárgyban már a fővároshoz leiratot intéztem és ez a leiratom félremagyarázatokat, most ennek kapcsán a fővároshoz is intéztem leiratot, amelyben megmagyaráztam azt, hogy ezekre az igazolványokra vonatkozólag ez a felfogás az egyedül helyes, egyézerszintű figyelemmeltem úgy a fővárost, mint a főkapitányokat, hogy addig is, amíg ezek az ablakbévágó vándoriparos tótok abba a helyzetbe jönnének, hogy maguknak a megfelelő iparjogositványokat beszeressék, velük lehetőleg kíméletesen és előékenyen bánjanak. Ezek alapján kérem a t. Házat, méltóztatassék válaszatát tudomásul venni. (Élénk helyeslések a jobboldalon.)

Báró Kaas Ivor köszönettel veszi a választ tudomásul.

Kovács Pál az idő előrehaladott volta miatt kéri, hogy interpellációját a jövő ülésen tesse meg.

Élnők az ülést berekesztik.
Ülés vége délután 3 órakor.

BELFÖLD

Szék Kálmán Bécsben. Szék Kálmán miniszterelnök, felhasználva a véderőjavaslatok tárgyalása közben kinálkozó egynapos pihenőt, ma délután Bécsbe utazott, hogy a jelenlétét igénylő ügyeket ellássa. Bécsi tartózkodása egyáltalán alkalom lesz arra is, hogy tiszteljen az uralkodóháznak azokat a tagjainál, akiket annak idején, mikor a szokásos újvíz tisztelgések végett Bécsben volt, távollétük miatt nem kereshetett fel, ezek között *Ferenc Ferdinánd* trónörökösét is.

Százasküldöttség a Házban. *Kiskun-Félegyháza* ma mult vasárnap négyülés volt, amelyen tiltakozó feliratot fogadtak el a katonai javaslatok ellen. A feliratot ma száztagú küldöttség nyújtotta át gróf *Apponyi Albert*nek, a Ház elnökének. A küldöttséghez több függetlenségi képviselő is csatlakozott. *Tóth Imre* félegyházi téglygyáros intézett beszédet az elnökhöz, aki rövid válaszában a maga pártatlanságát hangsúlyozta és kérte a küldöttség tagjait, hogy várják be bizalommal a törvényhozás döntését. A Ház ülése után a küldöttség tagjai banketre gyűltek össze.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnapi délután *Fabinyi Teofil* elnöke alatt folytatta a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

A bizottság bevezetvén a kézbesítésről szóló rendelkezések tárgyalását, megkezdte a perelviteli tárgyalásról szóló IV. fejezetet és abban a 103. §-ig jutott el. A bizottság a legtöbb szakaszt változatlanul fogadta el. A 175. §-nál *Rabár Endre* előadó azt indítványozta, hogy a kézbesítő közeg ne csak akkor bűntettség bírságát, ha a kézbesítés szabályait nem tartja meg, hanem akkor is, ha késedelmesen jár el. A bizottság az indítványt igazságügyminiszter hozzájárulása után elfogadja. A 176. § első bekezdését, amely a külföldi kézbesítésekről szól, a bizottság *Rabár Endre* előadójának az igazságügyminiszter által is elfogadott indítványára kihagyja, mert a 20. §-nak a külföldön teljesítendő megkeresésekre vonatkozó általános rendelkezésében a kézbesítési megkeresések is benyújtatnak. A 179. §-nál *Rabár Endre* előadó azt indítványozta, hogy ha a fél az ellenlének tudalévő tartózkodási helyét vagy az előtte ismeretes örökösökét már a keresetlevélben elhallgatja, akkor ne csak a hirdetményi kézbesítés és az ezt követő eljárás, hanem az egész eljárás, ideértve a keresetlevelet is, érvénytelen legyen és a hirdetményi kézbesítés és az azt követő eljárás érvénytelensége csak akkor álljon be, ha a fél a hirdetményi kézbesítés után kérte. Miután az igazságügyminiszter a módosítás előjárt tüzeten kifejtette, a bizottság a szakaszt ezzel a módosítással, elfogadja. A 184. §-hoz *Pócs Sándor* igazságügyminiszter azt indítványozta, hogy a perirgóság kitöltése is az eljárás bármely szakában hivatalból figyelembe vevésük és ehhez képest a szakasz utolsó bekezdése, mint most már felesleges, hagyassék ki. A bizottság a miniszter indítvány értelmében határoz. A 185. §-nál az igazságügyminiszter kijelenti annak az újításnak a helyességét, hogy a pergálló kilógásokat nem végzéssel, hanem ítélettel kell eldönteni. *Szék Imre* szükségesnek tartja, hogy az ítélettel való döntés következtében ez a határozat ne rovsse meg nagyobb bélyeggel, mint

ha a döntés végzéssel történne. A bizottság a szakaszt változatlanul elfogadja. A 190. §-nál *Pócs Sándor* igazságügyminiszter felszólására a bizottság azt az óhaját nyilvánítja, hogy a 183. §-nak a magánjogi hatályok fenntartására vonatkozó rendelkezése arra az esetre is terjesztésre ki, ha a perindítás hatályai és a keresetlevél benyújtásának hatályai az ellátás következtében szűnnek meg. A miniszter a kérdés újabb megfontolása után új szöveget fog előterjeszteni. *Simonffy-Semadám Sándor* a 188. 191. és 193. §-ok egyes rendelkezései ellen aggalymást nyújtott, de a miniszter felvilágosítás után megnyugszik azokban a rendelkezésekben. A bizottság abban az esetben, ha a képviselőház iarsangi színetét nem tart, kedden, ha pedig tart, csütörtökön délután 5 órakor folytatja a tárgyalást.

Választási mozgalmak. *Kézvadásrhelyről* jelentik: A cs. cs. szentmártoni kerületben *Györfly Gyulával* szemben ma fölléptették Kossuth-párti programmal *Rápolthy Gábor* alsó-ósernatori földbirtokos, a kézdí-vásárhelyi és vidéki függetlenségpárt elnökét, aki már megkezdte körútját a kerületben.

Facsetről táviratozzák: A facseti választókerület szabadelpvűpárti jelöltje, dr. *Juhos Gyula* ma Lugosról ideérkezett. A pályaudvaron százakra menő választók nemzeti zászlók alatt várták. Az üdvözlést nevükben dr. *Scheer Emil* üggyvéd mondotta. A jelölt későbbi válasza után zeneszó mellett vonult a menet a városba, ahol a fogadó nagytermében mondta el dr. *Juhos* programbeszédét. Juhos magát Szék Kálmán programja feltétlen hívének mondotta. A egybegyűlt választók a beszédet nagy tetszéssel hallgatták. Juhos győzelme biztosítottak látszik. Mig a programbeszéd elhangzott, künn az utcán az ellenjelölt hívei óriási lármát csaptak és fenyegető magatartást tanúsítottak. A csendőrség kénytelen volt a tüntetőket szétoszlatni. Juhos folytatja körútját az egész kerületben.

A képviselőház pénzügyi bizottsága legközelebbi üléset nem hétfőn délelőtt, hanem kedden délután 12 órakor tartja.

KÜLFÖLD

Koburg Lujza ügye a Reichsrathban. A Reichsrath tegnapi éjjei ülésén, a véderőjavaslat tárgyalása alkalmával *Daszynski* szocialista képviselő kikérvén a hadseregben divó zavaros becsületesfogalmak ellen, szóba hozta a *Mattasich* ügyet és rendkívül éles szavakkal emlékeztetett meg Koburg hercegről.

Az osztrák katonai szellem — mondá *Daszynski* — nem modern katonai szellem. Sehol, a modern állam semmilyen közigazgatási ágában annyit titkos alap nincsen, mint éppen a központi katonai kormány kezében.

A hadseregben divó becsületesfogalmak csodásan zavarosak. Ott van *Mattasich-Keglevich* ügye. Ez a boldogtalan katonatiszt valóságilag áldozata volt a katonai bíráskodás igazságtalanságának. *Mattasich* még a fogházban jelentkezett, hogy Fülöp Koburgi herceg, altábornagy ellen feljelentést tegyen. Két katonatiszt, *Matic* ezredes és *Navrati* kapitány előtt terjedelmes vádat emelt, amelyben Fülöp Koburgi herceget piszkos és becstelen cselekedetekkel vádolta, amelyeket éppen nem lehet a tiszti becsülettel összeegyeztetni. Abban a jegyzőkönyvben, amit a főjelentés tartalmazott, többek közt a következő kijelentések foglaltak:

Koburg herceg előtt nincs oly hazugság, amelyet annyira piszkosnak tartana, hogy ne használja föl feleségének kompromittálására. Erdemellen arra, hogy a tiszti kardjotól vesseje.

A jegyzőkönyvben idézik dr. *Neuda* bécsi ügyvéd nyilatkozatát is, melyben a következőket mondta Koburg hercegről:

— Azt hittem, hogy a hercegasszony ok nélkül idegenkedik a hercegtől, most látom, hogy igaz van. A herceg közönséges gonoszlító.

A jegyzőkönyvben még a következők vannak: — Koburg herceg azt mondta a feleségének, hogy meggyőződött arról, hogy báró *Hirsch* nagyon szívesen foglakozik vele. Öltözködjék hát nagyon előnyösen s legyen igen kedves a báróhoz s az ebéd után, ha báró *Hirsch* jölköztet és jókedvű, kérjen tőle a hercegasszony pénzt.

Ezeket — folytatja *Daszynski* — nem a botrányhajtászat mondhatja el velem, mert hiszen bebizonyítottam már, hogy ez ügyben közbenjárásom nem maradt eredménytelen. Az igazság sulya hatott és

Mattasich, gróf *Weisersheim* jóakarata folytán, visszanyerte szabadságát. Azért mondom el ezeket, hogy rámutassak az úgynevezett becsületesügyi tanácsok lényegére. *Mattasich* följelentése ugyanis jegyzőkönyvbe vételt, de azért 1899. március 8-ánapja óta mit sem lehetett ez ügyről hallani, legelőjebb annyit, hogy Koburg Fülöp herceg — azóta elölépett. Hát akkor miért vesztegetnek annyi szót a katonai becsületes hangoztatására, ha ilyen vádak mellett valaki föltiszt maradt?

Mennyi „gimpli“ öleti meg magát a katonai becsületes fogalmáért s mily praktikus ember Koburg. *Gnevovsz:* A herceg gentleman.

Daszynski: De praktikus gentleman.

Gnevovsz: Kinos napokat állt ki. Háromszor verkedett meg s három millió adósságot fizetett ki a feleségének hamisított váltóért s bizonyára többet szenvedett, mint *Mattasich*.

Daszynski: Tehát Koburg herceg immunis? És csak a „polgári szedett-vedett népség“ (bürgerliche Canaille) eszik a katonai becsületesfogalmak sulya alá?

Crailsheim bukása. Gróf *Crailsheim*, volt bajor államminiszter úgy nyilatkozott a berlini *Localanzeiger* tudósítója előtt, hogy visszalépésének a minisztertanácsban fölmerült nézeteltérések az okai. Arra a kérdésre azonban, hogy a minisztertanácsban szóba került-e a birodalmi kancellárhoz intézett távirata a swinemündei távirat tárgyában, azt felelte, hogy erre nem felelhet. Következésképpen a Bülowhoz intézett távirata buktatta meg. Kijelentette még azt is, hogy rendszerváltozásról szó sincs, mert ebben kezeség a régens-herceg és *Podewils* báró, az új államminiszter, aki épp úgy híve a birodalomnak, mint ő, neki barátja s az ő iskolájából került ki.

Müncheni hírek szerint mikor *Crailsheim* tegnapi több mint egyórát kihallgatáson volt a régens-hercegnél, közte s a régens közt heves jelenetek folytak le. Ezt a különben is képtelen föltevést meggyöngyíti az a körülmény, hogy a régens-herceg *Crailsheim*ot és leányát holnapra ebédre hívta meg.

München, február 21.

Az ultramontán sajtó féktelenül támadja a kormányt és követeli *Ritschelnek* és *Feilitzschnek* lemondását. Azt hangoztatják az ultramontán lapok, hogy a katolikus bajor nép csak akkor fog megurazodni, ha a kormány tagjai valamennyien katolikusok lesznek. Politikai körökben is általában az a vélemény, hogy az illető miniszterek legközelebb le fognak mondani.

A balkáni veszedelem.

Budapest, február 21.

A portának, mint ezt tegnapi már jeleztük, ma délután átadták a macedóniai közigazgatás javítását célzó reformtervezetet. A porta tehát immár hivatalosan is, szó szerint ismeri a tervezett szöveget s ez a mai esemény igen nevezetes lépés a veszedelmes ügy fejlődésében. Most a portán a cselekvés sora, előbb azonban a tervezetről való fölfogását bizonyára közvetíteni fogja a világgal nagyköveteinek az általa sugalmazandó nyilatkozataival.

A tervezet elfogadása valószínű, mert mit is csinálna a porta a nagyhatalmak nyomásával szemben, de bizonyos, hogy egyhamar nem fogja elintézni. A tervezetet előbb törökre kell fordítani, aztután a minisztertanácsban megvitetni s csak aztután terjesztik majd a szultán elé. Ha ez is meglesz, akkor a porta bizonyára ellenvetésekkel áll elő s a török diplomácia különben is nagymester lévén a huzás-halasztásban, a reformügy elintézése még sok időbe telik. Ha csak a hatalmak nem biztosították magukat akként, hogy záros határidőt kötöttek ki.

A macedon bizottságok — elolvadván a hó — lázas tevékenységet fejtenek ki. Serreshől érkezett hírek szerint a Bulgáriában a *Rylo* kolostor közelében lévő hegyek közt 4000 *gyepveres bolgár tanyázték* és az alkalmas pillanatra vár, hogy *Drumát* megtámadják és hogy *Melnik* felé elnyomuljanak. A fölkelés kitörését mindenesetre két héten belül várják.

Egy bécsi lap *Sándor* szerb királyllyal a macedóniai kérdéstről folytatott beszélgetést közöl. Arra a kérdésre, hogy milyen állást foglal el Szerbia a reform-politikával szemben, azt felelte *Sándor* király, hogy azokat Szerbia, amennyiben a keresztények által lakott területeken a közigazgatás javítására törekcsenek, örömmel üdvözi. A reformakciónak azonban ki kell terjednie O-Szerbiára is, ahol még nagyobb

Maager Vilmos -féle valódi tisztított **DORSCH** májola. **májola.**

As elő orvosi tekintélyek által megvizsgáltot és könyvi ésmertősségéről fogva gyermekeknek is különösen ajánlatosak. Rendeltetik mindmá esteknél, melyeknél az orvos az egész test szervezeit, különösen a mell- és tüdő ereit, a test szűrésének gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.

Egy üveg ára sárga 2 korona, fehér 3 korona és kapható a gyári raktárban: **MAAGER VILMOS**-nál Bécs III/3., Heumarkt 3, és minden gyógyszerárban és drogeriában.

szükség van a török közigazgatás javítására és arra, hogy a mohamedán lakosságot meg ékezzék. Ő-Szerbia autochton lakosságának kivánságainak figyelembevételével a reformációk értéktelen volna. Mindenekelőtt a mohamedán és nem-mohamedán törzsek egyenjogúságát kell keresztülvinni. Reformálni kell továbbá a tized beszedését és az adórendszerét. A beszélgetés további folyamán kijelentette Sándor király, hogy ő Macedónia autonómiáját a legrosszabb megoldásnak tartaná, melylyel senki sem volna megelégedve, a két faj versengését még jobban kiélesítendő és nagy nemzetközi bonyodalmakra szolgáltatna okot. Ami Bulgáriát illeti, annak békés nyilatkozatait Sándor király örömmel üdvözli. Bulgária, ha komolyan akarja, a macedon-bizottságok üzelmeinek könnyen véget vehet és ezzel nagyban hozzájárulhat, hogy a béke a Balkánfélszigeten helyreálljon.

Konstantinápoly, február 21.

Calice báró osztrák-magyar nagykövet és Szinovjev orosz nagykövet ma délután memorandumot adtak át Ferdi basa nagyvezérnek kormányaiknak és üszkübi, monasztiri és szaloniki vilájetek közigazgatásának javítására vonatkozó előterjesztési tárgyában.

HIREK

Marconi dicsősége.

Milyen nemes dolog az obstrukció! Előkelő urak vidáman, jól töltik el az idejüket, este elmennek színházba, vendéglőbe, társaságba, orfeumba, éjfél tájban hazavetődnek, álmaik édesdedek, reggel nagyot nyújtózkodnak, átfordulnak másik oldalukra, majd újra nyújtózkodnak, visszafordulnak, majd elhatározzák, hogy talán mégis jó volna fölkelni. Tizenegy óráig szépen rendbehozzák magukat s akkor elmennek a képviselőházba — obstruálni. Nagyon jól tudják azt maguk is, hogy ezzel nem mentik meg a hazát, de félig kötekedés, félig virtus és végre is a t. képviselő urak azért magyarok, hogy a virtusból ne engedjenek.

A katonai javaslatok tárgyalásába merül el egész közelünk, azon túl megszűnik minden, amint hogy a mi személyünk képviselői mindenkor inkább népszerűsítő, mint komoly dolgokkal foglalkoznak.

Vajjon melyiknek is jutna egyszer eszébe, hogy egy kiváló tudósunkat vagy más jelesünket abból az alkalomból üdvözölje, hogy a magyar kulturának fényt szerzett, vagy pedig, hogy valamely tette által világszerte dicsőséget szerzett. Mindent fölhal a politika s éppen a politikától sem más sem juthat szóhoz vagy országos elismeréshez.

Van-e nagyobb kitüntetés a polgárra nézve, mintha állama képviselő-testülete törvényben fejezi ki neki hódolatát? Olyan ez, mint mikor valaki a régi görögöknél a Prytaneumban foglalhatott helyet. Az ilyen példa derék, lelkesítő, magasztos és sokkal inkább lelketemelő, mint akármelyik négyórás beszéd.

Marconival tegnap ez történt meg. Az olasz parlament köszönetet szavazott Marconinak, hogy a világ előtt ilyen diadalt szerzett az olasz tudománynak, mely minden időben egyik vezetője volt az európai kultúrának, s a kamara egyhangú tapsal fogadta el a javaslatot.

Emlékezhetünk arra a készsége, melylyel Itália a tengerészönként Marconinak egy hadihajót bocsátott rendelkezésére, hogy kutatásainak minél tágabb tere nyíljon s hogy kísérleteit minden távolságon kipróbálhassa. Melléje rendelte, — az önkéntes mellé — Solari tengerészhadnagyot, hogy az legyen neki segítségére, hogy az álljon szolgálatába s így az állam emberrel, eszközzel, pénzzel és idővel állott fia rendelkezésére.

És tegnap a kamara hódolatát fejezte ki Marconinak!

Végre ez is egy formája a hazaszerzetnek, nemcsak az obstrukció.

P.

Budapest, február 21.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Lapunk legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg.

— A spanyol anyakirályné hazautazása. Bécsből jelentik, hogy Mária Krisztina spanyol anyakirályné ma reggel leányával, Maria Terézia infánsnővel Párison át visszatuzott Madridba. Münchenben Maria Terézia bajor hercegnő is csatlakozott hozzájuk. A pályaudvaron megjelent a király, Frigyes főherceg nejevel Jenő és Rainer főhercegek, a cumberlandi herceg nejevel, a spanyol nagykövet. A király és az uralkodónáz tagjai nagyon melegen bucsuztak el a királynétól és leányától.

— Az osztrák vasúti miniszter Olaszországban. Bécsből jelentik, hogy Wittek vasúti miniszter tegnap este Olaszországba utazott, hogy a helyszínen tanulmányozza a Rete Adriatica vasúttársaságának elektromos erőre átalított Vallina-vonalát.

— Keresztély herceg betegsége. Drezdából táviratozzák, hogy Frigyes Keresztély herceg állapota az éjjel kielégítő volt. A betegség már egészen rendez leolvasu, bár az állandó láz nagyon meggyöngyöztette a beteget. A herceg étvágya javult.

— Anasztázia nagyhercegné. A Dresdener Nachricht arról értesítik, hogy a mecklenburg-schwerini nagyhercegi udvarnál nem állják útját sem annak, hogy a nyilvánosság elé jussanak azok a dolgok, melyek az özvegy Anasztázia nagyhercegné dolgainál amugy is közzéjárnak. A nagyhercegnőről tehát legközelebb érdekes pikantériákat fog hallani Európa s ezuttal udvari beleegyezéssel.

— Küldöttség a földművelésügyi miniszternél. Bernáth Béla országgyűlési képviselő vezetése mellett a taktaközi érdekeltség küldöttsége tisztelettel Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél. A küldöttség tagjai voltak: báró Harkányi János, Malonyay Ferenc, Teleky László, Sebő Gyula, Szomjas Ferenc, Stein Sámuel, Lichtmann Lipót, Andrassy Dániel, Andrassy János, Tóth József, Szabó József, Tomás Ferenc, Kovács József, Virágh András, Koromy György, Kovács Károly, Varga Ferenc, Lakatos Károly, Nagy András, Berzeviczy Andor, Ragányi Ferenc, Sáros István, Stein Manó és Endrey M. Bernáth Béla országgyűlési képviselő háját lejezte ki a miniszter előtt, hogy a Taktaköz szabályozását elrendelte ezután Virágh András kéri a minisztert, hogy a Taktaköz szabályozását, tekintettel a lakosság nap-nap után fokozódó nyomorára, minél előbb hajtsa végre. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a legnagyobb jóakaratú fogadta a küldöttség kérelmét s megígérte, hogy a Taktaköz szabályozásának végrehajtása tekintetében minél rövidebb idő alatt tölle tehetőleg intézkedni fog.

— A volt korelnök ünneplése. Janicsary Sándor volt képviselőnek és a képviselőház volt korelnökének tiszteletére, aki ma ünnepelte 83. születésnapját teljes testi egészségben és szellemi frissességben, ma délután a Vadászklubban lakoma volt, amelyen többek közt résztvettek: dr. Wekerle Sándor a közigazgatási bíróság elnöke, Cseh Ervin horvát miniszter, Tallian Béla a képviselőház alelnöke, Perczel Dezső, Graenzstein Béla és Gulner Gyula államtitkárok, gróf Lasberg és Kállay Zoltán főispánok, Vayda Ödön zirci apát, Csarada János egyetemi tanár és az ünneplettek számos barátja és tisztelője. Wekerle Sándor és Gulner Gyula hangulatos tőszban ünnepelték a volt korelnököt.

— A világbéke. A berni központi békeiroda tudvalevőleg minden évi február hó 22-ikét világbéke-napnak deklarálta. Ezen a napon a világ összes béke-egyesületi egyöntetűen bekenyilatkozatot tesznek közze, melyben a világbéke és a nemzetközi választott bíróságok eszméjét terjesztik. A holnapi világbéke-napra a berni központi békeiroda ezt a felhívást ajánlotta elfogadásra:

A mai napon összegyűlt békebarátok felszólítják az összes civilizált államok békebarátait, hogy teljes erejükkel támogassák azt az eszmét, mely a hágai békekonferenciát és a választott bíróságot létrehozta; felszólítják őket, hogy sietessék azon nap elérkezését, melyen a bíróság az egyesült nemzetek felett teljesíteni fogja azt a kötelességet, melyet a bíróságok ma az egyes országok belügyeinek rendezése körül oly hathatósan gyakorolnak. A Magyar Szent Korona Országainak Békeegyesülete e nyilatkozatot utolsó választmányi ülésén teljes szövegében elfogadta.

— Magánanári próbaelődások. Tegnap tartotta dr. Temesváry Rezső, az ismert nőorvos, magánanári próbaelődását a szülészeti klinikán. A magas színvonalon álló előadást nagy érdeklődéssel hallgatta és nagy tetszéssel honorálta a nagy számú előkelő közönség, melynek sorában ott láttuk: Müller Kálmán

és Hógyes Endre miniszteri tanácsosokat, Thanhoffer udvari tanácsost, Bókay Árpád, Bókay János, Pertik, Generich, Grósz E., Elischer egyetemi tanárokat, Bársorny János, Schwartz Arthur, Liebmann, Imrédy, Tóth István, Vass magánanárokat, több kórházi főorvost és az orvosi világ számos kitünőségét. Ezután dr. Deutsch László tartotta meg érdekes próbaelődását „Az újabb védőöllásokról” címen.

— A pápa jubileuma. XII. Leó 25 éves jubileuma alkalmából ma délelőtt 9 órakor az 6-budai plébániatemplomban Sagmüller József helyettesplébános nagy asszisztenciával ünneplés háláadó istentiszteletet tartott. A díszes templomtól a római katolikus elemi és polgári iskolák, továbbá az állami gimnázium növendékei és tanári kara töltötte meg. A hatóságok részéről a cs. és kir. ruhatár, a m. kir. honvédség élelmi raktár parancsnoksága, a III. kerületi előjáróság, a hajógyár, a dohánygyár, a m. kir. posta igazgatója és a rendőrség főnöke jelent meg. A kóruson Laub János karnagy vezetése alatt vokálmisét énekeltek. A szóló részeket Beness Manika urhölgy énekelte.

A Révy Ferenc igazgató vezetése alatt álló állami felsőbb leányiskola (Andrassy-ut 65.) róm.-kath. ijtusága kegyeletes ünnepet tartott. Az ünnepi beszédet dr. Károly Gy. Hugó premontrai kanonok, hitkötő tartotta. — Kétszázról táviratozzák: A pápa jubileumát az összes tanintézetekben megünnepelték. Tegnap este a város főutcáit jellobogózták és a lakosság valláskülönbség nélkül kivilágította ablakait. Császka György érsek ma délelőtt háláadó istentiszteletet tartott. Este a Katolikus Kör disztermében dr. Mayer Béla püspök beszédet tartott a pápaság intézményéről. Nagy Béla ügyvéd szavalt, a város dalárdája pedig a pápai himnusz énekelte.

— Lujza hercegnő sorsa. A Dresdener Journal írja: Tegnap azt a hírt hoztuk, hogy a trónörökösnek felesége ellen indított válóperében a volt trónörökösnek képviselője óvat tett az ítéletnek és megokolásának közzététele ellen. Néhány idevaló lap ezt ma tagadja. Ezzel szemben fel vagyunk hatalmazva annak a kijelentésére, hogy a kormánynak értesülési szerint fel kellett tennie, hogy ilyen óvatat legalább egyelőre kifejeztek. Ugyancsak a Dresdener Journal más helyen Bondi ügyvédnek következő levelét közli:

Az a tegnapi közlésünk, hogy a volt trónörökösnek jogi képviselője kifejezetten óvat tett az ítélet megokolásának közzététele ellen, annyiban nem helyes, mert az erre vonatkozó kérdésre csak körülbelül a következőket jelentetem ki: Az esetben, ha az ítéletet egész terjedelmében közzéteszik anélkül, hogy erre nézve engem mint a volt trónörökösnek perbeli meghatalmazottát hozzájárulásom iránt megkérdezzék, ez ellen semmit sem tehetek; de ha kifejezetten megkérdezik hozzájárulásom iránt, nem fejezhetem ki hozzájárulásom anélkül, hogy előbb kérdést intézzék meghatalmazómhoz. Legalább is meg kell várni, míg a volt trónörökösnek az ítéletet megkapja, hogy az ítélet megokolásának közzététele kérdésében állást foglalhasson. Egyébként nem titkolhatom, hogy elvi aggyálaim vannak az elien, hogy házassági ügyben titkos bírósági tárgyaláson hozott ítélet közzétessék.

Genből táviratozzák: Egy újságíró meglátogatta Lachenal ügyvédet és kérdést tett hozzá drezdai utjáról és a szász királynál való kihallgatásáról. Lachenal nevetve felelt neki:

— Ez igazán pompás dolog! A szász király fogadott és pedig egyszerre Genfben, Bernben és a La Meterieben! Az emberek annyit kóhoinak, hogy szinte csodálatos! A legszebb azonban az, hogy még Lujza hercegnő is elhibte.

Drezdából jelentik: Egészen bizonyosnak látszik, hogy a pápa föl fogja bontani a szász trónörökös házasságát, ugy hogy ennek módjában lesz, hogy gyermekeinek anyát, országának pedig királynét adjon.

— Műszaki doktorátus. Soulayv okleveles mérnököt, déli vasuti felügyelőt, a cs. és kir. szab. déli vaspályatársaság felépítványi osztályának főnökét a brünni műegyetem tanósa ma a műszaki tudományok doktorává avatta. dr. Soulayv kiváló tudományos képzettsége nálunk is elismerésre talált; a csuszamlásokról írt művét a Magyar Mérnök- és Építészegylet díjban részesítette.

— Ünnepest főispán. Latinovics Pál Bácsvármegye főispánjának tiszteletére tegnap este a Bratisztolszátóadoban banket volt, melyen Pósz Sándor igazságügyminiszter, Gromon Desső államtitkár és számos képviselő volt jelen.

— A dunai ünnep. Mária Josefa főhercegnő ötletéből és kezdeményezésére az ő védnöksége alatt a Josefínus leányvárház és a Budapesti Újságírók Egyesületének javára tudvalevőleg nagyszabású dunai ünnep rendezését vállalta magára gróf Szapary Pál. Az ünnep májusban lesz a dunai hajók, sőt esetleg a hadihajók részvételével. Fényes dunai kivilágítás, szerenáé és hajósetahangverseny lesz az ünnep. A királyi palota összes ablakai ki lesznek világítva ez alkalommal, lesz tűzijáték és bál a Margitszigeten. Remélhető, hogy a legmagasabb udvar részéről többben fognak részt venni az ünnepen, amely az utóbbi évek legnagyobb szabású ünnepei közé fog tartozni. A közeli napokban meg fog alakulni a monstre

rendezőbizottság és akkor egyuttal kezdetét veszi a rendezés előmunkálata, amelyben a társadalom minden osztálya részt fog venni. Az ünnep érdekében gróf Szapáry Pál Bécsben is járt.

— **A nacionalisták hajszája.** Párisból táviratozzák: A nacionalista sajtó támadásainak legújabb példjait *Jouaust* ezredes, a rennesi haditörvényszék elnöke. A törvényszék ítélete után köztudomású lett, hogy *Jouaust* elnök egyike volt ama bírának, akik *Dreyfus* felmentése mellett szavaztak. A nacionalista *Patrie* tegnapi számában, állítólag rennesi levelezőjének tudósítása alapján, azzal gyanúsította meg *Jouaust* ezredes, hogy mielőtt a haditörvényszék visszavonult ítélet-határozata, az elnök ezredes tudatta a bírakkal, hogy ő a felmentés mellett fog szavazni s így pressziót gyakorolt a haditörvényszékre. Azzal is vádolja a nacionalista újság *Jouaust*-t, hogy *Dreyfus*-nak egy levélét, amelyet *Mercier* tábornok juttatott a haditörvényszék elnökéhez, nem mutatta meg a bírának, mert, mint mondta, az nem fontos. E közleményvel szemben a *Temps* Rennesben beszerezte illetékes helyről a felvilágosításokat s kijelenti az 1899-diki haditörvényszék egy tagjának nyilatkozata alapján, hogy mindazok a hírek, amelyek néhány nap óta a rennesi végfogyalásról és *Dreyfus*-ról a lapokban megjelentek, teljesen valótlanok. *Jouaust* kifogásait és pártiatlanul viselkedett s a bírát a legtávolabbról sem befolyásolta. *Mercier* nem adott át egy levelet, amely *Dreyfus*-tól származott s így nem volt mit eltitkolni a bírák előtt. Csak az tény, hogy a nyilvános tárgyaláson *Jouaust* ezredes nem engedte meg egy levélnek felolvasását, de ez a levél nem *Mercier* útján került a kezébe. A *Temps Mercier*-t is meginterviewolta és a tábornok kerekén megcáfolta a *Patrie* közleményét.

— **Catullo Mendés és Petőfi.** Catullo Mendés nemrégiben hosszú cikket írt Petőfi Sándorról. Cikkében sok szép és igaz dolog közé azonban egy-két olyan állítás is csuszott be, mely nem volt éppen nagyon fölemelő Petőfi emlékeztető. A kiváló regényíró például azt is elmondta Petőfiről, hogy moztibár járt be az országot és végre is a bányai szegénylegények közé állott be. A cikknek ezen passzusai némiképp felháborodást keltettek és arra indították *Salomon Ödönt*, a kiváló író, a *Journal de Budapest* kiadóját szerkesztőjét, hogy Catullo Mendést, akit párisi tartózkodása idején megismert, tévedéséről felvilágosítsa. A francia író ezer örömmel korigálta tévedését és *Salomon Ödönt* is írt leveleiben köszönetet kér értük s többek között a következőket írja:

Ami Petőfi Sándor megjelenését illeti az egri papok vascoráján, bevallom, hogy azt nem én találtam ki. (Itten említette Catullo Mendés, hogy Petőfi Sándor mezitűbe és hajadonlával kopogott be, vascorát kérve. A szerk.) Már nagyon régen volt, hogy ezt a történetet nekem egy budapesti pöcse mesélte el és pedig Glaser Manó ur, a Csillagban éjszakák szerzője, aki ilusztratus honfitársának passzionátus bánuja és szerény de lelkes híve. Neki köszönhetem, hogy Petőfi először életemben eredeti szövegében tudtam olvasni, mert Petőfi Sándor remekművét csak német utánozásokból tanultam eddigdig megismerni. Nos tehát, Glaser Manó valamikor azt állította és ma reggel is ismételte, hogy Petőfiről és az egri papokról szóló dolgot szerző-szójával beszélt akkor Magyarországon. Glaser mint fiatal ember élt akkor Magyarországon.

Ugyancsak az én öreg, kedves Glaser barátom mesélte nekem Petőfi talalkozását a pásztorokkal. Ez a legendának bizonyos formája, amelyben gyöngédség és vadásig nyilatkozik meg egyszerre. Lehet, hogy ma már tévedésszámba megy az, amit önöknek valamikor répszerű volt és amely ma el van feledve. Ezt szívesen beismernék, legyen ennek maga a jó bírja. Különbösen észrevehette, hogy én az írtam: "O megfigyelve a kanászokat, talán bizalmas is lett ezekkel a különböző emberekkel..." En az is mondtam: Petőfi Sándor ebben a társaságban nem tudott soká megmaradni. Ezek a durva férfiak borzadáyt keltettek ő benne... De... ő szerette a szegény legényeket, mert ők is a szabadságot szerették. És én hozzávettem különben senki soha nem vonta kétségbe e kalandos léleknek a tiszteletes tisztességét.

E vitának az eredménye csupán az, hogy azon idő óta, amikor Glaser Manó még Budapesten lakott, és az 1865-ben volt, úgy látszik türelmes és kitartó kutató, amelyeket lelkesedés és kegyelet sugall, Petőfinék tiszta alakját ki tudták hámozni a legendának titkoktól ködéből. De így is a legendának eme neve vajon nem kell-e elég érdeklődést, hiszen ezek a tévedések, amelyeknek én voltam a visszhangja, éppenséggel nem sérítik Petőfinék szent emlékét. Sőt ellenkezőleg. A nagy emberek annál nagyobbaknak tűnnek fel, minél nagyobb szegénységben és méltatlan nélkülözésekben mutatjuk be őket. Chénier nem inzultálta Homér emléket, őt úgy mutatta be, mint egy vak koldust és Béranger minden tiszteletlenség nélkül azt írta, hogy az Iliász szerzőjének nem volt egyebe, mint koldus-társnyája és a botja. A Corneilleről szóló történet vajon igaz-e, hogy a cipőjét a foltzó vargához adta javítás végett? Az nem határoz, ez a történet ma is lenamaradt. Sőt alkalmat adott Gautier Teofilnek híres remekműve megírására. És Petőfi eszima nélkül így oly kevéssé van megálázva, mint Corneille cipő nélkül.

Ami engem illet, az én írói lelkiismeretem nyugodt; szerény, alázatos pöcse, mint amilyen vagyok

itt a távolban, mély tisztelettel ünnepelem a nagy magyar népek fenséges költőjét és hazafiát.

Fogadjon tisztelt kolléga kiváló nagyrabecsülésem.

Catullo Mendés.

— **Előadás.** A Pedagógiai Társaságnak a Magyar Tudományos Akadémián tartott egész ülését dr. Gyulay Béla rendes tagnak ily című tanulmánya: *A felnőttékké oktatása Franciaországban és nálunk* foglalta el. Ismertette a francia felnőttékké oktatásának minden faját, tantervekkel és számokkal illusztrálta azokat. Nyomban utána azt mutatta ki, mi történik nálunk e téren és mik a hiányok — főleg tanterveinkben. Majd azokat az iskolai egyesületeket ismertette, melyeket Franciaországban a társadalom jóléti intézményeinek neveznek s a népnevelést elősegítik; ilyenek: a tanulók biztosító-intézete, a volt iskolatársak szövete, s a védőegyesületek. A munka közreműködői közt dicsőrelel említi fel, hogy Franciaországban orvosok, ügyvédek, utazó úgynökök, békebírák, művezetők, egyetemi és középiskolai tanárok és hallgatók, igen számos nyugalmazott tanító és azok feleségei önként és ingyen tartanak előadásokat a felnőtteknek; továbbá hogy az egész társadalom évenként harmadélmillió frankkal, a községek közel ugyanannyival, az állam csak 320.000-ról járul az oktatás költségeinek fedezéséhez. Mi pedig mindent az államtól várunk. Végül az egészről levonta a tanulságokat és buzdította a pedagógusokat a franciák lelkesedésének követésére.

— **Eltűnt báró-kisasszony.** Pozsonyból táviratozzák: Az egész városban nagy feltűnést keltt báró Vay Aloizia, báró Vay Dénes volt főispán leányának eltűnése. A szép báró-kisasszony tegnap eltávozott a szülői házból s azóta nyoma vesztett. A báró-kisasszony 26 éves és a pozsonyi arisztokrata körökben nagy kedveltségnek örvendett. Levelet hagyott hátra, amelyben azt írja, hogy boldogtalan szerelme miatt öngyilkos lesz. A pozsonyi rendőrség tegnap óta talpon van s mindenfelé keresi az életunt leányt. Valószínű, hogy Vay Aloizia báróné a Dunába ugrott. Fel-találására a rendőrség utján 1000 korona jutalmat tűztek ki.

— **A könyvről és kiadójáról.** A Muzsa modern formájában a könyvkiadó. Ugy kell ezt érteni, hogy bizony az író igen sokszor a könyvkiadó inspirálja, ő lopja be az írást buzdításával, ha kell, fenyegetéssel az író lelkebe és tömörkedik irodalmi sikernek a könyvkiadó a keresztapja. Szóval, vérbe i a rokonság az író és a kiadó között. Erről a rokonságról érdekes és szellemes felolvasást tartott a Wiesner J. Emil a Magyarországi Könyvkereskedők Egyesületében. A könyvről, a kiadóról s az íróról mondta el kedves megfigyeléseit, amelyeknek kiváló értékét és érdekességét ad az, hogy a felolvasó közvetlen közelségben látta mindazt, amiről magas nivójú felolvasása keretében beszámolt. Az íróvilág legszimpatikusabb barátjai közé tartozik Wiesner J. Emil, a Singer és Wolfner-cég érdemes üzletvezetője. Izlés és kritikája sok magyar könyv sikerét segítette már elő, természetes tehát, hogy tapasztalatait szívesen hallgatták ma este is. A Könyvkereskedők Egyesülete nagyterme zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel, amely figyelmes érdeklődéssel kísérte a könyvről és a kiadóról szóló felolvasást. Széles látókörre, mély gondolkodásra és mindenekelőtt nagy szakutadálásra volt ez az előadás, amely mint irodalmi munka is elsőrendű. A felolvasás befejezése, amely érdekes egybevetése a magyar és az osztrák könyvkiadó-vizonyoknak, így hangzik:

Küönös elgáteltel említhetem fel, hogy a kereskedelem terén, egyedül a könyvkereskedelem az, amely messze túlszárnyalja a mi kedves osztrák testvéreink működését. Nem kutatjuk azt, hogy vajon a mindent szűzítő és bomlasztó örökös nemzetiségi harcok teszik-e lehetetlenné az egységes osztrák könyvkiadó-kereskedelem fejlődését és nem kutatjuk azt sem, hogy tán a német birodalom magába szívja a szomszéd Ausztria német elemeit, csak azt tudjuk, Ausztriának körülbelül 9.000.000-tól több mint amennyi magyar nyelvű lakos van hazánkban, német nyelvű lakosa mellett a kiadók működése számba nem vehetőn csekély, ugyiszólván jelentéktelen. Nincs Ausztriának Lexikonja, amely első sorban az ő faji, nemzeti, geográfiai, közöri viszonyait, népet ismertető, nincs neki a millenniumi nagy történelmehez hasonló publikációja, amely a legszebb emléke ezereves múltunknak, nincs Vasárnapi Újságja amely ötvenéves múltjával az ujkori Magyarországról legtekélyesebb képes krónikája és nincs Uj Időkje, amely fiatalos erővel és lelkes hangon a szépirodalom kultúráját tűzte ki célul és nincs 100 kötetes nemzeti kiadású Jókaija, nincs pompás Emekirők kiadása, nincsenek Rákosi Viktor, Herzog, Bródy, Mikszáth, Eötvös kiadásai, és végül nincs Kis Lapja, En Uságomja, amely már a gyermekvilágban is belebotlik ügyeskedik a magyar nyelv, a magyar kultúra, az édes magyar föld, a magyar haza fogalmát, szeretetét. Magyar sziv, magyar lélek, magyar penna teremtette meg ezeket a szép vállalatokat, melyek amikor a magyar irodalom nagyságát, gadszagságát, változatoságát hirdetik, egyuttal a magyar kiadók nagyságát, lelkes, ambiciózus, hazafias munkásságát is dicsérik. A legnagyobb része a felsorolt vállalatoknak a magyar kiadók ölete volt, akik

ezzel mélyen belevésték nevüket a magyar irodalom, a magyar könyvkereskedelem annalesébe.

A felolvasás befejeztével lelkesen megtapsolták s szeretettel ünnepelték a felolvasót. Az elévölt és tanulságos előadás után sikerült táncmultság következett.

— **A részletgyűletek.** Ma délelőtt a kereskedelmi pénzbeszedők országos gyűlést tartottak az erzsébetvárosi Demokrata-Körben, melyen mintegy 300 pénzbeszedő vett részt, köztük sokan a vidékről is. A gyűlésen, melyen Singer Adolff elnököt, kizárólag a részletgyűlési törvényjavaslattal foglalkoztak. A Fogány Mihály által szerkesztett és előadott memorandum különösen az úgynöki hatáskör kiterjesztését és a kereskedelmi haszonnak százelekben való megállapítását mondja sérelmesnek. A memorandumot küldöttség útján juttatták a miniszterekhez.

— **A vizitelen Velenozó.** Különös hír érkezik Velenczéről. Apály idején olyan nagy mennyiségben és rohammal özönlök a víz a tenger felé, hogy a város minden kanálisa, még a Canale Grande is csaknem kiszárad. Ennek következtében a forgalom órák-hosszat szünetel a városban. A gondolkos busan várják a parton, hogy újra meginduljon a keresetük.

— **Házasság.** Dr. Hollós József orvos, egyetemi első tanársegéd eljegyezte Moor Gizza kisasszonyt Keskenyén.

Tomcsányi István szobranci főszolgabíró, ungvármegyei földbirtokos, eljegyezte Kende Djelmát, Kende Elemér szatmárvármegyei földbirtokos leányát Nagy-Arban.

Scheiber Izidor Várpalotáról. Eljegyezte Farczor Márkus leányát Gizsikét, Somogy-Karádán.

Gutwald Bernát ékszerész Budapesten, eljegyezte özv. Lemberger Miksáné leányát Idát Budapesten.

Kelner Sándor egri földbirtokos, eljegyezte özv. Hofmeister Ildoné leányát Fridát, Kis-Kun-Halason.

— **Marconi vizsgálgatása.** Rómából jelentik, hogy a községi választmány azt fogja ajánlani a községtanácsnak, hogy Marconit válaszsza meg Róma diszpolgárává.

— **Halálozás.** Pálfi Györgyöt, a Nemzeti Színház tagját súlyos csapás érte. Edesanyja, özvegy Horony Györgyné, néhai Horony György 48-as honvédsapitány és a pestvidéki törvényszéki telekikönyvezető-jének özvegye ma reggel meghalt. Temezése hétfőn délután 3 órakor lesz.

Eszéken Arisztó Bóla, a varasdi honvédszázvezred nyugalmazott ezredese ma 57 éves korában meghalt. A holtestét Pécsre vitték, ahol katonai pompával temetik el.

— **A letartóztatott pénzhamisítók.** Ujvidékről táviratozzák: A pénzhamisító-banda foglaltató vezetője, Major Ferenc beismerte tettét. Atya, Major Adám, ki szintén fogva van, tagad mindent. A bűnrészesek közül a szabadon lévő Sikopara Olivér és Miksa a gépet Zsablyára vitték, Veltesakov Péter annak idején a követet. Baranyai József, Barisev Péter, Major Verona voltak kiszemelve a hamispénz beváltására. A letartóztatás úgy történt, hogy Major Verona Kohn Lipót szabályi fűszerkereskedőnél akart hamispénzzel fizetni. Kohn azonban felismerte a hamispénzt és elfogatta az asszonyt. A pénzhamisítók először tizafiztos bankjegyeket hamisítottak, mikor ezeket bevonták, elégettek a készletet és buszkoronásokat készítettek. Kosztics Mikó közvetítésével Bolez Frigyes házában kezdtek legelőször a pénzhamisítást ma elfogták őket is.

— **Uj népgőzfűrdő.** Valóságos áldás lesz a szegényebb néposztályra az az új népgőzfűrdő amelyet a Hungaria-fürdő tulajdonosai létesítettek a Hungaria-fürdővel kapcsolatban, a Klauzál-utca felől külön járással. A modern technika minden vívmányával felszerelt új népgőzfűrdő — amelyet ma adtak át rendeztetésének — nemcsak hűzogat pótol amennyiben egyetlen ilyen fűrdő a lóváros pesti oldalán, hanem fontos tényezője is fog válni a munkásosztály közegészségügyének. A Hungaria-fürdő áldozatkész vezetősége, amikor ezt az igazán nagyvárosi népgőzfűrdőt megalkotta, minden tekintetben szakított a régi rendszerrel s valóban eseményt díjelt olyan modern fűrdőt bocsátott a munkásosztály rendelkezésére, amely nemcsak hogy megeléged minden közegészségügyi követelménynek, hanem ezenkívül a nagy gőzfűrdőkével vetekedő kényelmet is nyújt. A ragyogó tisztaságú folyosók minden fűrdőfogató kényeme szekerényt kap ruhái részére; az az intézkedés pedig, hogy a fűrdőnél csakis az intézet ruhái használhatók, köz-tisztasági és egészségügyi szempontból megbecsülelhetlen. Vízmedencékbe lépés előtt minden fűrdőző tartozik testét lezappanzolni, lemosni s e célra zuhanycuk, lábmosók, automatikus szappan- és szódavízáramok állanak rendelkezésre. A meleg medence és gőzkamra mellett fokozatos leültetés végett langyos és hideg medencék s zuhanycukra vannak s a munkások különösen egészségügyi kényelmére hajmosókészülékek vannak külön személyzettel. Ezenkívül megtalál itt a fűrdőző, a gőzfűrdőben szokás minden kényelmet: dekorsóit, tyukszemvőjét, fodriszt és bőrbélyt. Ha tekintetbe vesszük, hogy mindent ruhával együtt 30 fillérrel nyújtja az új fűrdő, mindjárt belátuk annak nagy jelentőségét, különösen a munkásosztályt illetőleg.

— **Aréképleleplezés.** A Csömör-Palota-Szt-Mihályi Árpád-telep oca áház-épitő-egyesület tegnap este 6 órakor tartotta rendes közgyűlést az Újváros-háza tanácstermében. A tárgysorozatot megelőzőleg Lung György székesfehérvári tanácsos aréképet lepleztek. A tagok szeretettel és az elnök érdemeit Molecz Dani országgyűlési képviselő tolmácsolta, mire lepleztek az aréképet.

— **A fizetésrendezés.** A budapesti tudományegyetem tanácsa tegnapi rendkívüli ülést tartott dr. Kéthy Károly udvari tanácsos, rektor elnöklésével. Az ülés egyedüli tárgyát az országgyűléshez beterjesztett fizetésrendezési javaslat képezte. Mindazokat a sármányokat, melyeket a beterjesztett javaslat az egyetem tanárainak és tisztviselőire nézve magában foglal, újabb memorandumba foglalják össze és a legközelebbi időben belüli föltérjesztés a tanács kormányhoz. A memorandumot nyomatott szövegben az illetékes tisztségűeknek is megküldik.

A kaposvári törvényszék és járásbírói bírái és ügyészei a következő köriratot kocsátották közre: A kaposvári kir. törvényszék és járásbírói bírái, úgy a kir. ügyészség ügyészei a mai napon a fizetésfelmelés tárgyában benyújtott törvényjavaslathoz a bírák és ügyészek zömére vonatkozó mostoha, sőt sérelmes rendelkezéseinek megbeszélése céljából értekezletet tartván, azt észlelték, hogy a bírói és ügyészi kar zömének anyagi helyzetén a javaslat számbevételek módján nem segít, a bírák és ügyészek tisztessége megőrzését nem biztosítja és jogos igényeit ki nem elégíti. A bírói és ügyészi kar helyzete a javaslatban igen szánalmas. A javaslat rendelkezései a teljesen független, hivatása magaslatán álló bírói kar megteremtésére nem alkalmasok, sőt a bírói méltóságot és tekintélyt egyéb osztályokhoz képest egyenesen aláesélyezik. Ami keveset a javaslat a fizetésnek — más szolgalmi ágban működő tisztviselőknél korlátozott — emelésére nyújt, azt másrészt a fokozatos előmenetel korlátozásával nagy részben el is veszi. A törvényjavaslathoz a bírói és ügyészi karra vonatkozó rendelkezéseit merőben méltánytalanok és igazságtalanok tartjuk és meggyőződésünk az, hogy ezek a súlyosan sérelmes rendelkezések csakis a bírói és ügyészi kar eddig tanúsított passzív magatartásának tudhatók be. A bírói és ügyészi kar méltóságával meg nem egyeztethetőnek találta eddig azt, hogy a saját érdekeit oltalmazza, ezt azonban helyette más meg nem tevése az eredmény az, hogy a javaslatban a bírói és ügyészi kar III-IV-odrangu lényező süllyedését hogy a bírák és ügyészekkel a javaslat szükkeblően és méltánytalanul bánik el s hogy törvényen alapuló szerzet joguktól is megfosztja. Ily körülmények között szükségesnek véljük azt, hogy a bírói és ügyészi kar a saját igazságos és méltányos érdekei mellett — és megalkalmazása ellen szavát feljemeje és határozottan reámutasson arra a szánandó helyzetre, amely a javaslat törvényerőre mekkedése esetén a bírói és ügyészi kar anyagi javadalmasát — és ezzel kapcsolatban morális és intellektuális erejét illetőleg is — elállani fogna. Ebben a meggyőződésben a következő megállapodásra jutottunk:

1. Felkérjük az országban levő kir. törvényszékek s kir. ügyészségek köléteikhez tartozó összes kartársainkat, hogy velünk együtt sziveskedjenek jogos igényüket érvényre juttatása és szerzett jogaink megőrzése céljából a bírói kar méltóságának megfelelő mozgalmat indítani. 2. Sziveskedjenek a közösen meghatározandó teendőket együttes megbeszélése és a közös elhatározás meghozatala, valamint a közösen elhatározandó teendőket keresztülvitelére céljából testületükből legalább 1-1 tagot kiküldeni. 3. Sziveskedjenek odahatni, hogy a mozgalom melőbb megindítható s a teendőket keresztülvitelők lennének. 4. Sziveskedjenek elhatározni, miszerint a kiküldöttékek Budapesten melőbb értekezletet tartsanak. 5. Felkérjük a budapesti kir. törvényszék bírói karát, hogy a mozgalomhoz csatlakozva, sziveskedjék az értekezlet megtartására alkalmas helyet s időt kijelölni s arról az országban levő kir. törvényszékek s ügyészségek bírói s ügyészi karát értesíteni. 6. Felkérjük az országban levő összes kir. törvényszékek bírói karát, hogy elhatározásukról a kaposvári, valamint a többi kir. törvényszékek bírói karát kölcsönösen és sürgősen értesíteni sziveskedjenek.

A budapesti törvényszéki bírák holnap, e hó 22-ikén délelőtt 10 órakor a Tisztviselő-Egyesület helyiségeiben (Esterházy-utca 4.) értekezletet tartanak a fizetés-szabályozási törvényjavaslat sérelmeinek megvitatására végett. Az értekezletet összehívó bírák felhívják kartársaikait, hogy ezen az értekezleten minél számszerűbben jelenjenek meg.

— **Árverés a Déli vasútnál.** A Déli vasút igazgatósága közli, hogy az 1902. év második felében talált tárgyat február 23-ikán délelőtt 9 órakor, a kézbesítetlen s számföldes szállítmányok pedig február 24-én délelőtt 9 órakor Budapest állomás tehervagyaudvaránál (I. Mészáros utca 17. szám) III. számú raktárában az üzletszabályzat 10. §-a értelmében eladásra kerülnek.

— **A Deckert és Homolka cég szikkasztója.** Zútrichből táviratozzák, hogy az ott leartóztatott Metz Jenő, aki a budapesti Deckert és Homolka cég kárára szikkasztott, azt állítja, hogy a cégnek még egy másik jobb hivatalnok is szikkasztott s hogy az elikkasztott összeg jóval többet tesz százezer koronánál. A szikkasztást már ezelőtt két esztendővel kezdték meg.

— **Gyűlések a katonai javaslatok ellen.** A vasárnap délután tartandó gyűlések szervezőbizottsága ma este értekezletet tartott a központi Demokratika Körben. A bizottság megállapodott abban, hogy a gyűléseken mind a három körületben ugyanazt a határozati javaslatot fogják benyújtani.

— **Késmunka-kiállítás.** Az állami nőipar iskolában (VIII. Szentkirályi-utca 7. és II. Fű-utca 11. sz. alatt) a tanulók kézimunkáiból és rajzaiból rendezett kiállítást február 23-án, hétfőn reggel tíz órakor nyitják meg és 6 napig marad nyitva. A kiállítás naponként délelőtt 9 órától egy óráig és délután 3-5 óráig tekinthető meg.

— **Anarkhista-törvény.** Az amerikai törvényhozás minden erővel iparkodik azon, hogy az anarkhista ellen törvényekkel védekezzenek. Ennek a védekezésnek a következők a tárgya, hogy a kongresszus elfogadta az elnök védelméről szóló törvényjavaslat bizottsági jelentését. A javaslat halálbüntetést mér mindenre, aki szándékosan és orozva megöli az elnököt vagy olyan hivatalnokot, akire az elnök kötelességei áttárlhatók. Ugyancsak halálbüntetést mindenki, aki az Egyesült-Államoknál akkreditált valamely követelő meg, s halálal vagy tiszvi feigyházzal sujt minden merénylőt. A törvény szokailan szigorúságát igazolja az is, hogy aki gyilkos merénylőtben segítők, tanácsot ad vagy azt előmozdítja, szintén tettesnek tekintendő. Mindazok, akik az anarkhiát hirdetik vagy idegen államok uralkodója ellen merényletet terveznek, ötezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel vagy husz évig terjedő börtönnel büntődnek. Végül kimondja a törvény, hogy azok az idegenek, akik az anarkhia elveit hirdetik, nem nyerhetnek polgárjogot az Unióban.

— **Elfogott tolvajok.** Két veszedelmes lakásnyitogatót tartóztatott le a rendőrség. Zúbor István 29 éves és Heszler Gyula 28 éves rovtöltu csavargók a betörők, akik többek közt Gály Adolff bádogos Rákóczy-téri lakásából 240 koronát érő ruhát loptak el. — Elfogta a rendőrség Nankov Izitov úrkübi (Macedonia) születésű 23 éves kerteszt, aki a Lőportárutóban Konta Mihály cukrászt megtámadta, botjával agyba-főbe verte és 44 koronáját elrabolta. — A rendőrség börtönébe került Gyurács Károly 22 éves rovtöltu csavargó, aki egy hentes pinceraktárból 80 koronát és 5 füstöltust lopott. — Lukács Kiss Mihály 32 éves csavargó egy korsáros élelcamráját akarja megdézsmálni. Azonban tetten érték és elhopták. — Lebovits Lipót 17 éves lakatos mint notórius zsebtolvaj ismerős a rendőrség előtt. Legutóbb a dohány-utcai izraelita templomban Adler Henrik magánzó aranyóráját, a Feld-léle gyermekszínházban pedig Illovsky tanuló pénzárcaját lopta el. A rendőrség letartóztatta.

— **Ingyenkenyér.** A Podmaniczky-utcai kenyérszító intézmény javára újabb a következő adományok érkeztek: Robeim Leontina 10 K., Bachrach Gyula 5 K., Nagy Iure 5 K., Finn Oszkár 10 K., Salgotarjani köszönbánya részvényátarság 20 K. A kenyérszítóboltban február 14-ikén 10.038 adag kenyéret osztottak ki.

— **Elgázolta a vonat.** Az Esztergom felé induló 4104. számú vonat ma este felé Ujpesten, a Dugonics-utcai átjárónál elgázolta Katona András ujesti lakos hasonló nevű, háromestendős fiacskáját. A kis fia felügyelet nélkül ott gyöngött a sínek között s a vonatvezető a sőtében nem vette észre. A szerencsétlen apróságot hazavitték szüleinek lakására; ott azonban pár perc alatt meghalt.

— **A farsangi zóra.** A 10kapitányok megengedte, hogy február 24-én, iarsang utolsó napján a kocsárosok hajnal 3 óráig nyitva tarthassák üzleteiket. Ugyancsak 3 óráig a kávéházakban és vendéglőkben zenelehetnek.

— **Sikkasztás.** A tokodi köszönbányák egy hivatalnok mintegy 3000 koronát szikkasztott. A vizsgálat folyamatban van.

— **Indra birodalmának minden fényét, pazarkeleti pompáját állítja a néző elő Waldmann Imre Fővárosi Orfeonának új és csilári sikert aratót: Indra című operéje, amelyhez fogható színprogram zene és szöveg tekintetében variétszínadom meg nem látott a budapesti közönség. Nem is csoda, hogy a nézőtér minden este szülőföld meztelk és meg is fog telni az összes Indra-előadásokon. Carola és Mariot, Kattner és Baumana, Kritan és Bürger nagyban segítik elő Linke e remekének nagy sikerét, Waldmann igazgató pedig megérdemli, hogy buzgalmát és a doztakész-séget a közönség minél tömegesebb látogatással ismerje el.**

— **A dívtávilágból.** Farkas Ferenc, aki sok évig Zwieback Lajos és testvére cégnél működött s legutóbb a Belvárosi telítő árúház cégvezetője volt, saját neve alatt nagyszabású női telítő árúházat létesített. A vállalatot, mely IV. Deák Ferenc-utca 13. sz. alatt van, ajánljuk a hölgyközönség figyelmébe.

— **Gyermekek ápolása.** Gyermeknevelésénél a Zoltán-léle iz- és szagúkéllik oszka májolat nagy tüperjénél fogva kitűnő. Üvegeje 2 korona. Zoltán gyógytárában, Budapest, Szabadság-téren.

(x) Az elismerőlevelek ezrei bizonyítják, hogy a közönségen bántalmak legbiztosabb gyógyszer a Zoltán-léle kendős mely néhányzori bedörzsölés után még a legmakacsabb csuznál is használ. Üvegeje 2 korona. Zoltán gyógytárában, Budapest, V. Szabadság-téren.

(x) Igyék „Szent Anna” malátelőkört.

(x) A létező legjobb, remek kivitelű fényképek Aquarell és Platyn nagytások készülnek Rivoli műtermében Kerepesi-ut 30.

(x) Használjon Kerpel kézfőnömítő folyadékot. A kezét 3 nap alatt báronysimává és hófehérré teszi. 1 üveg 90 fillér. 4 üveg rendelésnél franko. Kerpel gyógytár. Budapest, Lipót-kört 23.

Wechselmann Ignác végrendelete.

Budapest, február 21.

Wechselmann Ignácnak, a minap elhunyt milliomas műépítőnek végrendeletét ma bontották föl az ötödik kerületi járásbíróóság. A végrendelet némi csalóddást okozott, mert kitűnt, hogy a nemesszivi emberbarát nem hárommilliónégyszáz ezer koronát hagyott alapítványi célokra, mint ahoggy eddig tudták, hanem majdnem háromnegyed millióval többet ennél. Összesen négy millió és százezer koronát.

E végrendelet erkölcsi tanulságai annyira szembetűnők s annyi előkelő méltánylásban részesültek, hogy amikor ez a végrendelet most szöszert is ismeretessé válik, nincs már ok e tanulságok megismétlésére.

Lovag Wechselmann utolsó rendelkezésében azonban annyi szociális tanulság is rejlik s annyi egészséges és tiszta altruizmus, a tulajdonnak olyan szokatlannul nemes értelmezése, hogy ha eddig tisztelettel hajoltunk meg az ember előtt, aki ekkora kincset juttatott a szegényeknek, most bámulattal kell meghajolnunk az előtt a társadalmi érzék előtt, mely ezt a nagyszívű embert tetetiben vezette. Az a szerencsés, mely e végrendeleten végigvonul, nem lehet egyéni rendszer. Ezt a rendszert ott kellett elsajátítania az örök-hagyónak, ahol egyre élesítik a szociális lelkiismeretet s ahol rendszert csinálnak a jóságból, az áldozatkészségből és a fölvilágosodottságból.

Lovag Wechselmann Ignác végrendeletét ma bontották föl Miklós István bíró szobájában, Weimann Fülöp királyi közjegyző, Neuschloss Emil és Mandowszky Lipót, a megboldogott sógorai és dr. Felner Tivadar ügyvéd, az örökösök jogi képviselője jelenlétében.

A végrendelet öt kodicillumat és több ajándékozási szerződést tartalmaz.

A fővégrendelet elsősorban huszonnyolco tételben sorolja föl azokat a jótékony intézkedéseket, melyekre az örök-hagyó összesen hetvenegyszerháromszáz koronát hagyott a következő módon. Házezer koronát kapnak: a pesti zsidó hitközség fiúárháza, a zsidó leányárháza, a zsidó szinagógák. Tizenházezer koronát kap a pesti zsidó hitközség. A Talmud Egyesület, a Szünidei Gyermektelep Egyesület négy-négyezret. Ezer koronát kapnak: a Zsidó Tanítók Egyesülete, a Hevra Kadisa, a zsidó siketnémák háza, az Alliance Universelle, a Zsidó Kézművesek és Iparosok Egyesülete. A Zsidó Osztondij-Egyesületre ezerhátszáz koronát, a Zsidó Negyesületre népkönyvtárára kétezer, az ötödik kerületi jótékony egyesületre ötszáz, a Konkordia-, Klótid- és Mária Dorottya-egyletekre négyezret, a Steliana gyermek-kórházra ezerkétszáz, a Szegény gyermekkert-egyletre ezer, a Mentő-egyesületre kétezer, a gyógyult elmebajosokat segítő-egyletre hatszáz. egy porosz gyermek-gondozóegyesületre ezerkétszáz, a hajléktalanok menedékhelyére kétezer, a pesti zsidó hitközség szegényeire tizenházezer koronát hagyott az örök-hagyó. Ami összesen 71.000 korona. Külön tételben huszezer koronát hagy szülővárosának, a porosz-sziléziai Nikolainak zsidó-árháza alapítására.

A végrendelethez csatolva volt az a szerződés, melyet az elhunyt feleségével kötött 1878. december tizedikén s melyben szó van a váci-körti és Nagy János-utcai házról, a városigeti villáról, a Földhitelintézetnél lévő hétszáz ezer korona záloglevélről, huszezer korona készpénzről, különféle házi fölszerelésről, bu'orról, rubaneműről, ékszeréről, kocsiról, lórról. Mind ezt feleségének hagyta Wechselmann, de azzal a kikötéssel, hogy csak a haszonélvezet illeti meg életfogytáig. Adósságot a vagyonra nem csinálhat, váltót aláírnia nem szabad, halála után azonban annak hagyhatja, akinek akarja.

A nagy alapítványok tétellei a következők: A jótékony egymilliónégyszáz ezer koronát adományozott azzal a kikötéssel, hogy azon ötven vak gyermek számára nevelő-intézetet építsen. Kiköti, hogy a föl-vett gyermek lele zsidó és fele keresztény legyen. Az intézet tervét, az épülő ház helyét a pesti zsidó hitközség választja meg, azé is az intézet vezetésének joga és felelőssége, a nélkül azonban, hogy a hatóságok a vagyonra nem csinálhat, váltót aláírnia nem szabad, halála után azonban annak hagyhatja, akinek akarja.

A rokonságról gondoskodik azután a végrendelet. Egyetlen testvérének és sógorának sem hágy semmit, csupán gyermekeknek, akiké összesen tizenhat részben minden vagyon, ami a végrendelet megnevezett tétellei után önmaradt. Havel Lipót műépítőnek huszonhat esztendei hűséges szolgálata jutalmául huszezer koronát testái; három cseléde kap fejéknél házezer koronát, a házestere pedig kétezer. Ybl Miklós szobrát a Nemzeti Múzeumnak ajándékozza.

A második nagy alapítvány az első számú főlk-végrendeletben van. Ez az alapítvány kétmillió és négyszáz ezer koronáról szól, melyet az elhunyt tanító és tanítónők javára tett.

Felérésben zsidó. Felérésben keresztény tanítók kapnak a nagy summa kamataiból évenként kétszáz-négyszáz koronás jutalmat. A pályázóknak legalább huszonné esztendőtt kellett tölteniük pályájukon és se szocialista, sem pedig antisémista igazásban nem szabadott résztvenniük. Ezúgy alapítvány is a pesti hitközség kezeli az illetékes hatóság kelő ellenőrzésével. Egy következő főkvérendelemben kinevezi testamentuma végrehajtóinak a budapesti német főkonvikt, annak ügyvédjét, Mandovszky Lipót sógorát és Havel műépítőt. A következő főkvérendelemben többnyire feleségeről gondoskodik a végső összegben egy millió kétszáz ezer koronát hány számára.

Vagyonáról 1901 december 31-én csinált leltárt Wechseltmann Ignác, amikor összes vagyona *hétmillió százhatvan ezer kétszázötvenkilenc* korona volt. Ebből végső akarata szerint jut a feleségére, az alapítványokra (4,191.800 korona) s az egyéb fölsorolt tételre összesen ötmillió négyszázharmincegyezerháromszáz koronára. Marad tehát tizenhat unokaöccsére és unokahúgára egymillió kétszázhuszonkilencezer négyezer-tizenkilenc korona, vagyis egyre-egyre száznyolcezer korona.

Legutolsó főkvérendelemben arra inti örökösait Wechseltmann Ignác, hogy vegyenek példát róla s éljenek szerényen és szorgalmas törekvéssel legfőképp kerüljék a bűrzés való játszását. Higgyék meg, ugymond, *nincs más töké ezen a világon, mint a szorgalom* s minden pénz, amit szerezni lehet, csak a kamata neki, azért is olyan nagyon igaz az, hogy mindenki csak annyit szerezhet a földi javakból, amennyire szorgalmas.

Wechseltmann végül egyszerű, minden pompa nélkül való temetést kíván, zsidó ritus szerint s ha netalán nem Budapesten halna meg, hozzák holttestét a magyar fővárosba s itt temessék el abba a családi kriptába, amelyet halála után építenek az ő és majdan felesége számára hatvan ezer koronáért. Aztán megerősíti a végrendelet a feleséggel kötött szerződés említt tételét s újabb *háromszáz ezer koronát* testár, azaz a kérelemmel, hogy fordítsa saját tetszése szerint való játékokra.

A gödöllői fürdő.

— Jelenet. —

Gödöllőn fürdőtelepet fognak létesíteni.

(A mai lapok.)

Egy gödöllői orvos: Ugy van, tisztelt uram, Gödöllő világfürdő lesz.

Egy vendég: Nagyszerű.

As orvos: Mindenekelőtt berendezzük a fürdő-pénztárt. Aztán a társalgótermet.

A vendég: Pompás.

As orvos: Aztán gyönyörű sétányokat rendezünk be. És tengerpartot.

A vendég: Tenger nélkül?

As orvos: A tenger, az mellékes. A fő a homokos part. Biarritz és Ostende homokos partjának köszönheti világírét. Hát part, az lesz itt annyi, amennyi csak beleér uraságodba. És homok is.

A vendég: Pompás.

As orvos: És mennyi fürdő lesz!

A vendég: Mennyi?

As orvos: Lesz napfürdő. Ez minden ellen van javalva.

A vendég: Hát még?

As orvos: Fényfürdő is lesz. Ön fürdeni fog a fényben.

A vendég: Pompás.

As orvos: Aztán lesz nagyszerű homok- és porfürdő. Szintén javolt dolog.

A vendég: Más is lesz?

As orvos: Más is. Lesz ugynevezett boldogságfürdő. Ez az én találmányom. Fürdeni fognak a boldogságban a vendégek.

A vendég: Hát még mi az ördög lesz?

As orvos: Adósság-uzsoda. Akinek sok az adóssága, uszni fog benne.

A vendég: Kitűnő. Nos, és most volna egy szerény kérdésem.

As orvos: Csak terjeszse elő bátran.

A vendég: De igérje meg, hogy nem fog megharagudni érte.

As orvos: Megígérem.

A vendég: Mondja, kérem... izé... hát ha az ember egyszer úgy... egyszerűen... de ne tessék haragudni...

As orvos: Nem, nem.

A vendég: Ha egyszer... vízben szeretne vanki fürödni...

As orvos: Víz? Az nincs.

A vendég: ???

As orvos: Víz, az ordenáré dolog... Az mindentől van. De fürdő, uram, fürdő! Ez nincs mindentől!

—o—

FŐVÁROS

(*) A 25 millió kölcsön konverziója. Válszónymos és tarsi ma délután nyújtotta be Halmas János polgármesterhez a 25 millió forintos fővárosi kölcsön konverziójára vonatkozólag hozott közgyűlési határozat ellen való föllebezésüket, kérve ennek a beügyminiszterhez való föltérjesztését.

(*) A jogügyi bizottság titése. A főváros jogügyi bizottsága ma délután ülést tartott Lung György tanácsos előkötete mellett, melyen elhatározta, hogy rendkívüli közgyűlést bármikor is összehívhat legyen, ha azt negyven bizottsági tag kívánja. Három napon belül meg a határozat. Együttal kimondta a közgyűlés, hogy a megnevezett tárgyat is meg kell jelölni A bizottság ezután a kötelező fertőtenítésről szóló szabályzatot a tuberkulózis esetében is kötelezővé tudomásul vette a bizottság hogy a kereskedelmiügyi miniszter a foglalkozást közvetítő és cseedszerző ipari szabályrendelet-tervezetet jóváhagyta Somogyvármegye közönsége köriratban hívta föl csatlakozásra a társ-törvény-hatóságokat a képviselőházhoz intézett föltárhatóz. amelyben a magyar földek magyar kézen való megtartását célzó törvények alkotását kéri. A bizottság elhatározta, hogy ebben az ügyben újabb ülést fog tartani.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Víg-színház. A Víg-színház mai estéje a *Kéz kezet mos* második előadása ismét szakadatlan láncolata volt a hangos kacagásnak amelylyel Hercegy Ferenc új vigjátékának mulatságos helyzeteit és szellemes dialógusát honorátá a színházat minden zugában megtöltő közönség. Csillag Teréz, Kerész Kálla, Hegedűsné, Góth, Szerény Fenyvesi, Balassa, Tapolczai, Tanay Győző és a többiek ma is részölgáltak az elismerésre. A színház egész jövőheti műsorát Hercegy Ferenc vigjátéka, a *Kéz kezet mos* tölti ki. Holnap vasárnap két előadás lesz. Délután *Bacsányi* adják tízdszer, este pedig a *Kéz kezet mos* kerül színpadra harmadszor.

** Művészet. A Népszínház műszaki személyzete által Küry Klára kisasszony védnöksége alatt rendezett művészt a legszebb sikerrel folyt le ma este az *Orthon*-kubban. A védnököt, Küry Klárát magát, mikor a terembe lépett, lelkes éljenzéssel, tapsal percekig tartó óvációval fogadták. A hangverseny során *Ledovsky* Gizella, a művésznél előadott *Amoureuxkerengővel* és *Delibesnek A caduce* című románcaival aratótt zajos tetszést. A tapsokra még egy harmadik énekszámmal töltö meg programját. *Sírmai* Iare *Abrányi* Emilnek *A kraklér* című monológiával. *Kondcs* Mihály józsi komikus kuplival és *Rozsa* Sándor magyar népdalokkal szerepeltek nagy tetszés mellett. A sikerült estét *Altschul* Rozsó, *Bakay* Jenő és *Revere* Gyula művészi tríoja rekesztette be. *Hejgyi* Aranka és *Varsányi* Irén számai, hirtelen közbejött megbetegedések miatt, elmaradtak.

** Víg-színház. Rakosi Szidi növendékeit ma az Urániaiban *Mondár* Ferenc *Tűz* című egyfelvonásosát mutatták be. A szük kereteiben is nagy dramairói tehetséget revaláló művésces finom érekkességét a növendékek teljes erejükből igyekeztek érvényre juttatni. Az énekszak legérdekesebb növendékének *Veres* Alice mutatkozott. Egy olasz duettben teniet iskolázottságot és izést mutatott. Jövője van. *Robicsék* Rózi Hoffmann mesebéli a madár-dal énekeite szintén szép és jól iskolázott hanggal. A harmadik csoportból a táncosok közül *Irics* Mariska és *Zentgyörgyi* Lenke emutelték, aki szubrettszerű képességeket mutat. A közönség perse sokat tapsolt.

** Küry Klára vendégszereplése. Küry Klára kisasszony holnap reggel Győrbe utazik, ahol két estén át vendégszerepel a *Katalin* és az *Ádám* és *Éva* című operettekben. Kedden ésszerdán hangversenyeken vállalt kötelezettsége miatt Budapesten lesz, csütörtökön azután *Szabadság* utazik, ahol három estén a *Nebántsvirág*, *Ádám* és *Éva* és a *Piros bugyelláris* női szerepeiben lép fel.

** Műsorváltozás. Az Operaházban holnap vasárnap *Prevost* közbejött betegsége miatt az előre hirdetett Ördög Róbert helyett *Faust* kerül színpadra bérletszámokban 13. sz. mérsekkelt helyarákkal.

** Hangverseny a Demokrata-Körben. Küry Klára kisasszony, a Népszínház nagy művésznője, e hó 24-én, kedden részt vesz a *Józsefvárosi Demokrata-Kör* hangversenyén. Magyar és angol darabokat fog előadni. Rajta kívül közreműködnek még: *Solyomsi* Elek, *Raskó* Géza, *Somogyiné* B. Karola, *Somogyi* Mór és *Rozsa* Sándor. A hangverseny kilenc órákor kezdődik.

** Az Uránia-Színház pártolása. Kornfeld Zsigmond főrendházi tag, a Magyar Államias Hiteibank vezérigazgatója, értesítette *Molnár* Viktor miniszteri

tanácsost, az Uránia magyar tudományos színház igazgatóságának elnökét, hogy méltányolja a színház eddigi kiváló működését és nagyszabású kulturális hivatását, kétezer (2000) koronáért részvényt vásárol oly célból, hogy a színház nagyobb forgatókéhez jusson.

** Hírek a Nemzeti Színházról. *Shakespeare* regényes sznjátéka, a *Téli rego*, melynek multhei újabb bemutatóját oylan siker kísérte, hőlőn kerül ismét színpadra. — Csütörtökön e hónap 26-ikán kerül bemutatásra *Martos* Ferenc 3 felvonásos történelmi vigjátéka a *Simon* öbester. A darab a napoleoni harcok idejében, 1815-ben játszódik le. Színhelye Franciaország Muircigny nevű városkája, az első és harmadik felvonás a városban, Des Tourelles marquisné kastélyában, a második a város végén levő táborban történik. A színház új korhű jelmezeket és díszleteket készítettet a darabhoz. A szerepek kiosztása a következő:

Vitézvéri báró Simonyi József a hasszjai hamburg lovasregement ezredes kapitánya — Császár; özvegy Des Tourelles Louise marquisné — P. Márkus Emilia; Desmarenes grófné — Lányos Ilka; Juliette — Ligeti Juliska; Dóry, Aczél, kapitányok — Gál, Mészáros; Majthényi, Luzsenszky főnagykok — Mihályi, Nádai Béla; Apagyí — Pálfi; Zelenay — Horváth; Krupsky káplár — Molnár Gyuri; az öbester legénye — Rózsahegy; Beesky közhuszár — Bakó; egy huszár — Körösmező; Riverolles vicomte — Deszó; Bressaucz költő — Nádai Ferenc; Marcigny pogármestere — Gabányi; jegyző — Latabár; D' Ivetot — Hetényi; D' Ivetotné — Paulainé; Morin — Faludi; Morinné — Meszlényi Adrienne; Beaugirard — Egressy; Beaugirardné — K. Gerő Lina; öreg paraszt — Gabányi I.; Saint-pierré urnök — Tuboly Klementin, Munkácsy Mariska; parasztányok — Paulay Erzi, Hans Hedvig; lakáj — Desk; utcai hegedős — Narcisz.

Ezekin kívül huszárök, hölgyek, tanácsbeliek, lakájök szerepelnek a darabban, mely pénteken, szombaton és vasárnap este 4-szer egymás után kerül színpadra.

** Ingyenkenyér-hangverseny. Az *Ingyenkenyér Egyesület* javára március 8-án vasárnap délután nagyszabású hangverseny lesz a Vigadóban. A hangversenyen való közreműködésre sikerült az egyesület vezetőségének megnyerni a Filharmoniai-Társulatot *Kerner* István karmester vezetésével és a Budapesti Zenekedvelők Egyesületét *Bellovits* Imre igazgatóval. Az ország ez első zenei testületé a humanus célra való tekintettel készséggel ígérték meg a koncerten való közreműködésüket. A hangverseny valóságos zenei esemény lesz, műsorával kiválik a szezon minden koncertje közül s így méltán remélhető, hogy a főváros közönsége az emberbaráti célt nagy arányban fogja méltányolni. A magas nőúú hangverseny műsora Mendelssohn. Goldmark és Saint-Saens ének- és zenekar műveiből van összedalítva a magánszólamokat *Merényi* Elza *Stark* Ludovika, *Pichler* Elemér és *Merehad* János fogják énekelni. Jegyeket 10, 6, 4, 3, 2 és 1 koronáért már most lehet váltani a Rózsavölgyi és Társa cégnél. A cég a hangversenyt az Ingyenkenyér Egyesület működésének pártolása végett ingyen rendezi.

** Wagner-est. A Wagner-esté, amely március 16-án lesz az Operaházban, a helyáratok a rendezőség a következőkben álapított meg: Földszinti vagy elsőemeleti páholy 100, másodelemeleti páholy 50 korona; földi szint támlásszéke: I. sor 25, II-X. sor 10, XI-XIV. sor 10, XV-XIX. sor 6 korona; másodelemeleti körszéke: I. sor 6 korona, II. sor 3 korona 60 fillér, III. sor 3 korona; harmadelemeleti széke: I. sor 3 korona 60 fillér, II-V. sor 3 korona, VI-IX. sor 2 korona 40 fillér; harmadelemeleti zártshéke: I. sor 2-40 K, II. sor 1-80 K, III. és IV. sor 1-20 K. Az Operaház pénztáránál március 8-án kezdődik az előjegyzés erre az előadásra: páholyokra és a földszinti támlásszékek első tíz sorára azonban addig is elfogad előjegyzéseket a rendezőségnek Zrínyi-utca 10. sz. a. lévő irodája.

** Hangversenyek. Pénteken, március 13-án, a kalmunk lesz a hegedűművészet egy új képviselőjével megismerkedni *Herites* Mária személyében ki leguőbb tűnt fel bécsi hangversenyén. A fiatal művésznő, aki *Herites* Ferenc prágai hírneves író lánya, *Kubelk* tanáránál, *Sevenskál* nyerte kiképezését Prágában elődszerint annak legnagyobb tehetségű tanítványja. A fiatal művésznő első budapesti hangversenyén részt fog venni *Bohnácsék* Gyula m. kir. Opera közkedveltségű tenoristája is. *Herites* hangversenyét *Méry* Béla rendezi.

Barbi Alice játékoncélú dalestélye hőlőn, március 2-án lesz a Royal szálló termében, a részletes műsorról már a napokban közölni fogjuk. A művésznő dalestélye övedelmének legnagyobb részét rendszerint játékoncélra fordítja, ezáltal is több játékonyságot egyvet kérvényvel kéri fel. Hogy a övedelmeit a művésznő melyik játékoncélra fordítja e tekintetben megérkezése alkalmával fog határozni. Jegyek erre a dalestélyre kizárólag a *„Harmonia* zenemű és zongora-kereskedésben (Váci-utca 20.) kaphatók.

Hüberrmann Bronislaw március 1-én rendezi harmadik hangversenyét; előadja többek között Goldmark gyönyörű begedűversenyét. A művész évekkel ezelőtt csodákozásra ragadta Goldmarkot a mű remek interpretációjával.

A bor Bécsben. Gárdonyi Gézaának poetikus népszínműve: A bor előtt ma megnyílt egy előkelő bécsi színház kapui. A *Deutsches Volkstheater*ben ma adták először a nagyhatású művet, mely mint tudósítónk táviratozza, ott is szép sikert aratott. A *Neues Wiener Tagblatt* előkelő kritikusa is, aki különben tartózkodóan ír a magyar darabról, mert teljesen hibás szempontból méltatja, kénytelen elismerni, hogy Gárdonyi kedves tehetsége, aki megvan általa azzal az adománnyal, hogy alakjai élethívten tudja megszólaltatni. A bécsi közönség mint mondja, őszinte érdeklődéssel kísérelte Gárdonyi művét, amely azonban nem kellett olyan hatalmas visszhangot, mint hazájában és ezt a kritikussal magyarázza, hogy Gárdonyi műve a nemzeti érzésnek épült fel és ez a főerősége nem lépett sorompóba *A bor* szerzője mellett. Egyébként a bécsi közönségnek nagyon tetszett a magyar népszínmű és lelkesen tapsolt a szerzőnek is. Az első felvonás után megjelent a rendező és megköszönte a közönség rokonszenvét. Az előadás kitűnő volt, csak az kellett visszatetszést, megint a kritikus szavait idézzük, hogy a művet felső-ausztriai tájszóval ültették át németre. A színház azt szufőliség megöltötte a közönség, közte nagyon sok bécsi magyar. A színház igazgatósága meghívta a premierre Széll Kálmán miniszterelnököt is, aki a következő szavakkal válaszolt a meghívásra:

— Köszönöm, hogy megemlékeztek rólam. Ha csak lehet, jelen leszek a bemutatás előadásán.

A miniszterelnök, aki ma délután egyéb okokból Bécsbe utazott, csakugyan jelen volt az előadásán gróf Széchenyi Gyulával, a felség személye körüli miniszterrel és maga is lelkes tapsokkal vett részt a magyar szerzőnek rendezett ovációkban. A színházban jelen volt magyarok az előadás után a színház előcsarnokában megvárták a miniszterelnököt és lelkesen megéljenzeltek.

Hírek a Népszínházból. A Népszínházban holnap, vasárnap délután a *Vöröshajú* kerül színre Hegyi Arankával a címszerepben. Jövő vasárnap *Blaha Lujza* asszony játsza el a *Nemzeti Színház* igazgatóságának engedelmével a *Székimondó asszony* című szerepét, egyik legkiválóbb alakítását. A hét többi napjának másorát a *Bob herceg* tölti be Fedák Sári vezetésével.

Uj eredeti dráma. A *Sárgarigó* címen Bakonyi Károly háromfelvonásos társadalmi drámát írt, amelyet a *Nemzeti Színház* igazgatósága elfogadott előadásra.

Az ötödik kőszínház. Alig terjedt híre hogy Szalhai Lajos miskolci színgazdáló, a volt Párisi Művész Akadémia alatt levő helyiségeiben husvét vasárnapjától kezdődőleg megnyitja az *Uj színházat*. Özönével keresik illi szerződési kérelmekkel a legjobb vidéki művészek és művésznők Liptai Károly művészeti igazgatót. A vidéki színek sorából eddig a következők kaptak szerződést: *Hollóczy Ilona, Tábori Frida, Kornay Margit, Veszprémi, Baracsi Rózsika, Virág Ferenc, Rajz Odín, Halmatné és Sz. Nagy Imre.* Az *Uj színház* igazgatósága Kerepesi ut. 63. sz. alatt van, az érdekeltek ide fordulhatnak szerződéseik dolgában.

Művészet. A Tanító Otthonában ma sikerült művészt volt. *Szidarovszky* János zongorajátékkal nyitotta meg a műsort, utána *Bodányi Aranka* adott elő egy szép melodrámat, *Németh Irén* az Eleven ördögöt énekelte nagy hatással, *Schneider János*, a Horánszky-utcai Órészlelka tanára a közönséget egy humoros históriai tanulmánnyal szórakoztatta. A magyarok családai élete a XVII. században omen. A férfinégyes sikerült száma zárta be a műsort.

Horlenko Dolina orosz kamarakézenőnek a pétervári udvari opera ünnepeit primadonnájának nagy hangversenye szerdán, március 4-én este 7 1/2 órakor lesz a Vigadó összes termében *Serato Arrigo* olasz hegedűművész és *Nedbal* Mária zongoraművész közreműködésével. E hangversenyről már most nagy az érdeklődés a hangverseny látogató közönség körében. Mint értesülünk, a Budapesti tartózkodó orosz alattvalók Horlenko Dolinát nagy óvációkban fogják részélni. A hangverseny műsora a következő: 1. *Glinka* Die Lerche, *Kalinka* In einsamer Steppe. *Dargomyssky* O traite Mädchen Seele (Mária de Horlenko Dolina) 2. *Wienawsky* Románó és Finale a la Zingara a c-dur hangversenyből (Serato Krige). 3. *Arensky* Der Tag entweicht b. *Tschajkovsky* Romance a Pique Dame dalműből. 4. *Rimsky Korsakov* Pásztor dal. 5. *E. Lalo* L'esclave. 6. *Bizet* Habanera Carmen dalműből (Mária de Horlenko Dolina). 5. *Max Bruch* Adagio ma non troppo a II-ik hangversenyből. 6. *B-moll b. Sarasate* Zingaresca (Seratolingo). 6. *Smetana* Bölcsölő dal Csók dalműből. b. *Graminow* Der Abend. b. *Mein Land* (Költemény, irta Tolstoj) (Mária Horlenko Dolina.) Jegyek kaphatók a *Harmonia* Váci-utca 21.

Goldmark: új dalművet német színpadon. *Goldmark* Károly: *Berlichingeni Götze* című új dalműve, mely a *frankfurti* operaházban osztatlan sikert ért, legközelebb a kölni és a darmstadti operákban kerül bemutatásra.

Elhalasztott monstre-hangverseny. A *Budapesti Leányegyesület* március 8-iki nagy monstre-hangversenye közebejött akadályok miatt 22-ére marad. A 8-ikára váltott jegyek érvényesek.

Uj zenemű. *Rusnyák Armand*, egy szép-hangú fiatal énekes ki nemokára mint tenorista fog fejtűnést kelteni, *La Danza* címmel hangulatos polkát szerzett, mely 1 kor. 50 fillérrét kapható. A szép kompozíció a fiatal művész mesterének, *Merit Quirion*nak van ajánlva.

Legújabb zeneművek kaphatók Szilágyi Béla könyv- és zeneműkereskedésében. Budapest, Károly-körút 26. — Operák és operettek zongorára szöveg nélkül: Wagner *Tristan* és *Isolda* 9.60 K., *Bolygó hollandi* 7.20 K., *Tannhäuser* 9.60 K., *Verdi Aida* 9.60 K., *Alarcos* 3.— K., *Troubadour* 3.60 K., *A tévedt nő* 4.80 K., *Offenbach Hoffmann* meséi 10.— K., *Bizet Carmen* benyomott szöveggel csak zongorára 7.20 K., *Strauss A bűnrég* 5.40. *A cigánybáró* 6.40 K., *San-Toy* 5.40 K., *Geisha, Görög rabszolgák*. *Cirkuszélet*, *Szerencse esik*. *Kis aranyos* egyenként 6.— K., *Florodora*. *Kis szökevény*, *Postás fu*, *New-York szépe* egyenként 7.— korona. *Az édes lányka* két fűzet 6 korona. *Az izé potpourri* 3.60 korona. — *Luna asszony potpourri* 3.— K. *Rózsabimbó* és a méh. magyar szöveggel 2-16 K. *Legkedvebb kuplék*: *Hab'n Sie nicht den kleinen Cohn gesehn*, magyar szöveggel 1.80. *Der kleine Cohn ist dal* magyar szöveggel 1.44 K. *Meine Lilly* (a *Lotti* ezredeseiből) 1.80 K. *A gólya dal* ugyanaból magyar szöveggel. 3 K. *Zsuzsi kuplé* 2 K. *Madame Sans-Gêne* 1.80 K. *Drah'n* ma um 1.80 K. *Luna walzer* 2.40 K. *Az izé operetteiből*, az édes lánykából, a svihákból a *Walzer* egyenként 2.40 K. *Huber 101 magyar népdal* cigányos módorban 3.— K. *Bloch 101 magyar népdal* begedüre 3.— K. *Legújabb tánc* és dal-album *Cimbolomra Allaga Gézától* 3.60 K. *Allandó vendék* kedvezményben részesülnek.

MŰVÉSZET

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata. A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának (melyet holnap délutól 11 órakor nyit meg *Wlassics Gyula* közoktatóügyi miniszter) legnagyobb ékesége *Munkácsynak* két hatalmas méretű tájképe *Czopach* vidékéről, *segy Mozart-vizsata*. A két tájkép heroikus alkotásával, a két képen azonagy színskálájával, még a világos helyeken is aszintaláltsáttal, széles, itt-ott impetuous kezelésével a kompozíciójának kissé széthúzótságával, hatalmas tudásával és néhol igen fogyatékos rajzával, szóval fény- és árnyaldalaival együtt (mely utóbbiak azonban csak a részletekben találhatók), a mester legjobb korából, az alkotás lobogó lángjának korából valók, s ezért méltók, hogy a hazában maradjanak. Egyébként pedig a Szalon színvona a ez egyszer nem éppen megépp. Nevezetesebb művészeink, mint *Benczur* (Fekvé férj), *Róna* (Erzsébet királyné szobra), *Katona Nándor* (két gyönyörű kis tájkép), *Vaszary, Fényes, Kézsi-Kovács, Nadler, Knopp, Márk, Földessy, Glatz, Tull, Kacziány* vagy jelentéktlenebb művekkel, vagy olyanokkal állítottak be melyeket másutt már volt alkalma a közönségnek látni és méltatni. A Szalon vezetősége annyi buzgalommal rendezte a vidéki tárlatokat (mint például a most látható s igen nagy szellemi és anyagi sikerű szombathelyi), s művészeink annyira el vannak foglalva a nagy nemzetközi tárlatra való készülődéssel, hogy nem esoda, ha most a szalonbeli aratás kissé soványabbul ütött ki. Viszont érdekes a tárlat annyiban, hogy az újabb tehetségek most is itt mutatkoznak be, mint rendszeren. *Ijabb Berkes Antal*, kinek a múlt tárlaton akkora sikere volt, is egész tájképgyűjteményével állított be, melyek nagy reményt nyújtanak az i jn művész jövőjét illetőleg. *Schutt Elemér* megépp erőt és művészi készlettséget mutat egy arcképével, *Kiss Kálmán* saját arcképe eddig a legjobb dolog, amit kiállított, s *Cserna Rezső* erősen rajta van az eredetiség után. *Kinnach László*, ritkán szereplő művészünkől három kisebb kép van, köztük egy nagy színes, érdekes *Kuruc csíny*. *Déry Béla* régi, kedves ismerősünk két olaszitájú képe egyike a tárlat jobbainak. *Markó Ernő* több igen sikerült tájképe közül kiemelendő — már csak érdekes különösséggel fogva is — Budapest téli vedtűje a Gellérthegy oldaláról. *Ritka vendég Pörge Gergely* is, kinek „A csárda télen” művecskéje csupa diskrét rajz. *Uj ember Sentmiklóssy* Zó tan, ki sikerült arcképtanulmányán érdekes vörös tónusokkal próbálkozott meg. *Ir. Bobula János* is három építészeti rajzot küldött be, egy vadászaképtét s a végegyébázi templom egyik tervét eülső és hátsó nézetben. *tiszta magyaros stílusban*. A kis templom megszerkesztésére nagy ambíciót fordított s nagy szerencsével válogatta meg hozzá a magyar motívumokat nemcsak a sirdiszítés, de még a hajdutelelők ősmagyar formájú fejtái, sőt még a magyar kanászok szüretajai közül is. *Tichy Gyula* komplet vetőkártyát állított ki s minden egyes lapra szinte pazarul szórta nagy komponáló-tudását, mindvégig megmaradván a vetőkártyák naiv stílusában.

Az Iparművészeti iskola kiállítása. A magyar királyi iparművészeti iskola növendékeinek munkáiból kiállítást rendezett az Iparművészeti Múzeum nagy csarnokában. Az intézet most harmad-

éve rendezte utolsó nyilvános kiállítását s így a mostani tárlat a növendékeknek a legutóbbi három év alatt elért művészeti képzettségéről számol be. Gyűjteményes csoportokban vannak itt képek, szobrok, domborművek, fa-faragások, fém-metszetek, keramiai tárgyak, ékítményes, szabadkézi, szerkesztéseni és mértani rajzok, díszítési és szoba-berendezési tervezetek mindannyai izlése, eléggé művészi kivitelben. Külön termet foglalnak el az esti tanfolyam iparosnövekedéinek munkái. *Fittler* Kamill iparművészeti iskolai igazgató vezetésével az intézet tanári kara rendezte a kiállítást, mely holnaptól fogva nyolc napig tekintheti meg a közönség naponta 9—4 óra között. Belépődíj nincs.

TUDOMÁNY, IRODALOM

A Kisfaludy-Társaság február havi ülése 25-ikén, szerdán délután öt órakor lesz a Magyar Tudományos Akadémia héli üléstermében.

Uj Idők. *Jókai Mór* e napokban lett 78 éves. Az *Uj Idők* e heti számában közli legújabb arcképet és egy gyönyörű novelláját, mint a 78 éves *Jókai* első írását. A két nagy fénykép, amelyek a költőfejedelmet bizalmas otthonában mutatják, különösen pompásak, az idő tartalmán való diadalnak legszebb emlékei. Vátozatok képek díszítik az *Uj Idők* a számot, *Herceg Ferenc* képes betlapjának előfizetési ára 4 korona. Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhivatal, *Andrássy* ut. 10.

A Kis-Lap. Amióta a gyermekvilág legreggibb és legjobb újságja, a *Kis-Lap* a kis olvasók igaz öröme, formára nézve megnagyobbodott, aszta tartalma is folytonosan gazdagodik úgy, hogy például a most vasárnap megjelent 20 oldalas szám csaknem valamennyi eddigi felülmúlta. Igaz gyönyörűséggel is forgatja a *Kis-Lapot* minden gyermek. Nagy gond- és körültekintéssel szerkeszti a *Kis-Lapot* *Forgó* bácsi és *Roboz Andor* társzerkesztő; a legjelesebb írók pedig a gyermekirodalom legjavát közlik benne. A *Kis-Lap* előfizetési ára negyedévre 2 korona. Az előfizetési díj a *Kis-Lap* kiadóhivatalába (*Kerepesi*-ut. 54 sz. *Athenaeum*) címzendő.

FARSANG

Hangverseny és táncmulatság. A vasuti-és posta-távira tisztéző tanfolyam hallgatói ma este a Vigadó nagytermében sikerült művésztét és táncmulatságot rendeztek. A hangversenyen *Szirmai Imre* egy monológ előadásával aratott tapsokat *Sziklay Kornél* és *Tollai Adolf* kuplékat adtak elő és *Gyarmathy Fanny* operanékesnek *Gyarmathy Juliska* kísérlete mellett több operáriát énekel. Résztvettek még a hangversenyen *Csüllag Mariska* szavalattal és *Singer Ede* hegedűjátékkal. Hangverseny után táncmulatság következett, mely a legjobb hangulatban reggelig tartott. A négyest 100 pár táncolta.

A fővárosi hírlapkiadóhivatali tisztviselők március 7-én rendezik hangversenyével egybekötött táncmulatságukat a Royal termében. A rendezőség még e hét folyamán teszi közzé a teljes műsort. Jegyek az összes napilapok kiadóhivatalában kaphatók, személyjegy ára 4 korona, családjegy 10 korona.

A képviselői piknik rendező-bizottságának tagjai tegnap este *Eremits Pál* országgyűlési képviselő vendégül látta a Hungária-szálló különtermében. A lakoma során számos teiközösönt hangzott el; így így *Szós Pál* országgyűlési képviselő az ifjúsági rendezőket étette, akiknek nevében *Tóth Aladár* üdvözölte *Eremits Pált*; *Lovassy Márton* és *Steiner Ferenc* országgyűlési képviselők az ifjúságot köszöntötték fel.

A kereskedők bálja. A kereskedők bálja elnöksége nevében *Sándor Pál* orsz. képviselő vezetésével *Auer Róbert, Bretner L., Zsigmond, Brachfeld* *Sándor, Greiner Gyula, Heideberg Vilmos, maróthi Fürst Bertalan, Dr. Radányi Manó, Semler Sándor, Weisz Nándor, vásárhelyi Wodianer Hugó* és *Zerkovics Emil* tegnap *Széll Kálmán* miniszterelnöknel tisztelegtek. *Sándor Pál* hivatkozva a bál jótékony céljaira, kérte a miniszterelnököt, hogy a kereskedői kar iránt a mai sulyos viszonyok közt oly nagy horderóvel bíró jóindulatát mutassa ki azzal, hogy a kereskedők ez estélyét megjelenésével kitünteti. A miniszterelnök szivesen fogadta a küldöttséget, megköszönte az elnökség figyelmét és kijelentette, hogy a kereskedelem érdekeit minden irányban szivesen szolgálja és a bálon úgy, mint tavaly, ezidén is okvetlenül meg fog jenni. A kabinet többi tagjai, kik elfoglaltságuk folytán a küldöttséget nem fogadhatták, művészi kiállítás meghívók útján hívták meg az estélyre. A bál tudvalevőleg február 28-ikán lesz a Royal termében és későbbi alkalmakkal lesz a szezon legszebb és legelégánsabb mulatságainak.

A Ferenovárosi Társaság a IX. kerületi népkönyhájára tegnap jótékonycímű művésztét rendezett, mely várakozáson felül sikerült. *Mauthner Margit* zongoraművész nő művészi játéka után *Luz Terka* szép tárcát olvasott fel, melyet a közönség zajosn megtapsolt. *Féti* Frida dalait aratott nagy sikert. *Balta Miklós* néhány kedves lírai költeményeit olvasa fel. *Kéz Rózi*, a *Vigszínház* tagja szavalatával nagy hatást ért el. *Müller Imre* néhány szereményeivel aratott zongorán szép sikert. Az est igen érdekes száma volt *Ijabb Stowasser János* művészi tárogatójátéka. *Végtül Nyárai Antal* kupléit kellett óriási derűtséggel. A művésztét után tánc volt.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Az első fölmentés. Párisból táviratozák: A Cattani-Humbert-pör mai tárgyalásán a tárgyalóterem zsufolásig megtelt. Az ítélet és a terjedelmes megokolás felolvasása fél óráig tartott. Az egész közönség mély csendben hallgatta a felolvasást. Az ítélet felmenti Humberteket, mert Cattani ellen uszorászkodás miatt emelt panaszukat jöhízemüleg adhatták be. Az eljárás költségeit Cattani tartozik viselni. Az ítélet és a megokolás felolvasása után a tárgyalást berekesztették. Incidens nem történt.

§§ A székely fonógépek. A büntető-járási bíróság ma harmadszor tartott tárgyalást abban a pörben, melyet dr. Gyórfy Gyula volt országgyűlési képviselő és Saterényi József miniszteri tanácsos indítottak egymás ellen tárgyalásért és becstelenséért. Gyórfy Gyula panaszára tudvaleg Saterényinek ama nyilatkozata adott okot, hogy Gyórfy őt az Engel-féle fonógépek dolgában tizezer forinttal meg akarta vesztegetni. Saterényi pedig arra a levélre alapítja a viszonyját, melyet Gyórfy a kereskedelmi miniszterhez intézett s melyben azzal gyanúsítja meg Saterényit, hogy elintézetlen lovagias ügye van. A kinos pör tárgyaását Baumann aljárásbíró már kéztében elhalasztotta. Ugyanez volt a sorsa a mára kitűzött tárgyalásnak. A tárgyaláson Saterényi megjelent a képviselőjével, dr. Nagy Dezsővel, Gyórfy ellenben nem jött el, de elküldte a tárgyalásra a képviselőjét, Eötvös Károlyt. Eötvös a tárgyalás elhalasztását kérte, mivel Gyórfy távollétében az ügy érdemében el nem intézhette. Dr. Nagy Dezső kérte, hogy tárgyalják le az ügyet, annál is inkább, mivel a bizonyítási anyag mind együtt van. Saterényi is kérte, hogy tárgyalják le valahára érdemben az ügyet.

A bíró konstata, hogy Saterényi József időközben kérvényt adott be, amelyben bejelenti bizonyítékait arra nézve, hogy Gyórfy a fonógépek dolgában meg akarta őt vesztegetni. Tanul erre Menyhért Vilmos, Zuluvszky Andor, Hegyeshalmi Lajos miniszteri tanácsos, Kiss Károly, Benedek Elek, Jancsó Benedek, Földes Géza, Braun Gyula, dr. Saterényi Hugó és Szegei Árpád. Kéri továbbá bizonyításképpen beszerezni a kereskedelmi minisztériumból a fonógépekre vonatkozó összes iratokat, ugyancsak a Gyórfy Gyula ellen vesztegetésért indított bünpöriratait is. A bíróság ezután jelentette, hogy a tanukat megidézte, a fonógépekre vonatkozó iratokat beszerezte, ellenben a vesztegetésekre vonatkozó iratokat nem szerezte be, mert az ügyesség azt jelentette, hogy Gyórfy ellen eljárás nincs folyamatban, hanem csak általánosságban folyik a nyomozás vesztegetésért. Saterényi ezután kérte, hogy a Gyórfy által elküvetett vesztegetésre vonatkozó iratokat is beszerezzék. A bíró ezeknek az iratoknak a beszerzését is elrendelte, egyttal a tárgyalást február 28-ára újra elhalasztotta.

EGYESÜLETEK

§§ Fölolvasás a Jogász-Egyletben. A Magyar Jogász-Egyletben ma dr. Halász Sándor miniszteri osztálytanácsos tartott előadást A cheque törvényes rendezéséről. Az előadás nagy érdeklődést keltett, mert dr. Halász ismertette a cheque-törvényt tervezését, melynek kidő gozásával az igazságügyminiszter megbízta. Az ülésen, amelyen Beck Hugó, kuriai bíró előnkül, jelen voltak: Vavrik Béla és Décey Zsigmond kuriai tanácsosok, elnökök, Hollán Sándor miniszteri tanácsos, Vizaknai Antal és Baross Géza miniszteri osztálytanácsosok, dr. Schmidt József nyug. államtitkár, dr. Fayer László egyetemi tanár, madarasi Beck Miksa, a Leszámlatolóbank elnöke, Neményi Ambrus képviselő madarasi Beck Nándor, a Jelzálogbank elnökgazdátja, Havas Emil bankigazgató, Kardoss Nándor királyi tanácsos és még számosan. A hallgatóság az előadást nagy figyelemmel kísérte s végül megéljenzte a felolvasót.

(A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézetének igazgatósága) holnap, vasárnap tizenegy órakor alkotmány-utcai helyiségében ülést tart.

(A Budapesti Földgáz Lövészegyesület) tagjainak Pénteki Társasága tegnap tisztújító közgyűlést tartott. — Rupp Zsigmond kir. közjegyző, ki a társaság élen majdnem 20 év óta áll már, eöregeladott korára való hivatkozással tisztelő lemondott. A közgyűlés elnöksége emlékére díszes sereglet készített, előnkül pedig dr. Rács Károly ügyvédet választotta meg.

SPORT

* Football. E hó 22-én, vasárnap délután 3 órakor találkoztak a Mag. ar Athletikai Klub és Postás Egyesület csapatai a margitszigeti sportpályán. Amint az összeállításból látszik, mindkét csapat legelősebb legénységét állítja ki és a mérkőzés kimenetelén teljesen nyit. Csapatösszeállítás: M. A. C.: Felhőssy—Wagner. Sissovich—Kapi—Bayer. Telegdi—Kraft—Vincze—Medgyesy—Redl. — Postás: Bádonyi. Szemety—Gabrovicz. Bodor—Harsády—

Arany. Fülöp—Steiner—Kertay—Minder—Schwarz. Dél előtt 11 órakor a II. csapatok mérköznek a szövetség díjért.

Nyíltér.

Gyógyintézet testgyógyászati sebészet számára.

Dr. A. WITTEK, Graz, Merangasse 26.

Telefon 504.

Gyógykezelés hátrénc és végtagok görbüléséért, szagorodott és lundtalp, valamint az ízületi lokok minden fajtáját stb. Saját műtértem Hessing-féle corsettek és készülékek számára. Prospektus ingyen.

Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére

O cs. és kir. Fensége József főherceg védmérsége alatt mint szövetkezet

Budapest, Váci-utca 34.

Figyermekellátása a védőtelepesség, illetve a nyakosság idejére. — Ocsó díjtelék, szabadelvű feltételek.

Jelentékeny nyereségrészesedés, képviselők, utazók és főgyűzők előnyösen alkalmazhatók.

Biztosítási állomány 42 millió korona.

Biztosítási alapok 12 millió korona.

TÉLI-FÜRDŐKÚRA.

Természetes forrómeleg kénforrások, iszapfürdők, iszapborogatások, Zuhany-masszázs. Vizgyógyintézet, villany-fényfürdők stb. Olcsó és gondos ellátás. Csu, kérsény, idebörök és táli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küldt ingyen a Sz.-Lekcsőfürdő igazgatósága, Budán.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.

Tisztán a kölcsönösség elvén alapszik. Utánfizetési kötelezettség nélkül. Részvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483.42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587.09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, IV., Károly-kört 26.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

A csehek és Koerber.

Bécs, február 21. A Slavische Correspondenz a cseh klub elnökségének felkérésére megálolta azt a hírt, hogy Koerber miniszterelnök a cseh klub elnökét péntekre konferenciára hívta meg, hogy vele a költségtetés és a kiegyezés parlamenti letárgyalását megvitassa. A cseh klub elnöke tényleg tanácskozott a miniszterelnökkel bizonyos jogi kérdések körül, de sem a költségtetés, sem a kiegyezés nem került szóba.

Az olasz kereskedelmi szerződés.

Róma, február 21. Az olasz földmívelési társaság mai közgyűlésén Cappelli elnök az osztrák-magyar-olasz kereskedelmi szerződésnek Ausztria-Magyarország részéről történt felmondását tette szóvá. Bármily nyomós is ez a tény — mondotta egyebek között — másrészt nagy hasznunkra is lehet, ha arra bírja Olaszországot, hogy 1887. évi általános vám-tarifáját, amely a mezőgazdasági érdekekre nézve kedvezőtlen volt, a mostani viszonyoknak megfelelően megváltoztassa, amint más nemzetek is cselekedtek. Ez bizonyára előnyösebb volna a szerződések egyszerű megújításánál. Azután a borbárműzáradék jelentősége ennélfogva igen csekély és nem sokára egészen meg fog szűnni. Elveszti jelentőségét abban a pillanatban is, amikor Franciaországnak és Spanyolországnak is megadatik, amire Ausztria, amint kijelentik, kötelezni akarja magát. Mindazonáltal je-

gosit az az ellendítés, amelytől a borbárműzáradék Magyarországon találkozott, mert míg a mi előnyünk nagyon jelentéktelen, a magyar termelőknek a borbárműzáradékból származó kára igen nagy volna. A kereskedelmi szerződést akként kell módosítani, hogy behozatalunk és kivitelünk egyensúlya Ausztria-Magyarországban való viszonyunkban helyreálljon. A mi hátrányunkra való aránytalanság már 48 millióra rug és a borbárműzáradék megszüntetésével még nagyobb lesz. Az Ausztria-Magyarországhoz való kereskedelmi viszony fellégyasztása bizonyára nem volna maga után véságot. Ausztria-Magyarországnak a kára mindenesetre nagyobb volna, de ez nem igen sokat basználva nekünk. Ezért legelősebb volna kölcsönösen meg egyezni az alapelvek tekintetében, amelyek az osztrák-magyar kereskedelem nagy károsítása nélkül lehetővé tennék, hogy kereskedelmünk számottevő előnyököt övünk meg. Ily alap volna: 1. Néhány osztrák-magyar vám-tétel eltörlése, melynek még néhány déli termék, szejtanak, mandulák, fügék, diaszövények stb. 2. Ausztria-Magyarországnak nem vámentességét, hanem csupán a legelőbb kedvezményt biztosítani a fa és a lovak tekintetében, ami a mi iparunkat megvédene anélkül, hogy Ausztria-Magyarországnak megadná azt a kizárólagos monopóliumot, melyet most piacainkon élvez. 3. Ausztria-Magyarországtól 13 és 18 szesztartalom közötti léher és pirosas borokra előnyben részesítést kieszközölni. Ez ugy nekünk, mint az osztrák-magyar termelőknek javára válnék. A gyűlés Capelli fejtegetéseinek megfelelő napirendet fogadott el.

A marokkói lázadás.

Madrid, február 21. A Heraldó jelentli Melilából: A trónkövetelő 15-én megint vereséget szenvedett. A harc a szultánai tartó riáta-törzs és a szenhad-s-törzs között folyt, amely utóbbi a trónkövetelőnek menedéket adott. Idevaló zsidókhöz érkezett jelentések azt mondják, hogy a trónkövetelő a harcban elesett. (?)

Venezuela.

Caracas, február 21. A felkelők, számszerint 2800-an, Caracastól délre 20 mérföldnyire erős hadállást foglaltak el. A kormány csapatai szintén erős hadállásokban vannak. A kormány csapatai Caloboc közelében megverték 1800 felkelőt, akik Ferdinandes Antonio parancsnoksága alatt állottak.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, február 22. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A mai hetidőszén buza ugyanolyan árforlyamokon kelt, mint 8 nap előtt. Eladatott 4000 mm. 78 kg. 7.80 K. Érsekújvárról, 1000 mm. 78 kg. 7.87 K. Ekésről, kisebb telekben: 76 kg. 7.16 K. és 77.5 kg. 7.42 K. Szaredről, 78 kg. 7.55 K. Nagyszombatból, 76 kg. 7.50 K. Pozsonyból, 81.5 kg. és 82.5 kg. 7.85 K. és 7.95 K. Szarvasról, 77.5 kg. 78 K. Mosonból, 7.65 K. Strasspommernből, 77.5 kg. 7.60 K. Mosonból, 7.65 K. Turndorfól, 76 kg. wartbergi 7.65 K. bécsi malomból. Rozs jól tartott, később 5 fillérel emelkedett: Pápa 6.40—6.50 K., Ipoly-ságh 6.50 K., Érsekújvár 6.70 K., Wartberg 6.80 K. Árpában alig volt forgalom, az árak nem változtak. Tengeri 10 filléryi javulását megtartotta, 6.10—6.40 K. kelt. Zab néhány fillérral gyöngült, magyar zab minőség szerint 6.55—7.05 K., osztrák 6.45—6.65 K. A határidőzötté egész héten csöndes volt s az irányzat alig változott. Jegyezettelt: Buza tavaszra 7.68—7.59 K., rozs tavaszra 6.98 K., zab tavaszra 6.87—6.98 K. Lisztben kedvező volt a hangulat, aminek a malmok üzemkorlátozása volt az oka. Az árforlyamok nem változtak, ugyancsak korpa árai sem.

New-York, február 21. (Terményárlások.) (Hérlak.) Gyapot: New-Yorkban helyben 10.05 (10.05). Febr.-ra 9.89 (9.85). Májusra 9.86 (9.85). New-Orleansban helyben 9.41/2 (9.41). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphian 8.15 (8.15). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — Zeir: Western steam 10.15 (10.15). Rohe és Brothers 10.80 (10.80). — Tengeri irányzata szilárd. — Februárja 59.4/2 (—). — Márciusra 57.4/2 (57.4/2). Májusra 52.4/2 (52.4/2). — Buza irányzata szilárd. — Píros ózi helyben 83.4/2 (83.4/2) Februárja — (—). — Márciusra 83.4/2 (83.4/2). Májusra 81.4/2 (81.4/2). Jul.-ra 78.4/2 (78.4/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.4/2 (1.4/2). — Kávó: fair Rio t. az. 5.4/2 (5.4/2). — Feb.-ra 4.35 (4.35). Májusra 4.55 (4.55). — Lent: Spring Wheat clears 3.05—3.10 (3.05—3.10). Cukor: 8.4/2 (8.4/2). Óz: 29.40—29.60 (29.40—29.60). — Bés: 12.90—13.10 (12.90—13.10). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 21. (Terményárlások.) (Hérlak.)

Buza irányzata állandó. — Máj.-ra 77.4/2 (77.4/2). — Juliusra 73.4/2 (73.4/2). — Tengeri irányzata állandó. — Feb.-ra 54.— (53.4/2). — Zeir: Feb.-ra 9.55 (9.55). — Máj.-ra 9.67 (9.65). — Scalona short clear 9.81 (9.81—). — Sertésbuz: Májusra 17.67 (17.65). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

MESE

Az arany szemű madár.

Hírnöknek hívták a törpekirályt. Ott lakott valahol az erdő mélyén, ahol olyan sűrű a rengeteg, hogy oda a vadász be nem húzható. A sötét nagy fák szinte az égbe nyulnak, a bokrok, cserjék áttörhetetlen kerítést vonnak a rengeteg szíve körül. Ember még nem tette lábát ide. Hisz másképp úgy se juthatót volna ide, mint lég-hajóval. A lég-hajósok pedig nem jártak erre. Tehát ott lakott Hinkó király a rengeteg közepén.

Elevenen nem látta őt senki, de mindenki tudta, hogy van. Az erdei szénégetők mesélték, hogy látták néha Hinkó királyt a szakállát. Olyan hosszú szakállát volt, hogy három-négy lépésnyi ról húzta maga után. Hinkó maga láthatatlan volt, de a szakállát éppen olyan szakáll volt, mint az öreg embereké: fehér. Az futott a fűben, csillogva, huzódva, amerre a király járt. Lehet, hogy csak az esti kód ereszkedett le az erdei tisztásokra, amit a szénégetők a törpe király szakállának néztek.

Történt, hogy a kis faluban, amely a rengetegben feküdt, meghalt egy szénégető. Ott sírdogált a felesége, meg a kis lánya a koporsó körül.

— Már most mi lesz velünk? — kérdezték sírva. — Meghalt a mi kenyérkeresőnk!

A szénégetők mind sajnálták az árván maradtakat, de hát szegény emberek voltak maguk is, nem segíthettek rajtuk.

A temetés után anya és leánya összebujtak a kis házikóban. A szél süvöltözött odakinn az erdőben, a baglyok huhogtak a fák között. Azt mondja Ilonka, — így hívták a leánykát, — az édesanyjának.

— Elmegyek és felkeresem Hinkó királyt. Segítsen rajtunk.

— Ugyan, hogy mennél már! — felelt az asszony és szorosan magához szoritotta Ilonkát.

A házikó kis ablakán ebben a pillanatban halk kopogtatás hallatszott. Olyan koppanás, mintha egy madár csőrével megütne az üveget.

Ilonka kinyitotta az ablakot. Csakugyan egy madár volt odakinn, de olyan madarat még nem is láttak. Arany szemű ragyogott a sötétben, ezüstszínű volt a ruhája, a lába pedig vérvörös, mintha vérben gázolt volna.

— En vagyok az arany szemű madár, Hinkó király udvarmestere. Eppen errefele jártam, mikor azt hallottam, hogy valaki szeretne itt Hinkó királlyal beszélni.

Ilonka bátran így felelt: — En szeretnék, arany szemű madár. Vigyél a törpekirályhoz, hadd lágyítsam meg a szívét, aztán segítsen rajtunk valamiképpen.

— Nohát ezt a kívánságodat hamarosan teljesíthetem, — felelt az arany szemű madár. —

Kapj fel a hátamra, aztán egy-kettőre ott leszünk Hinkó király udvarában.

Ilonka se soká kéréte magát. Gyorsan megcsókolta az édesanyját és felült az arany szemű madár hátára. A madár kiterjesztette ezüstszínű szárnyait és olyan magasra repült vele, hogy Ilonka a kezével csaknem elérhette a holdvilágot.

— Hej, — mondta, — eddig azt hittem, hogy a holdvilág egy nagy mézeskalács. Most látom csak, hogy borbélytányér. Odalentről most olyan lehetek, mint egy kis felhőske, amely a hold körül uszik. Arany szemű madár, messze van még a törpekirály birodalma?

— Így vagyunk már, — felelt a madár. — Lám, eddig azt hittem, hogy Hinkó király az erdő en lakik.

— Ott is lakik, de a birodalma itt van. Itt szét a madár s ezzel belepült a holdvilágba.

Most látta csak Ilonka, hogy a hold nem is borbélytányér. Hanem egy nagy ország, amelyben komor kőhegyek emelkednek és sötét, mély völgyek. Fának, virágnak hire-hamva sincs semerre. Valami sárga világosság ömlött el a tájon, mintha örökké éjszaka lenne itt.

Egy nagy fekete tő partján szállott le az arany szemű madár.

— Szállj le, — parancsolta Ilonkának.

Ilonka leugrott a madár hátáról. Ahogy lába a földet érintette, egyszerre megszólaltak a tő körül a kőhegyek. Szomorúan zengő szóval kiáltották:

— Ki vagy te, szerencsétlen, itt a halottak országában?

Ilonka ijedten nézett körül. Csak akkor látta, hogy valamennyi hegynek emberi arc van, persze köből. Némelyik ismerős volt előtte, mintha már látta volna valamikor. Nini, annak a hegynek mekkora szakála van, mint Kusnyiknak, az erdésznek, aki eltűnt az erdőben.

— Kusnyik bácsi! — kiáltotta Ilonka. — Ismer még?

A vén hegy bólintott, felelni akart, de az arany szemű madár mérgesen körülnézett:

— Csend legyen, vagy a tő fenekére dobálak benneteket.

A hegyek egyszerre elhallgattak. Mozdulatlanul maradtak, hiába kérdezte őket Ilonka. Lám még a pletyka Dorka se mert felelni, pedig ő is itt volt egy kis szikla alakjában. Persze élni jobb még kődarab képében is, mint holtan feküdni a tő fenekén.

— Hol vagyunk, arany szemű madár? — kérdezte sírva Ilonka.

— Csend legyen! — kiáltotta a madár — ott vagy, ahová kívánoztál, Hinkó király birodalmában.

Ilonka pedig azt gondolta magában:

— No es-k beszélhessek én Hinkó királlyal, majd hazabocsát b' engem az édesanyámhoz, még Dorkát is hazaviszem.

Egy nagy fekete palota elébe érték. Olyan néma volt a palota, mintha nem lakták. Az arany szemű madár sok szobán vezetete keresztül. Fekete butorok voltak mindegyikben és a székek, asztalok sáhajtoztak, mikor a szobán keresztül haladtak.

— Csend legyen! — kiáltotta az arany szemű madár, mire a butorok elhallgattak.

A legutolsó szobában ült Hinkó, a törpekirály. Eppen a szakállát fésülgette, mikor betoppantak hozzá.

— Ejnye, be helyre kis lányt hoztál, arany szemű madaram! — kiáltotta a király. — A palota kertjében ugyanis rózsát a szükségem van már egy kis márványpadocskára...

Ebben a perében előlépett a Hinkó király fia, aki eddig nagyszomorúan álldogált az ablaknál és onnan a földre nézegetett lefelé. Fekete ruhás, szomorú ifjú volt a királyfi. Haragosan kiáltotta.

— Nem úgy, apám. Elég volt már, hogy egész birodalmadat csupa kővé vált emberekkel építtetted be. Ereszd vissza ezt a leánykát oda, ahonnan jött.

— Hinkó király megrázta a szakállát. Szikrázott a szeme.

— Itt én parancsolok. Vigyétek márványpadocskát ez a leányt. Tegéd pedig majd megtanítalak beszélni az apád dolgaira.

Ilonka érezte, hogy tagjai egyszerre elhidegülnének. Olyan lett, mint a márvány. Kővé vált ő is. Levették a kertbe és egy nagy szikla mellé helyezték.

— Jól viseld magad, — kiáltotta az arany szemű madár. — Hinkó király ide fog járni szundikálni ebédután.

Ilonka nagyszomorúan nézett körül a kertben. Nem volt ott más, csak kő, meg kő. Kővé vált rózsafák álldogáltak az utak mentén. A legszomorúbb volt valamennyi között egy nagy kőrifa.

— Én már száz esztendeje állok itt, — sugta Ilonkának.

A rózsafák is megszólaltak.

— Mi menyasszonyok voltunk, de az arany szemű madár elragadott.

Zokogni kezdtek és úgy zengett a kert, mint egy nagy hárfa.

Nemsokára lejött a királyfi a palotából, odament a kis márványpadhoz, leült és busan lehorogszott a fejét.

— Hogy hívnak? — kérdezte Ilonka.

— János a nevem. Én a napkirály fia vagyok, de Hinkó király megirigyelte atyám dicsőségét és elraboltattat atyámtól.

— Hát mért nem megy haza?

— Nem lehet ebből a birodalomból elmenni.

Messze lakik az én apám. Az én apám a nap.

— Majd csak kiszabadulunk innen, — viaszgaltta Ilonka.

A királyfi busan csóválta a fejét. Alighogy

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Írta: WILKIE COLLINS

(21)

— Am olvassa el a levelet magában, — válaszolt Julian. — De előbb elő kell készítenem egy nagy meglepetésre. Maradjon nyugodtan és hallgassa végig a levelet; azzal a két szóval végződik, amelyet aztán önnek fel fogok mutatni.

Julian folytatta: — Szigorúan az angol nő szeme közé néztem és azt mondtam neki: Ön hazudott, hogy a fehérneműjébe himzett név nem az öné. Ha tehát nem Mercy Merrick ön, hát kicsoda? A nő habozás nélkül válaszolt: „Nevem...”

Julian elvette kezét a papírosról. Lady Janet elolvasta a két utolsó szót és hangos kiáltással meghökkenett; Horace felugrott.

— Csak egyet mondjon a kettő közül, — szólott — mely nevet mondott?

Julian megmondotta neki: Grace Roseberry!

Ötödik fejezet.

Táncstalanul.

Villámcsapásként sújtotta a név Horacét, ki rendkívül csodálkozásra tekintett lady Janet. Miután kissé összeszedte magát, úgy szólott Julianhoz:

— Tréfa ez, vagy mi? — kérde szigorúan. — Igazán nincs benne semmi éle?

Julian rámutatott a levél sűrűn teleírt lapjaira:

— Ha valaki ily bőbeszédűen ír, — mondá — bizonyára nem teszi tréfából. Az angol nő e nevet egészen komolyan a magáénak mondotta

és Mannheimból csakis azért jött ide, hogy lady Janet Roynak bemutatkozzék.

Aztán nagynénjéhez fordult Julian.

— Most már tudja, néném, és bizonyára érteni fogja, miért illetődtem meg annyira, amikor az én jelenlétemben először ejtette ki miss Roseberry nevét. Önnek, — szól Horace felé fordulva — azt mondtam, hogy mint miss Roseberry jövőd férjének némi érdeke lehet abban, hogy jelen legyen lady Janetel való beszélgetésem; ön is érti most már, miért mondtam ezt.

— Az a személy nyilván elmeháborodott, — mondotta lady Janet, — de kétségtelen, hogy az első pillanatra az örültégnek meglepő formája. A dolognak egyelőre legjobb Grace előtt titokban kell maradnia; ez magától értődik.

— Az Grace jelenlegi állapotára való tekintettel kétséget sem szenvedhet, — jegyezte meg Horace. — Aztán kívánatos volna a ház cselédjének szigorúan meghagyni, hogy e kalandor, vagy mondjuk, elmeháborodott asszonyt, ha idejönne, be ne ereszkék.

— Ez mindjárt megtörténhetik — mondotta lady Janet. — Ami egyébként engem a legjobban meglep, Julian — kérem, huzza meg a csemegetyűt — az, hogy ön, amint levelében is írja, erdeklődik e nő iránt.

Julian válaszolt, de nem húzta meg a csemegetyűt:

— Most már még jobban érdeklődöm, mint azelőtt, mióta tudom, hogy egy miss Roseberry nevű leány lakik önnél.

— Ön még most is olyan, mint gyermekkorában volt, Julian, különö hajlamaiban és ellen-szenvében, — válaszolt lady Janet. — Miért nem huzza meg a csemegetyűt, ha megkérem rá?

— Azon egyszerű okból, kedves nagynéném, mert nem akarom, hogy cselédjeik meghagyja, hogy egy szegény, elhagyatott teremést kiutasítsanak innen.

Lady Janet olyan tekintetet vetett öcsésére,

amely világosan mondta neki, hogy a fiatalember vele szemben kissé sokat engedett meg magának.

— Csak nem kívánja tőlem, hogy ezt a személyt várjam? — kérde a lady hűvös hangon.

— Sőt ellenkezőleg, — válaszolt Julian kimerően — biztosan remélem, hogy nagynéném fogadja majd őt. Nem voltam otthon, amikor eljött hozzá. Mindenesetre meg kell tudnom, mit akar tőlem és ezt legjobban szeretném az ön jelenlétében. Engedelmevel iderendeltem őt, hogy önnek elmutassam.

Lady Janet néma lemondással nézte a mennyezet faragványait.

— Hát mikor tisztelne meg az az asszony engem látogatásával? — kérde lady gunyosan.

— Ma, — válaszolt Julian rendíthetetlen nyugalommal.

— Hány órákor?

Julian megnézte óráját.

— Már tíz perc elmúlt a megbeszélte időponton túl — mondta és megint zsebre tette az órát.

Ebben a pillanatban egy szolga belépett és egy ezüsttálca átnyújtott neki egy névjegyet.

— Egy nő szeretne önnel beszélni, nagyságos uram!

Julian átvette a névjegyet és meghajtva magát, átnyújtotta lady Janetnek.

— Már itt is van, — mondta ugyanazzal a nyugalommal.

Lady Janet elolvasta a névjegyet és kedvetlenül megint odatoitotta öcsésének.

— Miss Roseberry, — kiáltá. — Világosan rá van nyomatva e kártyára. Hallja maga, Julian, az én türelmemnek is van határa. Nem akarom ezt a nőt látni.

A szolga még mozdulatlanul állt, várva a feleletet. Mint más emberi lény, ő sem vett részt az itt törtétekben, hanem mint jól betanult szolgálkhoz áll, úgy viselkedett, mint valami butor-darab, amely egy elnős szerkezet folytán parancs-szóra jön és távozik. Julian „James”-nek szólította e csudálatos szerkezetű automatát.

elment a királyfi, jött Hinkó király. A kert egyszerre elnémult. Leült a kis márványpadra és kedvére szundikált. Mikor kialudta magát, elment és a kertben újra beszélgetni kezdtek az elátkozottak.

A vén kőriska megszólalt:

— Tudom én, hogy lehetne megszabadulni. Van a királyi zsebében egy kis aranycipő. Ha abba belefujna valaki, felébredne az egész birodalom.

A rózsafák szomorúan integettek. Hogy juthatnának ők az aranycipőhöz?

Sok idő múlt el. Ilonka barátságát kötött már a királyfival. Egymást vizsgálgatták és a királyfi megígérte neki, hogy ha kiszabadulnak valamiképpen, feleségül veszi.

Egyszer az öreg Hinkó, a mint ott aludt a kertben, valamiképpen kiejtette az aranycipőt a zsebéből. Ilonka észrevette, de meg se mukkant. Hátha igaz a vén kőriska beszéde? Amikor nemsokára eljött a királyfi, Ilonka megkérte, vegye fel a cipőt és fújjon bele. A királyfi teljesítette kérését. A cipő nagyot visított. . . Oyan lefordulás támadt a birodalomban, hogy reszketett belé a föld. A hegyek egyszerre embereké lettek, a rózsafák monyasszonyokká, az öreg kőriskből pedig egy vén disznópásztor lett. Ilonka is ott állott a királyfi előtt eredeti szépségében.

Hinkó király úgy megjegyezte a földindulást, hogy elszakított országából, de az arany szemű maradarat elcsipte János királyfi.

Ilonkával felült a madár hátra és hazavittette magát apja országába. Ott persze nagyon megörültek neki. Lakodalmat csaptak. Tán még most is táncolnak azóta.

Gyula bácsi.

KÜLÖNFÉLÉK

Bár ellenünk tör . . .

Bár ellenünk tör minden a világon
S a legszebb álmunk is rideg valóság,
Ha nem is nyílnak utainkon rózsák:
Szerecsük egymást, én szerelmes párom!

Martír vagy te, a lelkeken a bánat,
Mint gyászfátvöl a frissen hantolt síron;
A szenvedésem én még dalba sírom.
S hordom békében töviskoronámat.

A szenvedés talán megedzi lelkünk
S hit kel szívünkben édes, tiszta, drága:
Hogy még az üdvök szép csodás világa
Reánk mosolyg és mindent elfeledtünk!

Hörvath Elemér.

— Hol várakozik az a nő? — kérde.
— A reggeliszobában, nagyságos ur.
— Jól van. Maradjon a közelében, amíg újra beszélgetjük.

A butordarab lábai megmozdultak és zajtalanul kivitték gazdjukat. Julian nagynénje felé fordult:

— Boecásson meg, néném, hogy jelenlétében bátorokdátm parancsokat osztogatni a szolgának. Attól félttem, hogy ön nagyon hirtelen határozna és pedig bizonyára csak helyes és méltányos, hogy meghallgassuk, mit akar az a nő nekünk mondani.

Horace egészen más véleményen volt.
— Graceit sörtjük meg, — kiáltá izgatottan — ha azt az asszonyt meghallgatjuk.
Lady Janet is így gondolkodott.
— Magam is ezen a véleményen vagyok, — mondotta egymásba fonva kissé elhervadt, de még mindig szép kezeit.

Julian először Horace kijelentésére válaszolt:
— Boecásson meg, ennek a dolognak semmi köze miss Roseberyhez és nem is keveri bele senki. Ha emlékszik rá, — folytatá nagynénjéhez fordulva — barátom emliti levelében, hogy a mannheimi orvosok nincsenek egy véleményen a beteg nőt illetően. Néhányan, köztük a főorvos is azt hiszik, hogy teste meggyógyult ugyan, de a lelke, ezse beteg mararadt.

— Más szavakkal — jegyezte meg lady Janet — egy örültet fogadják házamban.
— Ne tessék tulhajtani a dolgot, — mondá Julian szeliden. — Ezáltal csak baj keletkezhetik ebben a komoly ügyben. A konzul az orvos bizonyítványa alapján azt mondja, hogy e nő teljesen nyugodtan viselkedik és nem közveszélyes. Ha elmezavarban szenved, még több igénye van részvétünkre és épp azért nem szabad tőle megvonniuk a szükséges támogatást. Az ön jó szíve, drága néném, majd megmondja önnek, hogy kegyetlenség volna ezt a szerencsétlen teremtetést úgy egyszerűen kitaszítani a világból.

Lady Janet természetes igazságérzete nem

Tavaszi divat.

Tárt ablakok, mosoló ajkak mindenfelé, virág a kézben, napsugár az égen — itt a tavasz! Megjött az a búbűös, ellentárlhatatlan varázsló, aki álomba ringat minden leket, ábrándok delibárába szövi a megátalkodott szépeit. Észak felől még hűvös szél jár, a jég és hó lehellete, de hidegét diadalmasan megtöri a mindinkább hatalmasodó nap. Uralmára még várnunk kell, három-négy hétig még, de hiszen a nők szinte örömeik az előleges bejelentést követő készülődsékek.

Példát véve a természetben, ők is hozzálatnak a készülődséshez. Mint az, ők is új mezbe öltöznek, világosba, színesbe. A finom izlésű nőnek sok gondot ad a tavaszi és nyári öltözékek összeállítására. Sámolnia kell a meleg évszak tetemesen megszaporodott szükségleteivel. Meenyi csipkét, mott és selymet fog az ismét elnyelni!

Különösen ezidén, mikor a divat szinte megköveteli a lengeséget a könnyed lebegést. Ennélégva természetesen a csipke lesz a legkeresettebb ruhadísz. Ezernyi változatának királyfői a paraguayi és a guipüre-csipke lesznek. Az előbbi szabályos kerekben szövött, pónálózsalakkal áttörtött. A guipüre-csipkét már régen ismerjük, de alkalmazása a szőrűrubákon nem volt oly általános, amilyen a közel jövőben lesz. Applikáció, áttörés és rálet alakjában sürűn fogják alkalmazni, még pedig mindig a szövet színében tartva.

A ruhák szabását illetően azt lehet mondani, hogy tulsúlyban látjuk a sima, angol formát. Mind sürűbben találkozunk ama nemes, egyszerű vonalakkal, mely a tailleur-szabást jellemzi. A szép, arányos termetű nők legelőnyösebb, legelegánsabb öltözéke ez.

Monasztélyi és Kuzmik utódai már több ilyen tolettet mutatnak be és erős áramlatát jelzik ezen divatnak. A cég agilis, jó izléséről híres főnöke, Pertik Béla ugyanis most teszi szokott szemleutját Paris legelőkelőbb divatmatadorainál és máris naponként érkeznek a legfrissebb ruharemekek, mint e szemleut eredményei.

Elsősorban azt a remek szürke ruhát kell megemlítenünk, amely a szigoruan angol genret képviseli. A szövetje rúzsantos szövésű, világosszürke venetian, amely oly divatos lesz majd a tavaszon. Az alj egészen keskeny részkebe szabott. fent szorosan simul a csipőbűh, míg alul miutha vágott fodor lenne, úgy kibővül. Mindonik varrás másfél centiméter széles szövetszával van leltizve, mely tűzés térdmagasságban — minden részen — csigamintát képez. E mintából, részatosan fel és lefelé irányitva, két, kézzel himzett, szürke selyemvirág ágazik szét.

A derék egészen sima, minden varrása keskeny tűzékekkel levarrott. Elöl egy szélesebb bandeau fut le, fele uton megakad, csigamintába kanyarodik és azontul tetemesen megszükül. A nyaknál kerek

tudott kifogást emelni e józan, tisztán emberi szempont ellen.

— Bizonyára van valami igaz benne, — mondotta és kényelmetlenül hánykolódott székében. — Ugy-e, ön is úgy hiszi, Horace?

— En nem, — válaszolt Horace a makacs nézetieknek azon a határozott hangján, amely semmi által nem volt megingatható.

Julian azonban volt annyira türelmes, mint Horace öntéjű, és változatlan higgadsággal folytatta a beszélgetést:

— Mindenestre mindnyájunkra nézve egyformán kívánatos, hogy az ügy elaltassék. A körülmenyek ebben a pillanatban a lehető legkedvezőbbek, lady Janet. Miss Roseberry most nincs itthon, ha már most a kedvező alkalmat elzalasztjuk, ki tudja, mekkora bajt hozhat reánk a jövő.

Ugy hát ereszzék be azt a személyt — határozott lady Janet gyorsan, — mert a habozás nem volt természetben. — Demindjárt, Julian — még mielőtt Grace visszatér. Legyen kegyes, huzza meg a csengőt.

Julian megtette.
— Elvégezzem a szolgálval a dolgot magam? — kérde tiszteletteljesen.

— Tegyen úgy, ahogy jónak látja és ne kérdezzen tovább, — mondá az életes nő kissé ingerülten miközben hirtelen felkelt és fel és alá járt a szobában, hogy leplezze izgatottságát.

A szolga eltűnt, hogy beereszse az idegen nőt.

Ugyanakkor Horace keresztülment a szobán, nyilván el akart távozni a szemközti levő ajton.

— Csak nem akar emenni? — kérde lady Janet.

— De igen, nem látom be, miért kell nekem itt maradnom, — válaszolt Horace mogorván.

— Ha ez így van, egyenesen kívánom, hogy ön itt maradjon.

(Folytatása következik.)

shawlgallér, melybe crème selyempiké-betét simul, apró szegélyekbe leltizve. A derék hátul kissé hegyes, az ujjá alól kerekben leszabott, himzéssel, bandeauval szegett. Ott szürke gyöngyház-gomb is van rajta.

Méltó párja ennek egy fekete posztóruhá. Az alj angolos, varrással tűzékekkel, alsó szegélyén széles, fekete selyemszínűből álló mintával. Ugyanez a minta — noeds d'amour-ok stilizálva — a bő, rövid kabátban is ismétlődnek. Itt az első részen, alul gyönyörű négyzetet képez s elől a nyakig feljut. A széles gallér fehér congrés — alapjára fekete-fehér selyemminta van applikálva, mely közé egy vastagszálu, szállómintás himzés simul egy színben, azaz tiszta fehérben.

Egy sötétkék posztóruhát kell még megemlítenem. Ennek az alja is keskeny részkebe szabott és minden varrást széles, csak egy oldalon lehuzott s:egélyek takarják. Azonfelül mindégylket, ott, ahol fodorrá tágul az alj, fehér posztóból szabott és sötétkék paszományval levarrt, kerek tűzékek tartják. A kabát elől dudoros, boleroformában övvel leltizött, hátul egész sima. Hajtókái fehér posztóból vannak, sötétkék zsinórozással és egészen az övig leérnek. Az ujjak lent nagyon dudorosok, fehér posztókézeciókkel. Kiegészíti még ezt a sikkes tolettet egy sötétkék posztóból, részkeben szabott, kerek vállgallér.

Általában azt lehet mondani, hogy a posztót kezdi erősen háttérbe szorítani a venetian. Azonfelül erősen fogják viselni — persze inkább nyár felé — a selyembélésű etaminé-szövetet. Ennek ruganyos, erős s mindamellettt áttört szövését a legkülönösebb változatokban látjuk. Sima és kockás, világos és sötét színeken ezt fogják hűgyeink leginkább viselni.

Még viselik, de szintén eltűnőben van a fehér-fekete gubás szövet, mit eddig annyira kedveltek. Mindamellettt Monasztélyiek ebben is egy remek darabot mutatnak be. Szabása elől-bátul bő, kerek vállgallérral, míg a nyakat fekete posztóból, zölt bársonyból és szürke himzett posztóból művésziösen összeállított shawlgallér díszítette. E hármas csokor mindégylket aranyujtás tűzi egymáshoz s mindkét végén szürke selyembojt van. Az ujjá bő, egyenes, teljesen szeliden.

Egy fekete posztókabátot széles fekete mohair-zsinórokkal tűztek le extravagáns, hegyes mintában. Szabása bő, zsákforma, mint a tavaszi kabátok csaknem kivétel nélkül. Egymástól csakis a hosszuk különbözteti meg őket. A kerek vállgallér is két sorban zsinórral levarrott, míg a nyaknál fehér posztóból szabott, fekete posztóval Meander-mintában applikált felsőgallér fehérlik. Az ujjak bővek, közeljűkön dús zsinórozással.

A kabátok zsákforma bősége tehát megmaradt, de ujdonságuk az, hogy az a sima szövetalapot selyem- és szőrzsínorokkal tűzik, azaz himezik be sürűn.

s. b.

— Meilhac vitssága. Meilhacról, a híres operett-librettistáról a következő kedves visszaemlékezést oieventették fel a párisi lapok.

1850 körül történt, hogy Bertrandhoz, a híres matematikushoz egy fiatalember állított be, átadott egy ajánló-levelet, helyet foglalt és így kezdett beszélni:

— Bertrand ur, néhány nap mulva vizgáz fogok letenni ön előtt. Már most kijelentem, hogy ez az én vizsgálatom csak puszta játék s előre is lemondok a fölvetéről, bizonyos lévén benne, hogy a matematikához nem értek. Az édesapám azonban nagyon elszomorítaná, hogy én olyan ostoba vagyok. Ő ugyanis el akar jönni a vizsgámra. Arra kérem tehát, hogy kegyeskedjék a kérdéseket meghatározni, amelyeket nekem jól fog tenni, azután, nem bánom, elégtelent adhat.

A professzor eleinte hallani sem akart erről. de aztán látván, hogy nem csalóval van dolga, mégis csak beleegyezett.

A vizsga napján a fiatalember, aki nem volt más, mint Meilhac, a tanár kérdésére kijelentette, hogy nem tud semmit.

— Mi ez? — kérde Bertrand halkán. — Hát komédiát üz ön velem?

— Boecásson meg, uram, a dolog úgy áll, hogy nem jött el az apám.

— Ugy értem, tehát az előre meghatározott kérdéseket is fölöléslegesen tartotta megtanulni.

Három év mulva, amikor már Meilhac is tagja volt a francia akadémiának, egy akadémiai ülésen emlékezetbe idézte Bertrandnak ezt a kis epizódot.

— Rosebery gyermekel. London előkelő társaságában sokat beszélnek most Rosebery volt miniszterelnöknek a családjáról. Néhány héttel ezelőtt nagy feltűnést keltett az a hír, hogy lady Sybil Primrose, a híres államférfi legidősebb leánya és Nagy-Britannia egyik legdusabb örökösűje egy egyszerű mr. Charles Frantal eljegyezte magát. Azután annak is híre terjedt, hogy az apa nem akarja elfogadni ezt a

vót, akinek egyetlen kiváltsága az, hogy nagyszerű táncos. De Lady Sybilnek nemcsak nagy vagyonra van, amelyet anyjától, egy Rothschild-leánytól örökölt, hanem erős akarattal is rendelkezik. Kívánja, hogy választottját elfogadják mint kedőt. Hőgnak is elég közelméletre került, amíg ki tudta vinni apjának a belezegését a nálánál huszonhárom évvel idősebb Earl of Creweval való házasságába. Mivel azonban a házasság nagyon boldog lett, Rosebery már nem bánja, hogy leánya és a mostohaéneke egyidős. A volt angol miniszter legkevesebé van megelégedve legidősebb fiával, a január 8-ikán nagykorúvá lett lord Dalmenyvel. A fiatalember, aki gárdahadnagy, éppenséggel nem mutat semmi hajlandóságot a politikához és a komolyabb tanulmányokhoz. Sokat jár társaságba és sportot űz. Most bír jár annak, hogy lord Dalmeny eljegyezze magát lady Marjorie Greville-lel, a még ma is szépségre és elismert Cutness of Warwick leányával. A tizennyolc éves leány nagyon csinos, nagyon kedveli a sportot és merész lovas. Rosebery másik fia alighanem bavitja apja reménységét, hogy a politikára adja magát.

KÖZGAZDASÁG

Szterényi József felolvasása.

Budapest, február 21.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai ma este 6 órakor lovag Falk Zsigmond előlétele alatt ülést tartottak, amelyen Szterényi József miniszteri tanácsos tartott nagyérdemű előadást *A kispárról*. Jelentettek: Thék Endre alelnök, Gelléri Mór igazgató, Gyözy Béla nyug. altábornagy, Vörös László nyug. államtitkár, Lakatos Aladár min. tanácsos, Bráay Kálmán orsz. képviselő, Neuschlosz Marcel, Fritz Péter keresk. kamarai titkár, Urbán Adolf, Seidl Ambrus min. tanácsos, Hegyesbalmi Lajos min. oszt. tanácsos, dr. Lers Vilmos min. osztálytanácsos, Ambrozovics Béla min. tanácsos, dr. Andor Endre min. titkár, Magyarics Ágost ipari főfelügyelő, Gerster Miklós iparfelügyelő, Lode Rezső iparfelügyelő, Vigh Albert iparoktatási orsz. főigazgató, Edvi Illés Aladár felső ipariszkola igazgató, Hegedűs Károly főigazgató, Farago Ödön, Gaul Károly felső ipariszkola tanár, Farkas Ferenc miniszteri titkár, Czettel Gyula igazgatósági tag és még igen sokan az iparos és kereskedővilágból.

Szterényi tesszül figyelem között jó egy órán át szövegezték a kispár mostani helyzetéről és a jövőjének biztosítására szolgáló eszközökről. Okfejtéseinek menete körülbelül a következő:

Szterényi József mai felolvasásában utalt arra, hogy a kispár, bármit is jogiuk fel helyzetét és bármilyen lássuk is jövőjét, állami és nemzeti szempontból még mindig hatalmas tényező, mert hazánk lakosságának a kispáros-népesség, a családtagokat beleértve, legalább harmad részét teszi. A hazai kispároság az alkotmányos élet helyreállítása óta egészen figyelem kívül hagyta legközvetlenebb érdekeit és minden erejét egy eszegegyedül az ipartörvény érdekében folytatott küzdelemre használta fel és mikor előbb az egyik, majd a másik — ma is fennálló — ipartörvényt megkapta, akkor sem vette még észre, hogy a hosszú küzdelem mennyire kimerítette, hanem előről kezdte azt, most már az ipartörvény revízióját sürgetve, melynek a szabad ipar elvének ostromlása a kiegészítés szigorításának, a legutóbbi napjainkban már a régi éstrendszer visszaállításának követeléséhez vezetett. Utalva arra a nagy fontosságra, melyvel egy megfelelő ipartörvény az iparosság viszonyainak és magának az iparnak is alakulására bír, kiemelte a felolvasó, hogy viszont a legidősebb ipartörvény is hatályatlan marad, ha elenyevndi engedki magát az iparosszályt. A felolvasó a kérdéseket két lépcsőre osztja: külön tárgyalja az *iparpolitikát* és külön az *iparfejlesztés* körébe tartozókat. Az iparpolitikai feladatok közül legelőbb az *ipartörvény revízióját* veszi sorra és annak legelső hégazaira utal. Ezután a revízióal megoldandó legfontosabb kérdéseket fejtegeti. Szól a *képzés* kérdéséről, az *inasügy* rendezéséről, a *tanácsiskola* kérdéséről, kiemelve, hogy a tanonoktatás alapját bölcsen feltette le ipartörvényünk megalkotója, mely alap megszilárdítása körül legnagyobb érdeme az országban éppen az Országos Iparegyesületnek van. Új ipartörvényünk e tekintetben szilárd alapra támasztja, amelyre megnyugvással építhet tovább. Az *ipari igazgatás* és az *iparosság szervezete* az a további alapvető kérdés mely az egész ipar de különösen a kispár érdekében megoldásra vár. Választani kell a jelenlegi szervezet és a *társulási kénszer* között. Alkalmosságban konstatait a felolvasó, hogy az ipartörvény revízióját, amelyet egyébként a kereskedelmi miniszter illetékes helyen mielőbb megvalósítandónak jelentett ki, fontosnak és elég sürögőnek tartja. De nem a legsürgősebbnek. Sokkal sürögősebbek a kispárra nézve az u. n. *iparfejlesztési* feladatok. Utal azokra az eszközökre, amelyekkel a megoldást mást államok, nevezetesen Németország, különösen Baden nagybercegség és Würtemberg királyság, továbbá Svájc és Ausztria keresek. Hazai viszonyaink legtöbbször állanak Ausztria viszonyaihoz. Nálunk is erősen pusztuló kispárral állunk szemben, tehát nálunk is annak kell a legelső feladatnak lennie, hogy lehetőleg megállítsuk, vagy legalább is osökkentsük ezt a pusztulást, mert egészen megállítani

már nem lehet ez meddő harc lenne. Amde, amely hiba lenne a távolabbi célra kezdve, szemelőt téveszteti a közelebbi célt, olyan helyrehozhatatlan volna, nem részesíteni kelő figyelmet és gondozásba a távolabbi. Annnyal fontosabb és éppen hazai viszonyaink közepette, mert fejlődő gyárpárral állunk szemben, mely nap-nap után újabb tért foglal, melyhez kispárunk csak kissé komoly törekvéssel és előrelátással hozzásmulhat, sőt amelynek segítségével előmozdíthatjuk kispárunk egy részének kedvezőbb elhelyezkedését. Bármi ellentétesnek látszások elyaganis, hogy a gyárpár előmozdításával akarjunk segíteni a kispáron, ez kétséghonvathatlan igazság marad. Némely kispárra azonban többet lendíthet néhány nagyszabású gyári, illetve nagyipari vállalat létesítése, mint sok egyéb intézkedés.

Példát hoz fel erre a cipész- és szabóipar köréből. Nagy cipőgyári létesítése felszítja azt a cipész-mester- és munkáséletet, mely ma tengővő és idővel küzdve, a *cipész* kispár terhére esik. A sokat ócsarított temesvári *Turul-cipőgyár* hatszáz munkása közül több mint 300 olyan volt kispárról alkalmaz — a többi nő- és égyéb munkás — kik már egy volt képeküket magukat mint önálló iparosok fenntartani, *mindenáron* voltak kénytelenek dolgozni. tébát rentották az ottani kispárosok helyzetét s a legegészségtelegebb versenyt teremteték. Nagy segítség az ottani jó cipész-kispárosokra nézve, hogy ettől a versenytől megszabadultak. Es segítség azokra a volt kispárosokra, hogy biztos tönkrejutás helyett mint becsületes munkások tarthatják lenn most magukat és családjukat.

Ott van a másik példa: a *szabóipar*. Némi változattal ugyanaz a helyzet, mint a cipésziparban, bár az iparizók száma már kevesebb, 21,701 önálló műhely és 35,045 alkalmazott, vagyis összesen 77,416 személy. A készáruk, tehát ruhák behozatala azonban még nagyobb, mint a cipőkben, az utolsó öt év átlagában kerekén 31 000,000 K. évenként. Mennyire emelhetné a jobb szabóiparosok helyzetét — eltekintve itt is az ország nagy közgazdasági előnyétől — ha nagy konkóciós vállalatnak lennének, melyek azt a munkaerőt lekötik és értékesítik! Viszszatérve az alapkérdésre, a kispár fenntartásának és lehető fejlesztésének leg első eszközeit két részre osztja: a *fenntartásra*, tehát a jelen alakítására a *kalkulációra*, és a *fejlesztésre*, vagyis a jövő előkészítésére szolgálóakra. Az első csoportban a legerősebb eszköznek a *szövetkezet* a *kereskedelem bevándorlása*, *gépműem* elterjedését és a *mesterek kelő kioktatását* tartja. Mindössze négy év óta foglalt tért a szövetkezeti eszmé iparunkban is és bár előfordulnak itt is szerencsésen alakulások, amelyeket előre látni senkinek sem lehet, az eredmény mégis igen szép. Már 10,000-nél több azon kispárosok száma, kik 130 önálló ipari szövetkezetben tönörültek, 1,649,180 K. saját üzlet részétüket jegyezve, melyhez az állam egymaga 698,327 korona segéllyel járult. Ezenkívül még mintegy 5000 kispára van nem tisztán ipari jellegű szövetkezetekből. Ha ezeket figyelmen kívül is hagyjuk és csak azt vesszük figyelembe, hogy az említett 10,000 kispárosnak ma már 6,926 000 korona tőkéje, illetve hitele áll rendelkezésére, oly eredményt kell konstataálnunk, mely a legnagyobb megnyugvást keltetheti ebben az irányban. Kiemeli a felolvasó a nyersanyagbeszerző és hitel-szövetkezetek mellett a *termelő- és raklászövetkezetek* fontosságát és itt érnti, a kereskedelem fontosságát hangsúlyozva, hogy a szövetkezes nem áll ellentétben a kereskedelemmel, sőt rászorul annak segítségére. Ezután egy igen figyelemreméltó mozzanatra tér ki, nevezetesen, hogy igen sok kispári áruunk fennlendíthető, mégis terem elhetnének, illetőleg átalakíthatnának ha a nagykereskedőkre támaszkodnának, illetőleg a nagykereskedő komolyan felkarolnák azokat. Ez ebben az irányban tett kísérletek felelte biztatók, és erősen hangsúlyozta, hogy nemcsak semmi anyagi áldozatra sincs szükség a kereskedő, vagy közönség részéről, hanem ellenkezőleg, igen szép anyagi eredményt biztosít az a kereskedőnek, mindössze csekély befektetés kell ehhez, nem is annyira pénzbeli, mint inkább munkabeli. Harmadik hatalmas eszköze a kispár már a jelenben való tejesítésének a *gépek használatának elterjedése* ott és azokban az iparágakban, ahol a viszonyok erő kedvezőek és a tömegtermelés szükséges. Ebben ismét az állam tevékenysége lép előtérbe, mert a kispár maga gyenge erre. Az állam tejesíti is ez irányú feladatát, százezrekre megy most már a kispárnak ez irányban nyújtott támogatása. Amde ezen a téren nagy óvatosság szükséges, különösen abban a részben, hogy a kispáros a gépek használatával fokozván termelését, az értékesítés nehézségei révén ne jasson kedvezőtelegebb helyzetbe, mint amibőlben azelőtt volt. Komoly megfontolást igényel továbbá az is, vajjon nem érkezett-e el annak az ideje, hogy ne egyesek, hanem rendszeresen csak szövetkezeti iparosok támogattassanak ilyenképpen? A *közös műhelyek* is előbb-utóbb nagyon erőteljes eszközök lesznek kispárunk fejlesztésében. A gépek elterjedésével — mint fejlesztési eszközzel — kapcsolatos a *kispárosok megismertetése az újabb műveleti eljárásokkal*, maguknak a gépeknek használatával, nemkülönben azokkal az alapismeretekkel, melyek nélkül manapság a boldogulás egyenesen ki van zárva. Erre valóik a *mestertanfolyamok* és *vándortanítók*. Középpontokat kell ezenkívül teremteni a kispár számára, melyeknek feladata legyen, a kispárosok szakbeli és értelmi színvonalát emelni, melyek műszaki és tervezői tanácsadói legyenek a kispárosoknak, utmutatói minden irányban, ahol összelussanak a mestertanfolyamok és vándortanítás összes szálai is. Csak mellesben említi, hogy vannak a szoros értelemben vett szakmák kívül álló dolgok is, melyekre ugyanolyan szükség van minden iparosnak, mint szakmájára ismeretére. Csupán kettőt említi: *az könyvek vezetését és az árszámítást*. Szól ezután a felolvasó a *tegyenypárról*, amely állandó és jogos panasz a kispárosoknak. Ismertette röviden a megoldás eddigi kísérleteit és a külföldön e téren érvényesülő

elvéket, arra a konklúzióra jut, hogy egyrészt előszerű volna a német és francia példára *kerüi gazdálkodásra* használni fel a tegyenpár munkaerőjét, másrészt az ipari foglalkozások közül ki kell választani azokat, melyekkel a hazai közgazdaságnak szolgálatot tehetnek; van erre iparágak egész sorozala, melyekben hégazog pólóna ezeknek az intézeteknek ipari termelése. Van még egy másik szempont is, mely talán fontolóra vehető: a hosszú évektől sorára letartóztatott foglalkoztatása, az ugynevezett *egészségtelen üzemekben*. Áttérve a kispár jövő alakulásának irányítására alkalmas eszközökre, első helyen említi a *gyakorlati irányú ipari szövetkezet*, amely minden ipari fejlesztés sarkköve. Ezen a téren igen nagy haladás mutatatható. Tíz év alatt annyit és olyant alkotunk, hogy megnyugvással állhatunk ki a legelső államok versenyébe. Sok részlet dolgában még kétségkívül sok javítani valónk van ezen a téren is, de ipari szakfeladatunk szervezetével és működésével nem fogunk hátrébb maradni. Az iparoktatásához tartozik, sőt annak egyik leghatékonyabb része: a *gyakorlatban alkalmazott segéd- és munkások képzése*.

Döntő fontosságu a kispár jövő alakulására a már említett *inasügy* rendezése részben törvényes alapon, részben az inasok képzése által jobb műhelyekben, részben a mester és inasának serkentése kiállítások és vizsgák rendszeresítése által, részben inasothonokkal és állami jutalmakkal is. Végeztül bangsúlyozza a felolvasó, hogy önérzetet, a foglalkozására való büszkeséget kell az iparosokban kifejleszteni, mert ennek hiánya sokat ártott iparunknak. Előadását így fejezi be:

Egy gazdaságilag fejlődésben és átalakulásban lévő államban minden természeti tényező megtalálja a maga helyét, csak alkalmazkodnia kell az átalakulás folyamatahoz. Meg fogják találni kispárosaink is, ha komolyan akarják; menthetetlenül elpusztulnak, ha ennek útját állják. Nem a robogó vonatot téríti el utatóból aki előbe eszik, a vonat zökkenhet egyet, pillanatnyira meg is állhat. de azután újat ismét tovább folytatja, ellenben megsemmisül az, aki előbe állott. A magyar kispároság sem fog a gazdasági átalakulás útjába állni, keresni fogja, keresnie kell elhelyezkedését benne, csak így biztosíthatja jövőjét. A termet zsemlőleg megtöltő halgatóság folytonos tetszéssel, sürű helyesléssel kísérik az előadást, végül hosszas, zajos éljenzéssel és tapsal háta tá meg. Lovag Falk Zsigmond előnk néhány meger szóval közönte meg Szterényinek élvezetes és tanulságos előadását.

Hetiszemle.

Budapest, február 21.

Gabonauzlet. (Reich Jenő és Társa jelentése a *Budapesti Napló* számára.) Az időjárás az egész hét folyamán száraz, emellett azonban nagyobbára boros volt. A hőmérséklet kezdetben még hűvös maradt és éjjel át gyenge-fagy is következett be, a hét végével azonban ismét enyhe, derült időnk van. A vetések állása felől utat nem jelenthetünk. A vizálás alig változott. A Dunán a hajózás már megnyitott. A külföldön ugyancsak enyhébb az időjárás és nagyobbára száraz maradt.

Az árirányzat a külföldi tőzsdéken alig változott, a forgalom azonban gyenge maradt. Amerikában csak lényegtelen árváltozások voltak; kezdetben esendese volt az irányzat, erős orosz elszállításokra, realizációkra és kedvező vetéshírekre később javulás állott be, mert a hozatok mérsékeltek voltak és a látható buzakészletek (a Bradstreets szerint 391,000 bushel) esökkentek, míg a hét vége felé ismét esendese a hangulat. Az arabban egyébként a mult béhez viszonyítva alig van változás. Angliában az irányzat a vetők tartózkodása mellett változatlan nyugodt volt, míg Franciaországból a szilárd irányzat folytatását jelentették. A vetések kedvezőtlen áttelelése folytáni panaszok tartósak és nagy területek kerünek kirsántás alá. Dél-Oroszországban is panaszok a vetések gyenge állása felől, ami ugyancsak szilárd irányzattal kapcsolatos. A német piacok alig változtak és az árfuktuációk jelentéktelenek. A többi kontinentális piacokon az eladási viszonyok nehezkesek, az árak azonban alig lettek olcsóbbak.

Nálunk a forgalom az összes cikkekben mérsékel maradt. Buza lanyhább, tengeri szilárdabb volt, az egyéb cikkek alig változtak.

Az üzeti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Ezen a hét első felében még jó figyelemben részesül. A kínálat elég jó volt, de a malmok vételekese is megie et s az árak a hidegebb időjárás behatása alatt is tartottak maradtak. A hajózás megnyitása és az így várható bővebb hozatok renyében a malmok vételekese azonban utóbb megcsappant. A hangulat ellanyhult, a forgalom is lényegesen gyengült és a tulajdonosok 10 fillérig olcsóbb árakat voltak kénytelenek megelégedni. Emellett csak prompt vagy itt lévő áru volt értékesítendő; szállásra szóló ajánlatok, különösen hajózában figyelem kívül maradtak és csak azon helyben vagy a közeli teli kikötőkben lévő tetelek voltak eladhatók, melyek néhány napon belül beférkezést garantáltak. Az összforgalom ea 102,000 mm. A het hozatai 141,600 mm-t tesz ki, melyből 346 mm. ment tovább.

Rész e bétén is csak mérsékelten volt kívánva, míg az érdeklődés valamivel jobb volt. A helyi to-

gyasztás éppúgy, mint az export, nagyobb beszerzéseket eszközöltek és így az árak 5 fillérrel emelkedtek. Minőség szerint budapesti paritásra 6.55—6.75 K.-t fizettek, míg helyben 6.85 K.-ig volt 3 óra elérhető. Nyíri szarmakokt csak szörvényszerűen vannak forgalomban és 6.15 K.-t értek el Nagy-Károly, illetve 6.25—6.30 K. Debreczeni távoljában átvéve.

Arpa (takarmány- és hántalási célokra) mérsékelten kínáltak csak csekély figyelemmel részesültek és a mulhietti jegyzések csak nehezen voltak tarthatók. Minőség szerint 5.80—6.10 K. jegyzünk helyben, míg erőteljes szemű árú hízálnak 6.15 K.-ig ért el. Maláta- és sórparókban álmásokon átvéve változatlanok volnának az árak, de forgalom alig volt.

Zab gyengén van kínálva; a fogyasztás a hét elejéül jobb keresletet tanúsított, de az ismét megújult és így a hangulat nyugodt és az árak változatlanok maradtak. Minőség szerint 6.10—45 k., prima árúért 6.65 k.-ig volt helyben elérhető.

Tengeri e héten is nagybárra hibás árúban volt kínálva, mely vidéki szeszgyáraknál talált elhelyezést 3.50—3.85 k. árákon. Egészséges tengeri álmásokon átvéve ennek ellenében csak kevés fordult elő és a legmagasabb árakon volt értékesíthető. Budapesti paritásra 5.70—80 k. fizettek helyben 5.80—90 k.-ig volt elérhető. Prima bizalmasabb árú Kőbányán 5.95—6.— k.-ig ért el.

Olajmagvak: Káposztarepce (készszerű) üzletlenül 10.—10.50 K. között jegyez helyben. Haladékos káposztarepce 1903 augusztusra változatlanul 11.70—11.80 K. között jegyezték. Lenmag 11.50—12.50 K., vadrepceéért 5.25—5.75, gomborkaéért 10.—koronát fizetnek.

Hétyesek: Babban forgalom e héten sem volt. Csupán névlegesen jegyzünk: Trieurözött apróbabot Főlegyházán 12.—K., gőmbölyű Bab-Mohács-Zombor 11.—11.25 K., barnabab Kalocsán 7.—, Nagy-Károly 6.85 K. Erdélyi bab álmásokon átvéve 9.25 K. Kendermag lanya 9.—, búkköny árós kinalat mellett lanya és 6.50 K. jegyez helyben.

Szesztétel. (A Budapesti Napló tudósítójától.) Az a nagy értékű önbűzött, amely a nyersszesz és a finomított szesz ára között fennáll (jelenleg körülbelül 8—9 korona) mindinkább új alakot és színt vesz az eszesületnek. Azelőtt az üzlet egyes nagy gyárak és finomítók kezében volt, míg most azt tapasztaljuk, hogy az üzlet napról-napra decentralizálódik. Eyről-nyire tíz új mezőgazdasági szeszgyár keletkezik többnyire finomítóval és önállóan is — különösen Felső-Magyarországon — nagy finomítókat állítottak fel, melyek valamennyien szeszkereskedéssel is foglalkoznak. Érdemes tehát hogy a főváros lassankint elveszítette és vesztül továbbra is a szeszüzletben viselt eddigi nagy szerepét és az üzlet kulcsa ma egyedül a túlsúlyra került mezőgazdasági szeszgyáraknál keresendő. *E gyárak termelési viszonyai birtak befolyással az árak alakulására.* Jelenleg a mezőgazdasági szeszgyárak javában dolgoznak és bőven látják el az országot a szükséges árval, az irányzat tehát az árak javulásának nem kedvez. Mai jegyzések nyersszeszt finomított részére: 36½—37.—, finomított szeszt nagyan, adoztatva 45.—, adozva 144, kisebb tételekben 1—2 koronával drágább; denaturált szeszt: nagyan 52—52½, kicsiben 33—34 koronával, hordóval együtt helyben.

Ípar és kereskedelem.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár ma délután tartotta évi közgyűlését Hodossy Imre országgyűlési képviselő elnöklése alatt. Az igazgatóság jelentéséből, amelyet dr. Löw Tivadar ügyész terjesztett elő, kiemeljük, hogy a tavalyihoz képest a takarékpénztár összes forgalma 341,232,257 korona 70 fillérrel, a pénztári forgalom pedig 100,924,221 korona 12 fillérrel emelkedett. A takarékpénztári, jolygészamlatok és pénztárjegyekben elhelyezett tőkék összeve 3,140,834 korona 94 fillérrel emelkedtek. Leszámlított az intézet 73,159 váltót 24,573,123 korona 72 fillér értékben; a váltók száma 8,007 darab, azok értéke pedig 13,799,316 korona 59 fillérrel nagyobbodott. Értékpapírokra adott előlegekben 8,981,092 korona 26 fillér volt az intézetnél elhelyezve, 798,762 korona 28 fillérrel több, mint a múlt évben. A főkézpénztár eredménye megfelelő volt. Megemlíti a jelentés, hogy az elmúlt év folyamán dr. Láng Lajos kereskedelmi miniszterre nézve tetten ki, az intézetnél viselt igazgatósági tagsági állásáról lemondott. Az igazgatóság háas közösnettel emlékezik meg róla s teljes bizalommal kíván fanyes pályáján szerencsét. Ugyazint lemondott az igazgatósági tagságról Mendl István is, az intézet egyik alapítója, agkorára való tekintettel. Az igazgatóság végül indítványozza hogy a közgyűlés a számadásokban kimutatott 1,311,201 korona 34 fillérnyi tiszta nyereséméből a nyeresém-tartalékalapra (2%) 26,224 korona 03 fillért, a vezérigazgató és tisztviselők jutalékára (4%) 52,448 korona 05 fillért, az igazgatóság jutalékára (8%) 104,896 korona 11 fillért, összesen 183,568 korona 19 fillért fordítsanak; a multévi átszámított együtt fennmaradó 1,273,179 korona 24 fillérből pedig 14,000 darab 1903. május 1-én esedékes (31. sz.) részvényzselvények 77 koronával leendő beváltására 1,078,000 koronát, a nyugdíjalap javára 24,000 koronát, jótékony és közhasznú célokra 6000 koronát, a tisztviselők külön javadatmázására 16,000 koronát, összesen 1,244,000 koronát fordítsanak, a fennmaradó 149,179 korona 24 fillért pedig vezessék át a jövő évi számlájára.

A közgyűlés az indítványokat elfogadta, a felmentvényt minden irányban megadta s elhatározza, hogy az 1903. évi május hó 1-én esedékes 31. számú részvényzselvények hetvenhét koronával már jolyó évi február hó 23-tól kezdve beváltassanak.

Végül megjelölték a választásokat amelyek során az igazgatóságba Hodossy Imrét Hauszmann Alajost, Szilányi Gézárt és Gompers Károlyt, a felügyelőbizottságba: Császár Jenőt, Heinrich Alajost, Nemeth Tituszt

és dr. Röck Gézárt választották, s a választmányból kilépő tagokat is újból megválasztották. A közgyűlés nevében Czettel Gyula mondott köszönetet az igazgatóságának, eredményes, buzgó munkásságáért.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara. Az osztrák-magyar vámterület autonóm vámterületéről szóló törvényjavaslata a vámhitekről intézkedő XVIII. cikke. Jelszóvalra adott ok a Kamarában, amelynek értelmében ezentul vámhitelet csak a két pénzügyminisztérium által megállapítandó kamat-fizetése ellenében lesz engedélyezhető. A kereskedő- és iparoskörökre nézve hátrányos emez intézkedés szemben teendő lépések megbeszélésé céljából a Kamara legközelebb értekezletet tart.

A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelszólogbankja mint Részvénnytársaság 1903. évi március hó 8-án délelőtt 10 órakor fogja évi rendes közgyűlést az intézet helyiségében megtartani. Az igazgatóság 5¼% osztalék kiírási évi hozza javaslataiba, dacára annak, hogy az 1902. évi üzlet eredménye az előbbitől a részvénytöke több mint 1%—ával kedvezőbb volt. Ezen nyereség többlet túlnyomó részben a jelszólogkölsön üzletből és jutalékszámából keletkezett. Amennyiben az igazgatóság javaslatait a közgyűlés elfogadja, az intézet rendes tartalékátkéje kerék 500,000 koronára, ezenfelül a mult évben létesített értékpapírrólalom-külbüzetit tartalékalap 40,000 koronáról 100,000 koronával való új dotáció révén 140,000 koronára emelkedik. A jelszólogkölsönök állománya szintén tetemes emelkedést mutat a tavalyi állományával szemben.

A magyarországi vasművek és gépgyárak országos egyesülete február 20-án Förster Nándor miniszteri tanácsos elnöklete alatt ülést tartott, amelyen Köster Gusztáv igazgató előterjesztette jelentését a nemzetközi postaszerezződésről, amelynek értelmében az egyesült el feltételezett fog intezni a kereskedelmi miniszterhez. A részétgyületet illető feltételezt az elnök és Herzog József nyújtják át az igazságügyi-miniszternek. Strasser Gyula igazgató jelentés tesz arról a tárgyalásról, amelyet a pénzügyminiszter az egyes iparágak főcsoportjainak képviselőivel az állami beruházások kérdésében folytatott. E jelentés következtében az egyesület azon reményének adott kifejezést, hogy ez a régi halogatótt úgy végre dülőre jut. Az elnök bejelentette, hogy az egyesületnek az autonóm vámterületre vonatkozó javaslatát az osztrák érdekeltek magukévá tették, csak a nyersen kovácsolt reszelők vámjának emelését kívánják. Az egyesület ily érteimű pótfeltételezt tesz. Végül 50 koronát szavaztak meg az ingenykenyér céljára, ami követendő példaul szolgálhat más közgazdasági egyesületeinknek és a most közgyűlésező vállalatoknak is.

Videki pénzintézetek központi köteléke. A vidéki pénzintézetek központi kötelékére vonatkozólag e hó 19-én között hírnkre nézve arról értesülünk, hogy március 8-án nem alakult közgyűlés hanem csak értekezlet lesz amelyet tekintélyes vidéki pénzintézetek vezető férfiai hívtak össze. Az értekezleten a vidéki pénzintézetek közösérdeki ügyeinek köpviseletéről fognak tanácskozni.

Új távbeszélőállomások. A kereskedelemügyi miniszter a Tiszviselőtanács működő (Budapest 10. számú) postahivatalnál nyilvános távbeszélő állomást rendeztetett be, s azt táviratok felvételével is megbizta. A miniszter továbbá a topelcsi törvényhatósági távbeszélőközpontot a helyközi forgalomra előirt duszabás és feltételek mellett e hó 1-étől kezdve bevonatta a belüldi helyközi távbeszélő-forgalomba.

A Magyar Folyam és Tengerhajózási Részvénnytársaság igazgatósága közli, hogy a rendes személyhajózatok Zimony-Orsova és Galatz között az egyidejűleg kiadott menetrend szerint a következő napon indítja meg: Zimony és Orsova között. Első menet Orsováról Zimonyba február 28-án. Első menet Zimonyból Orsovára március 1-én. Orsova és Galatz között. Első menet Orsováról Galatzra március 1-én. Első menet Galatzról Orsovára március 4-én. A társaság személyhajói a zimony-galatzai vonalon úgy le, mint feléle hetenként háromszor közelednek és p. Zimonyból és Orsováról lelele minden vasárnap, kedden és pénteken; Orsováról fölfelé minden hétfőn, szerdán és pénteken.

A Duna Gözhajózási Társaság közli, hogy az árufelvélet Regensburg, Passau, Linc, Kornenburg, Bics, Pozsony, Győr, Budapest, (Dunaparti pályaudvar és is) Mohács, Eszék, Barcs, Zimony, Belgrád, Pancsova és az összes szávai állomásokon, továbbá Orsova, Turn-Severin, valamennyi, Turn-Severin alatt tekvő szerb, bolgár és román dunai k kötikben bezárólag Galaczig valamint Odesszára, Konstantinápolyba és a keleti k kötikbe jolyó évi február hó 23-án megnyitja. Üszályrendeléseket a Duna egész vonalára, valamint a hajózatok mellékjolyókára eloadog.

Gabonaforgalom. Február hó 19 esti 6 órától 20 esti 6 óráig Budapestre vasuton és hajón érkezett s innen elszállított alatt felsorolt küldeményekről: Erkezett: Buza vasuton 22,913 mm., hajón — mm., összesen 22,913 mm. Rozs vasuton — mm., hajó — mm., összesen — mm. Arpa vasuton 2,735 mm., hajón — mm., összesen 2,735 mm. Zab vasuton 1,296 mm., hajón — mm., összesen 1,296 mm. Tengeri vasuton 202 mm., hajón — mm., összesen 202 mm. Repece vasuton — mm., hajón — mm., összesen — mm. Liszt vasuton — mm., hajón — mm., összesen — mm. Korpa vasuton — mm., hajón — mm., összesen — mm. Összesen: vasuton 27,148 mm., hajón — mm., együtt: 27,148 mm. — Elszállított: Buza vasuton 37 mm., hajón — mm., összesen 37 mm. Rozs vasuton 100 mm., hajón — mm., összesen 100 mm. Arpa vasuton 411 mm., hajón — mm., összesen 411 mm. Zab vasuton — mm., hajón 2,240 mm., össz. 2,240 mm. Tengeri vasuton — mm., hajón — mm., összesen — mm. Repece vasuton 515 mm., hajón — mm., összesen 515 mm. Liszt vasuton 12,011 mm., hajón 4,179 mm., összesen 16,650 mm. Korpa vasuton 1,792 mm., hajón 1,950 mm., összesen 3,742 mm. Összesen: vasuton 14,926 mm., hajón 8,769 mm., együtt 23,695 mm.

Február hó 13 esti 6 órától 20 esti 6 óráig Budapestre vasuton és hajón érkezett s innen elszállított alatt felsorolt küldeményekről: Erkezett: Buza vasuton 120,062 mm., hajón 21,553 mm., összesen 141,620 mm. Rozs vasuton 2,884 mm., hajón — mm., összesen 2,884 mm. Arpa vasuton 18,820 mm., hajón — mm., összesen 18,820 mm. Zab vasuton 7,765 mm., hajón 2,600 mm., összesen 10,365 mm. Tengeri vasuton 3,956 mm., hajón — mm., összesen 3,956 mm. Repece vasuton — mm., hajón — mm., összesen — mm. Liszt vasuton 1,171 mm., hajón — mm., összesen 1,171 mm. Korpa vasuton — mm., hajón — mm., összesen — mm. Összesen: vasuton 164,668 mm., hajón 24,168 mm., együtt 178,816 mm. Elszállított: Buza vasuton 146 mm., hajón 200 mm., összesen 346 mm. Rozs vasuton 100 mm., hajón 2,425 mm., összesen 2,525 mm. Arpa vasuton 1,089 mm., hajón 808 mm., összesen 1,847 mm. Zab vasuton 100 mm., hajón 7,636 mm., összesen 7,736 mm. Tengeri vasuton 769 mm., hajón — mm., összesen 769 mm. Repece vasuton 515 mm., hajón — mm., összesen 515 mm. Liszt vasuton 62,216 mm., hajón 19,948 mm., összesen 82,168 mm. Korpa vasuton 10,946 mm., hajón 26,292 mm., összesen 37,238 mm. Összesen: vasuton 75,320 mm., hajón 57,409 mm., együtt 133,229 mm.

Bortételek és székelyvárosi sertés-vásár és közvágóhid intőzősége. Február 21-én Főhaját: Zsírsertés, ugymint öreg I rendű 350 kilogrammon fölü — darab, II rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal néhez 300 kilogrammon fölü — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, sildő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Húsertés ugymint: néhez 800 kilogrammon fölü — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, silány — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhaját összege 123 darab, Előző napi maradvány 161 darab, összesen 289 darab. Eladott 246 db. Maradvány 43 db. A vásár irányzata közepes. Az árak hanyatlóban. — Következő árak jegyzetettek: Zsírsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on fölü 105—106 fillér, II. rendű 280—350 kilogramm 10 — 104 fillér, selejtezt 80— fillér, silány — fillér, fiatal néhez 300 kilogrammon fölü 105—106 fillér, fiatal közép 220—300 kilogramm 102—106 fillér, fiatal könnyű 220 kilogramm 98—102 fillér, sildő — fillér, malac — fillér. Húsertés: Néhez 800 kilogrammon fölü — fillér, könnyű 140—300 kilogramm — fillér, sildő — fillér, malac 40 kilogramm — fillér. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, elősúlyban.

Bécsi vágómarhavásár. Február 21. (Saját tudósított telefonjelentése.) A st-marzi központi vásárosmarkban ma megtartott vesztézári vágómarhavásárra telhajátott 186 darab szarvasmarha.

Jegyzések: 100 kilogrammonként elősúlyban, magyar hízőökör I. minőségű — fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű — fillér, III. minőségű — fillér, galiciái hízőökör I. minőségű — fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű — fillér, III. minőségű — fillér; német hízőökör I. minőségű 80—86 fillér, kivételesen 87 fillér, II. minőségű 70—78 fillér, III. minőségű — fillér. Legelő ökör — fillér, paraszt ökör — fillér, legelőt ökör — fillér. Bika 40.—44.— fillér, tehén 50—69 korona. Kivételesen — korona, bivaly 36—46 korona, 100 kilogrammonként, a fogyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonaforgalom.

Budapest, február 21.

Mérsékelt kínáltak és gyöngye kereslet mellett készbuzra valamivel kellemesebb volt és a forgalommal került 10,000 mm. tartott, helyiely-közzel valamivel magasabb árakon kelt el. Rozs kellemesebb és budapesti paritásra 6.80 koronáj köttetett; tengeri száilardabb, de nem sietnek a magas árakat fizetni.

Eladott:

Buza, Tiszváideki: 200 mm. 81 k. 8 K. 42½ f.; 100 mm. 81 k. 8 K. 42½ f., 400 mm. 81 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 40 f., 300 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 42½ f., 100 mm. 79½ k. 8 K. 42½ f., 100 mm. 79½ k. 8 K. 42½ f., 200 mm. 80 k. 8 K. 79½ k. 8 K. 35½ f., 100 mm. 76 k. 7 K. 85 f.

Majok: 480 mm. 80 k. 8 K. 30 f.

Fegyvergyei: 150 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 78 k. 8 K. — f.

Adonyi: 1150 mm. 76 k. 8 K. 4.

Pestmegyerdeki: 100 mm. 81 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 52½ f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 150 mm. 79½ k. 8 K. 15 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 12 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 78½ k. 8 K. 25 f., 100 mm. 77½ k. 8 K. 05 f., 100 mm. 77½ k. 7 K. 85 f.

Felsőmagyarországi: 400 mm. 78 k. 7 K. 87½ f.

Bánágyi: 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 60 f.

Bécskai: 200 mm. 78 k. 8. 15 f., 300 mm. 77½ k. 7 K. 60 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 70 f. paritásra.

Arpa: 100 mm. 6 K. 07½ f., 200 mm. 6 K. 4, 430 mm. 6 K. 92½ f.

Zab: 200 mm. 6 K. 50 f., 100 mm. 6 K. 40 f.

Készpenzhez mellett.

A készszer hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktőzsde szokásai szerint készpenzben 50

Kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for commodity names (e.g., Tiszavidéki, Fehérmegyei), weight (Kiló), and price (K.-tól, K.-ig).

Table titled 'Egyéb gabonafélék' listing various grain types and their prices.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Table listing settlement dates and corresponding prices for various commodities.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table showing closing prices for commodities like Apríli buza, Októberi buza, etc.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table showing closing prices for commodities after the 5:00 PM session.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde nyugodt irányzattal folyt le és ennek következtében a nemzetközi értékek csekély ingadozások után csökkenteek.

A valuta-piac változatlan. Előzősde. Osztrák Hitelrészvény 630.—690.50. Magyar Hitelrészvény 744.50-746.—.

A déli tőzsde: Osztrák Hitelrészvény 688.50-690.—688.75. Magyar Hitelrészvény 742.50-743.—.

A prémium-üzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák Hitelrészvényekért holnapra 5-6 korona, 8 napra 11-12 korona, március hó végére 25-26 korona.

4 óraker zárul: Osztrák Hitelrészvény 688.75. Magyar Hitelrészvény 743.75. Leszámlítolbank 455.—.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árlistákat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 48.—54.— korona, vörös aprószemű 60.—64.— korona, vörös erdőlyi ... korona, vörös bászági ... korona.

A bécsi értéktőzsde.

Mintthogy a tegnap este hitelrészvényekben eszközölt eladásokat nem folytatták és a gőzhajózárszások egyezménye, valamint a prágai vasművek felévi mérlege jó benyomást tett, a mai előtőzsdén az üzlet élénkebben indult.

A déli tőzsde ellenben nyugodt és később kedvetlen volt.

Zárulat nyomott. Bécs, február 21. (Magyar értékek zárulata) 4 1/2-os aranyjárdék 121.35. Izzai és szegedi kölcsön-sorsjegy 150.—.

Bécs, február 21. (Osztrák értékek zárulata) 4 1/2-os papírjárdék 100.80. 4 1/2-os osztr. aranyjárdék 121.10. 1990-os sorsjegy 154.50. Osztrák hitelsorsjegy 433.—.

Bécs, február 21. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárulata a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 689.25.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, február 21. (Tőzsdéi tudósítás.) A tőzsde megnyitásokor bankterékek tartották magukat, vasrészvények szilárdak voltak, szénárékek irányzata nem volt egységes.

Berlin, február 21. (Zárulati) 4 1/2-os papírjárdék 101.10. 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 103.30. Elhavölgyi vasut —.

Berlin, február 21. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4 1/2-os magyar aranyjárdék 102.25. Magyar koronajárdék 100.25.

Frankfurt, február 21. (Zárulati) 4 1/2-os papírjárdék 101.40. 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 103.30. Magyar koronajárdék 100.30.

Hamburg, február 21. (Zárulati) 4 1/2-os ezüstjárdék 101.35. 1880. sorsjegy 155.25. Déli vasut 15.50.

Február 21. A sorsjegyzet irányzata: tartott. A listás sorsjegyek: (A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (párónként 400 kilogramm felüli sulyban) 122-126 fillérig.

fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz (párónként 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. Könyű (párónként 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig.

Szerzési lista szám 1903. február 19. napján volt készlet 21.681 darab. — 1903. február 20. napján felhajtott 651 darab. — 1903. február 20. napján elszállított 389 darab, 1903. február hó 21. napjára maradi készletben 21.343 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Február 21. —

Kinevezés. A győri ítélőtábla elnöke Nagy Dániel végzet jogbálgatót a győri ítélőtábla kerületébe dijas joggyakorokk: a debreceni ítélőtábla elnöke Kun Elemér végzet jogbálgatót a debreceni ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű díjtalan joggyakorokk nevezte ki.

Pályázat. A pozsonyi törvényszéknél bírói, a budapesti I-III. kerület járásbírószágnál bírói, a szabadkai és debreceni törvényszéknél bírói állásra két hét alatt, a pest-megyei Maglódion III. osztályú postamesteri állásra március 13-ig, Kiskútjánó vármegye alispáni hivatalánál szolgái állásra március 28-ig lehet a folyamodásokat benyújtani.

Pályázat-visszavonás. Az érsekvárosi adóosztály állásra hirdetett pályázatot a segesvári pénzügyigazgatóság visszavonta.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogbank Részvénytársaság. Bevezített részvényitke: 10 millió korona. Elnök: Tolnay Lajos, vezérigazgató: Bunke Gyula.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Leány- és fiúbiztosítótételek, Budapest, VI. Tere-körút 40-42. (az intézet saját palotájában) Az intézet vagyonja 1901. december 31-én 7.874.385/4 korona.

Napirend.

Napló. Vasárnap, február 22. — Római-katholikus: Farsangvasárnap. — Protestáns: Didim. — Görög-orosz: február 9.) — Zsidó: Sebat 25. — Nap kélt 6 óra 39 perckor. — Nyugszik: 5 óra 16 perckor. — Hold kélt: 3 óra 22 perckor éjjel. — Nyugszik: 12 óra 46 perckor déleán. — Hold a földtávolban 2 óraker délután.

A műtisztelet nem jogadnak. Nemzeti Múzeum. Allattár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9-11 óráig.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, február 21.

Hazánkban az idő tulnyomóan derült és nappal enyhe. A hőmérséklet reggel nyugaton a zérus fok fölött, egyebütt kevéssel alatta van. Északkeleten némi csapadék is esett. Éjjel több helyütt erős szél volt.

Vizállás.

Table with columns for location (Duna, Tisza, Körös, etc.), date (Febr. 21., Febr. 20.), and water level (méter).

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Vasárnap, 1903. február hó 22-én.
Faust.

Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét szerette Gounod. Szövegét Goethe után írta Barbier és Carré. Fordította Ormay F.
Személyek:
Faust Kertész Margit Kaczér
Mefistofeles Szendrői Siebel Payer
Valentin Beck Mártha Valént
Wagner Ney B.
Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. február hó 22-én.

Délután 2 1/2 órakor mérsékelt helyárakkal:

Clemenceau.

Színmű 5 felvonásban. Irta Dumas Sándor és D'Artois Armand.
Személyek:
Clémenceau Prielle Iza, leánya Márkus
Pierre Mihályi Vojnov Horváth
Ritz Szacsavay Cassagnol Hetényi
Constantin fia Náday Foucher Körösmezeli
Grófné Helvey François Szőke

Este:

Annuska.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Gárdonyi Géza.
Személyek:
Nagy Péter Szacsavay Balogh Rézsabegyi
Anna, felesége Vizvárné Téting Gál
Annuska Ligeti J. Vass Imre Mihályi
Pépost Egressy Piébanos Molnár
Sári Molnár R. János, barát Gabányi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. február hó 22-én.

Délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal:

Bacsányi.

Színmű 3 felvonásban, 4 képből. Irta Fényes Samu.
Személyek:
Bacsányi Fonyvesi Sárosy Tapolczai
György Kazalicky Kelemen Góth
Nálczy Balassa Sehi Hegedűs
Osvayné Hunyady Csathó Vendrei
Krisztina Haraszthy Szatmazy Szerémy
Jolán Varsányi Öz Pál Tanay

Este:

Kéz kezét mos.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Horczeg Ferenc.

Személyek:

Zentay Balassa Eberle Kazalicky
Mariette Kertész Klóth Hegedűs
Ösv. Vivóné Csillag T. Faragó Bárdi
Berkenyey Fonyvesi Szerencsuz Győző
Tatár Vendrei Lőrinc Hegedűs
Sólyom Góth József Tanay
Borhidy Szerémy Béni Rónaszéky
Kabóczy Tapolczai Kemény Fekete
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Gorlenko-Dolina

orosz kamaranézenésű hegedűművész és Nedbal Mária zongoraművész közreműködésével.
Jegyek 4, 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zeneművészeti zongorakereskedésben, Váci-utca 20. kaphatók.

Barbi Alice

Jegyek 4, 10, 6 és 4 koronáért a „Harmonia” zeneművészeti zongorakereskedésben, Váci-utca 20. kaphatók.

Ablak és melegágyüveg

jutányosan kapható
Szinell János utódánál
Mária Valéria-utca 1. sz.

Félmillió korona

nyerhető a következő 8 darab eredeti sorsjeggyel:

- 3 darab Jézus-sorsjegy
- 2 „ Bazilikás-sorsjegy
- 7 „ Magyar vörös kereszt-sorsjegy
- 1 „ Olasz vörös kereszt-sorsjegy
- 1 „ Osztrák vörös kereszt-sorsjegy

Ezenként 12 húzás.

Legközelebbi húzások már február 28-án és március 1-én.
Minden sorsjegy okvetlen nyer.

A fölnevezett 8 darab eredeti sorsjegyet először 40 havil 7 kor. 50 alleros részdíjazással. Az első részletek postai utalványal való beküldése után azonnal megküldjük a sorsjegyek sorozatát és számát tartalmazó törvényes részletet, melyek után az összes nyeremények a vevőt illetik. — Az első két részletet egyezre való beküldésénél a harmadik részlet ingyen nyugtázzuk.

Szalai és társa bankház

Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. (Dohány-utca sarkán).

Má. farsang-vasárnap, 1903. febr. 22-én

a Fővárosi Vigadóban

az idei farsang utolsó

ELITE-ÁLARCOS-BÁLJA

a pesti tar. négyzet javára.

Előreváltott belépőjegyek ára 4 korona, kaphatók az ismert előárú helyeken. Esti pénztárnál 5 korona.

KEZDETE 9 ÓRAKOR.

Üzlethelyiséget

már

március hóban

bécsi- és hajó-utca sarokhelyiségébe

helyeztem át, onnélfogva

egész áruraktáramat

rendkívül olcsó áron

árulatom el.

FISCHER EMIL

os. és kir. udvari szállító

porcellán- és majolikagyáros,

Budapest, IV., Bécsi-utca 3. sz.

Álarcos-öltözékek szövetség

legjobb általánosról szaliból vagy más jó szövettől legjobban készítő, Gigerli, egy teljes állású 3 fős 30 kr. Bőrdob, remete, medve, angol, lengyel zaidó stb. dréja 3 főtől 6 főtől. Csoporthozak ármérsékles.

Cotillon-rendjelek

100 dró 60 kr. Cotillon-rendjelevalogató, egy börtök, tartalmaz 4 darabot, börtökönként 3-401 20 krig.

Tombolák és jukzakaroknak Nagy választék visszamaradt, hibátlan árúból, köztük igen mutatós és értékes darabok, 100 darabonként 4, 8, 10, 20 egész 100 früg.

Legújabb értékes cotillon-tombolák nagy választékban, gyűjtemények, jól megválasztva, 6 dró 8 és 5 fr. 12 darab 5-611 20 früg.

Trefás zenehangszerek bigophonok trefás zenekaroknak. 6 ember részére 2 fr 50 kr., 12 ember részére 4 fr 50 kr. Confetti (corandol papír) a legújulásokból táncszóróhoz, piknik és bálokra 100 zsákocská 2,75, 4,50 egész 6 forintig. — Papírjáték (dobozos) 100 darab 55 krajcar. A legújabb és legértékesebb balladizások az új ünnepek gúnylindok, színek szerint színezve mintáktól 5 kr. Néi ajándékok, elragadó minik, kivánsra megtekinthető. Dus tartalom színes katalógus ingyen.

RIX farsangi szétküldése, WIEN, II. Praterstrasse 16.

Telefon 2269. Sürgözveim: Rix, Wien II.

BUTOR!!

Nagybecsű vevőim bizalma által készltetve éreztem magamat, üzletemet nagyobbítani, a jelenkorak megfelelőleg berendezni és ezért áthelyezni.
20 év óta élveztem bizalomért ez után monok köszönet és kérem azt részemre új helyiségemben továbbra is fenntartani.

Állandó készlet ebéd-, háló-, uri- és szalon-berendezésekből, Baccok, Socasio, Ó-német és Renaissance kivitelben, egyszerűtől a legdiszesebb-kivitelig.

DÓSA KÁLMÁN

asztalos és kárpitos

Kerepesi-ut 28., 1/2 em.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Zongorák, Pianinók, Harmoniumok

legolcsóbban és teljes jóállás mellett részletfizetésre is
Deutsch Gábor-nál
Budapest, V. Erzsébet-ter 7., I.
Hangszók és javítások lelkiismeretesen eszközöltnék.

A sárospataki kovamalomkö-gyár-egylet

ajánlja kitűnő kőmő

sárospataki kova-malom-köveit.

Megrendelések elfogadtnak

a sárospataki

Kova-Malomkö-Gyárában, Sárospatakon

(posta, vasut- távírdá-állomás)

Árjegyzék kívánata ingyen és bérmentve.

ad 11307. szám.

Zárt, írásbeli versenytárgyalás

ipari termékek-, anyag-, eszköz- és szerszámtermékek szállítására.

A mezőhegyesi, kisbéri-, bábolnai és fogarasi m. kir. állami menésintézetek a gödöllői m. kir. koronauradalom, a kolozs-tordai m. kir. állami ménegazdaság és a bukin-palánkai m. kir. állami esikótelepen a folyó év végig felmerülő szükséglet fedezésének biztosítása végett az alább jelzett árúk szállítására Budapestten a földmívelésügyi miniszterium II. emeleti tanácsstermében

1903. évi március 18-án d. e. 10 órakor

zárt írásbeli versenytárgyalást fogok tartatni, amelyre a vállalkozókat azzal hívom meg, hogy az ajánlatok ezen versenytárgyalásra

legkésőbb 1903. március hó 15-én délelőtt 10 óráig nyújtandók be.

A szállítandó árúk a következők:

- Pertland és románcement, kőszén, vas és acél-anyagok, gézekeltől, gazdasági kéziszközök, fémananyagok, üvegárúk, kideigelt béranyag, lenkender, juta és pamutszövetárú, posztó és nemesszövetárú, festő és mázóanyagok, kenőolajok és zsiradékok, vegyipari készítmények, kénsav, gyógyszerek, ruggantóárúk, papírneműk, nyomtatványok és irodai szerek.

A versenytárgyalás főbb feltételei:

1. A versenytárgyaláson általában csak magyar honosságú termelők, illetőleg Magyarországon valamely illetékes hatóságnál bejegyzett ipari vagy kereskedelmi cégek vehetnek részt.
2. Csakis azon ajánlatok lesznek figyelembevevethetőek, amelyek a hivatalosan megállapított ajánlati minták szerint vannak megírva, és az általános és részletes versenytárgyalási feltételeknek mindenben megfelelnek.
3. Az ajánlatok akár bérmentes postaszállítás útján (a fenti cím alatt) akár személyes átadás vagy beküldés útján (földmívelésügyi miniszterium, felelelet 29. ajtószám. Segédhivatali főigazgató) nyújthatók be.
4. Az ajánlatok benyújtásának határidejéül kitűzött 1903. évi március hó 15-én délelőtt 10 óráig (tehát a versenytárgyalás idejét 3 nappal megelőző időn) túl beérkező, valamint pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

!! Az általános és részletes versenytárgyalási feltételeket, valamint az ezeknek megfelelő ajánlati mintalapokat a gazdasági főigazgatói hivatal (földmívelésügyi miniszterium II. em. 81. ajtósz.) díjmentesen adja ki, kivánsra az ajánlatot tenni szándékosoknak, portókételesen meg is küldi.

Budapest, 1903. február 17.
M. kir. földmiv. miniszter.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vígzeinház	Népszinház	Magyar színház
Hétfő	Nincs előadás	Téli rego	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
Kedd	Moharórsa.	Lady Windermere legyezője	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
Szerda	Sába királynője	Monna Vanna	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
Csütörtök	Berlichingeni Gótz	Simonyi őbester	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
Péntek	Nincs előadás	Simonyi őbester	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
Szombat	Afrikai nő	Simonyi őbester	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
d. n. Vasárnap este	Moharórsa	Simonyi őbester	Kéz kezét-mos	Bob herceg	A bajusz

Malátalikör

a legjobb, legkellemesebb és legegészsége-
sebb üdítő és erősítő likör. Végtelen kellemes zamata,
kitünő minősége és tulajdonságai miatt általánosan kedvelt.

Malátakeserű

a legjobb és legegészségesebb gyomorerősítő,
kitünő étvágygerjesztő ital, az emésztést elősegíti. Legjobb férfi ital.

Malátacakes

legízletesebb és leghathatósabb táp- és teasütemény.

Budapesten kapható: Löwenstein M. Vámház-körút 4., Szenes Ede Dorottya-utca 2.,
Szmion István Váci-körút 12., Seidl József Koronahereg-utca 13., Vogel Gyula Andrassy-ut 29.,
Taktás Lajos Kossuth Lajos-utca 19., Jung Péter Vámház-körút 10., Zoffmann Viktor Dobány-
utca 15., Bienenstok D. Nefelejts-utca 41., Spitzer G. Kálmán Ferenc-körút 41., Hauer Rezső
Koröpsi-ut 49., Focht Jakab Tükör-utca 4., Baumholzer Ede II. Corvin-ter 6., Rainer J. és társa
II. Corvin-ter 7. üzletoiben; vidéken a jobb fűszer- és csomag-üzletekben. Az itatok magyar-
országi felülvizsgálata gyógyszerészek és drugszítók részére: Budapest, **NADOR GYÓGYSZERTÁR,**
Váci-körút 17. Utá neyre, hol még nem kapható. 3 palacktól kezdve utánvéttel elmentve küldi;
a Nador-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. és a **Szt. Anna Maláták** készítő vállalat Kis-Velencén.
Visszonteljesítő szíveskedjenek direktre a Szt. Anna Maláták készítő Vállalathoz Kis-
Velencén fordulni.

Szt. Anna

törv. védett szabadalma-
zott tiszta malátából elő-
állított

maláták
készítmények
a legjobbak; kitünően beváltak.

Első orvosi
szaktekinélyek
által elismertek, hozama-
sabb használat mellett
páratlan hatásúak.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az el-
gyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezíránt
ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyv-
vel postán, jól becsomagolva. Ez egy családias
csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg,
kik fiatalokri kihágások miatt neki betegségekben,
syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E
céből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csom-
ag gyógyszerrel felvértesítők könyvvel együtt egy
on küldeni. E háziorvos a baj odabaza gyógyítható és
mindenki, a ki fiatalokri kihágások miatt neki be-
tegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus
bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen
gyógyszerközvetlen hat azon szervekre, melyek erőt
szükségelnek, és családiasan gyógyítja az évek
óta tartó betegségeket. Öregék és fiatalok irhatnak
a „State Medical Institut”-nak alatti címen, honnét
az nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az
intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik
kezelés miatt otthonuknál nem hagyhatják el. A
próbaküldemény bebizonyítja, hogy mily könnyen
lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni.
Az intézet nem tesz kivételt. Mindenki irhat a
gyógyszertár háziornát is magyarul, mire neki
diszkrétion mellett egy gyógyszerküldemény küldé-
teli felvértesítő könyvvel együtt. Irjon azonban. A
küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartal-
mát senki nem gyanítja. A levelek következőleg
címezendők: State Medical Institute, 9, Elektrom
Building, Fort Wayne, Ind., America és minden
levél bérmentesítendő.

A 14276. számú

„Iker-gőzszivattyú”

című, 1898. október 23-ról kelt magy. szabadalomra
vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. D. 801” alatt Mosse
Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstätte 2. intézendők.

IFONTOS

SÉRVBEN SZENVEDŐKNEK!

Sérültek ne mulasszák el
prospektust kérni a
Magyar Orvosi Műszertár
Budapest, VII., Kerespesi-utca 53.
(A Római-körhöz templommal szembe) legújabb szabadalm.

Univerzális sérvykötőiről.

Páratlan eredmény! Könnyel-
mos, könnyű kis nyomással a
legnagyobb sérvt is elszártható.
Egyenlő küllással készültnek;
műlábak, műkezek, lábgyökök,
füzők fordan-műtötteknek, egyre-
nastartók, haastók és gumu-
harcsyák műtők szerint. — A
betegpótlások szükséges cikkei
valódi francia küllőművesek
női orvosok által rendelkezésre
kaptak. Általános árjegyzé-
ketek bárkinek ingyen és bér-
mentve titoktartással.

Sztrájkolnak a cipészek,

de raktáram oly gazdagon el van látva min-
denemű, kitünő minőségű, saját készítésű
áruval, hogy t. vevőim minden megrendelést
azonnal képes vagyok teljesíteni és pedig:

Férfi, lakk v. box bakancs	4.80	Női kivágott 1.50, csatlós 2.-	
Szalon-lakk, fűzős v. cugos	4.20	Szalon lakk fűzős v. cugos	3.50
Franciásvéró „ „ „ „	4.80	Sztró, gombos fűzős v. cug.	4.50
Box-bőr gomb „ „ „ „	4.-	Box fűzős, gomb v. cugos	3.50
Borjúbőr angol bakancs „	3.20	Zörgő fűző, cug. 3.- gomb.	3.80
Borjúbőr fűzős 2.20 cugos	3.-	Szárga fűzős 2.20, bagarai.	3.50
Szárga fűzős 3.50 bakancs	4.50	Szárga v. fea. zergo felcipők	2.20

Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállítással ingyen.
Vevők rendelések pontosan és időskímélően eszközöltenek.
Nem megfelelő árú készséggel kísérőlek 10 fron felül ber-
mentve.

DÓCZI MÓR

Budapest,
VII., Kerespesi-ut 10.

BECHER-KARLSBADI-ANGOL-KESERÜ

Legjobb és legújabb
Karl-Bader-Liquor-Becher-Karlsbad

Tessék megkóstolni azután ítélni!

Raktár Budapeston: Lohmayer J. F. Károly-körút.
Nagyváradon: Winkler József.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanút, gyera, alapos és közértes módon biztos gyó-
gyulást érhető szenvedőknek, 30 éves kórhat és magán-
gyakorlati tapasztalataim fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvosorvos
mindenmedő bármily régi kórhat

Nemi betegségeket

ugymint húgyveséflólyást, hólyag- és vizeleti
bajokat, bujakóros sebeket, syphilit,
önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmagasabb
börbetegségeket és szépségkibékít-
továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

(impotencia)
meglepeő biztos eredményre gyorsan a legújabb
módon.

Rendelő-íntézet Epest, VII. Károly-körút 5.
(Dob-utca sarkán.)
I. em., bejárta a lépcsőházban
Rendel: Naponta délelőtti 10—4 és est: 6—8 óráig.
Kütn várótermék. Nérsékeltt fizeteltdj. Lov-
lekre kíméletesen választok. Kíváncsiakra gyógy-
szerről is gondoskodik.

CSIZ

ezidő szerint leghathatós-
abb Jód-Brom-Gyógyforrás
A hazánk legnagyobb gyógy-
UNICUM!
Dr. Korányi Frigyes tanár
a magyar gyakorlatban, vala-
mint a vezetőse aitt álló budape-
sti királyi egyetemi korodán
szerezett sokszoros tapasztalása
alapján melegen ajánlja a csi-
ziforrást, mint kiváló hatású
gyógyezert mindazon betegsé-
geknek, melyeknek a jód mint
specifikus szer járulva van.
A Csi-iz jód-brom-gyógyvíz ka-
pható mindenkor friss töltésben,
használati utasítással együtt,
minden ásványvíz-kiosztóde-
ben, megrendelhető a
Füredőgazgatóságnál,
Csiz, u. p. Rimaszecs és
Zsókany L. főállásúonál,
Budapest.

Virágnyelv.

Minden ismert virág jelentősé-
ge meg van írva ebben a könyv-
ben, melynek szerzője a leg-
jobb keleti forrásokból állított
össze. Aa szinas kötetben 80
füll. Az összeg előzetes beki-
rdetés esetén bérmentve küldé-
tik meg. Megrendelhető Lampel
Róbert (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedés
kedvezőben. Andrassy-ut 21. sz.

BÉCS

Continental-szálloda
Elsőrangú szálloda
Legelőcsbb árak

BUTOROK

dívának, matracok, függö-
nyök, kárpokok, ingak, leg-
juttányosabb árban
részfelfizetésre is
kaphatók
Náthán Ignácnál,
Budapest, VII., Erzsébet-
körút 23.

FERNOLENT

cépfőnyomás, a világ legjobb fűnyomása, gyorsan molyfokel fénytud és a bór tartóságot fenn tartja.
Alapítatott 1882-ben. Gyári raktár: Bécs, Schulerstrasse 21, Kapható mindenütt.

Hedin Sven

a negyvenfő Ázsia-utazó, a kit a Magyar Földrajzi
Társaság csak legutóbb választott meg tisztelet-
beli tagjának, világghírű munkája

Ázsia sivatagjain

keresztül

ez a minden regény-
nél érdekesebb út-
leírás, megjelent
magyarul.

Átdolgozta Dr. THIRING GUSZTÁV.
= Ötven képpel és 2 térképpel. =
Ára diszes, czimképes kötésben 7 kor.
Ajándékműnek fölötte alkalmas munka. I. kötete:
A Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára

A MENNYEI BIRODALOM

— 58 — TÖRTÉNETE 7 történeti képpel. 7 térképpel.

A legújabb forrás munkái felhasználásával
írta: Dr. LÓCZY LAJOS
Ára közképes, diszes kötésben 7 korona.

A vállalat III. kötete: **CHUN:**
Mély tengerek világa.

Átdolgozta: dr. SZILÁDY ZOLTÁN.
(Bajtó alatti.)
A Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára
megrendelhető visszefizetésre is. A gyűjtemény első sorosa
(12 kötet) fűzőbe 60 kor, diszes visszkötésben 72 kor.
EVENKINT 8 kötet jelenik meg.
Kiadja: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedés
Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz.

Szólóoltványok

szokványminőségben és
európai nemes, gyökereken és sima vonások mellyen le-
szálított áruk. Oltványok ezek 80—100 ár. Mindenk-
nek a legkíválóbb bor- és csomagolásukból, fűléstől, teljes jó-
állású. Ha a szállítvány a megrendelőnek meg nem felelt,
ugy az oda- és visszaszállított költséget, valamint a megren-
delő által kifizetett összeget teljes egészében az utasít-
szíjtem. Így mindenki ebből az összeget az utasít-
házhoz szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERITÉS.

Gleditschia-osemeték és magvak.
Óriás tövű, igen gyorsan fejlődő növény-növény. Ez az egye-
dül, melyből oly örökös kerítés növelhető pár év alatt, rend-
kívül csekély kiadásal, mellyen nemhogy ember, de sommiféle
állat, még az apró nyulak sem károsítják át. Ugy, hogy a
bekerített részek teljesen kulesz árhatók. Minden rón-
lehoz rajzokkal ellátott útítéleti és kezelési utasítás
mellékeltek. Hővén befűzős végeli színes fénynyomatos
díszes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetnek, rendszer-
kötelezően nákkal. Az árjegyzékben kívül egy oly könyv-
kap ezzel, ki címét egy levelelapon utadja, hogy minden-
sz a ház vagy család, ahol annak tartalmát hasznosra ne for-
dítják, városon, falun, pusztán, gazdaság vagy szőlő-
esztáti egyrészt. Így még azoknak is érdekében áll, kik a
delni semmit sem akarnak, mert barmé számos oly közömmény
foglatatuk, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

Diócsemeték.

Kétvén, óriási jövedelmet biztosító
váltandó fogva ennek tenyészése maott
minden gazdaságban az utóbbi idők-
ben rendkívül elterjedt.
Cím: „Ermelkei Fűző Oltvány-Telep” Nagy-
Károly, u. p. Székelyhid.

A 11280. számú
„Eljárás fémeknek poralaku vagy finoman elosztott
oxigéntartalmu ércelőkbel vagy oxigéntartalmu vegyü-
tekből való előállítására”
című, 1897. december 7-ről kelt magy. szabadalomra
vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. U. 1271” alatt Mosse Ru-
dolfhoz, Bécs, I. Seilerstätte 2. keretnek.

Igen sok gyomorbeteg

Köszöm ismét visszanyert egészségem a híres „STOMACHICON” gyomor és emésztőpárnák amely — amit számos elismerőlevél is biz-
onyít — a legújabb idő alatt kigyógyított mindenféle, sőt idült gyomorbeteg, u. m. gyomorerőtlenség, gyomorégés, gyomorégetés, fülösleges
gyomorsavat, felbűffogást, rossz szagú, rossz emésztést, hányingert, étvágytalanságot, valamint minden a rossz gyomortól származó fejfa-
jást is. Ara I doboznak 2 korona. A legkellemesebb hasztaló a Lukács-féle „Cascarin labdacsek” mert görösköket nem idéznek elő,
hatásuk pedig biztos. Ara I doboznak 60 fillér. Széküldési főkrát: Lukács Szigmond gyógyszerháza, Ujvidék. — Budapesti főkrát:
Török József gyógyszerháza.

GAZDÁTLAN VAGYON.

Az a vagyon, amely nem szüntelen gondoskodásunk tárgya, melynek jövedelmezőségét nem igyekszünk kedvező alkalmakkor kihasználni — olyan, mintha gazdátlan volna, mindenki élvezi, csak az nem, aki annak jogos tulajdonosa.

Akinek ma 1000 koronája van, 31.50 koronáért lemond egy egész évre pénzről, ugy, hogyha ma valaki 50.000 koronával bír, ami tekintélyes összeg, már is másképp nem tudja értékesíteni, mint hogy rábízva valamely takarékpénztárra — meg kell elégednie 1575 korona évi jövedelemmel, ami bizony esetpet sem áll arányban vagyonával.

Rossz gazdasági viszonyok közt a csekély jövedelmezőség mindenesetre jobb, mint a tőkénk elharácsolása. Ha azonban jobb idők következnek, utána kell látni, hogy vagyonunk nagyobb jövedelmezőségét biztosítsuk, hogy pénzünkkel épp oly okszerűen gazdálkodjunk, mint a hogy a gazdának kell okszerűen gazdálkodnia földjével.

Pedig mostan a nagy tőkék parlagon hevernek, nem törődik pénze jobb jövedelmezőségével senki, hasonlóan az elhagyott épület tulajdonosához, aki azt gazdátlanul hagyta, mert abban járvány uralkodott.

Nemesak a tőkékkel, az értékpapirokkal szemben is ez nembánomság mutatkozik és bárha vannak oly értékek, amelyeknek jó jövedelmezősége, sőt áremelkedési képessége evidens, nem törődik azokkal senki, gazdátlanul hevernek a piacon — a tulajdonosok nem érnek velük semmit, mert a kedvetlenség és kereslethiány miatt nem szilárdulhatnak meg árfolyamukban és van sok értékpapír, melynek abban a pillanatban — ha kinalják rohamosan csökken az értéke csupán azon okból, mert kinalták és ha már akadna is vevő rá, végre mégis tartózkodik a megvételétől épp ezen körülménye fel fogva.

A tájékoztatás legfőbb oka annak, hogy senki sem mer kezdeni semmit. Ezt a tájékoztatást elosztani, az egyes értékek fejlődőképességét megállapítani, a pénz és értékpapír piachelyzetét objektív kutatni és feltárni sűrűs szükségesség és mert minden cég feladata magaslatán kell hogy álljon, azért a Hecht bankház belátva azt, hogy hasznos szolgálatokat tehet e téren az általánosan szerzett gazdasági fellendülés küszöbén, mindenekelőtt tájékoztatni akarja a tőkepénzeseket és értékpapírtulajdonosokat a legközelebbi jövő teendőiről.

Összes felhívásaink tehát odairányulnak, hogy a tőkebirtokosok értékpapíralományukat általunk felülvizsgáltassák és nézeteinket megszívleljék, mert már eleve gyűjtött olyan információk birtokában vagyunk, melyek majdnem minden hazai értékpapír és részvény helyes taksálására képesenek. Ez az a tér és nem a tőzsdéjétek, melyen mi hasznos szolgálatokat tehetünk.

Ha valaki valamely értékpapírost általunk meg akar vásárolni, elegendő, ha az érték 15%-át küldi be nekünk, a többi összeget az értékpapír tényleges átvételekor kell hogy fedezze.

Mindezeknél fogva a Hecht bankház azon kérelemmel fordul a tőkepénzesekhez és értéktulajdonosokhoz, hogy alanti kérdőpontokkal idejekorán forduljanak hozzá. Egyben az értékpapírtulajdonosok helyesen cselekszenek, ha önmaguk is megírják, hogy milyen információk vannak meglévő értékpapírjaikról, hogy ha azok helyesek, ebbeli véleményükben őket megerősítsük, ha pedig információik tévesek, azokat rektifikálhassuk.

HECHT BANKHÁZ, BUDAPEST

IV., Ferenciek-tere 6., Fióközet, VII., Erzsébet-körút 32.

Hecht Bankháznak, Budapest.

1. Mely értékeket tartják most önök vételre ajánlatosaknak?
2. Az alábbi értékpapírok vannak jelenleg birtokomban, megtartsam, eladjam, vagy cseréljem-e be azokat és ha igen minőre?

3. _____ koronányi tőkém ezidőszert a takarékpénztárban _____ %-kal van elhelyezve; mely elsőrendű biztonságú papírok nyujtanának ennél jobb kamatozást?

Pontos és olvasható cím:

B. N.

Lakóhely:

Az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai r.-t. kiadásában Budapest VII., Kerepesi-út 54., megjelent:

A NŐK KÖNYVTÁRA.

I.

NŐI SZÉPSÉG fentartásának, ápolásának és növelésének titkai. Irta egy nagyvilági hölgy. Második javított és bővített kiadás. Ára diszkót aranymetéssel 4 K. 80 fill., vászonkötésben 3 K. 60 fill., fűzve 3 K.

II.

KIS GAZDASSZONY. Egy fiatal leányka naplójából. Serdülő leányok számára. Irta Szabóné Illésy Pirokska. Ára diszkótésben aranymetéssel 5 K. 20 fill., angol vászonkötésben 4 korona.

III.

AZ OTTHON. Utmutató a ház czélszerű és izlésteljes berendezésére és vezetésére, 37 ábrával. Irta egy nagyvilági hölgy. Ára diszkót. aranymetéssel 5 K. 20 fill., vászonkötésben 4 K., fűzve 3 K. 40 fill.

IV.

ILLEM. A jó társaság szabályai. Utmutató a művelt társas életben. Irta egy nagyvilági hölgy. Negyedik bővített kiadás. Diszkót. aranymetéssel ára 4 korona 80 fillér.

V.

HÖLGYEK KERTÉSZETI KÉZIKÖNYVE. Ford. egy nagyvilági hölgy. Ára diszkótésben, aranymetéssel 5 kor. 20 fill., vászonkötésben 4 korona.

VI.

A JÓ TÁRSASÁG MODORA ÉS ILLEM-SZABÁLYAI. Irta egy nagyvilági hölgy. Ára diszkótésben aranymetéssel 6 korona, vászonkötésben 4 korona 80 fillér.

Sérvkötők

valódi angol rugóval egy oldalra 3, 4, 5 és 6 frt, két oldalra 6, 8, 10 és 12 frt. Haskötők 3, 4, 5, 8 és 10 frt. Suspensor 25, 50, 80, 1.—, és 1.20 frt. Nagy rakatár gumi-harinyák, irrigátorok és mindenféle kötszerekben és gummiárakban.

Megrendeléseket eszközöl:

Radványi L.

kezi- és kötszer-gyáros Budapest, VI. Andrásy-ut 15. Árjegyzék ingyen.

MEGJELENT

A Magyar Földbirtok 1903-ra.

Magyarország 100 holdon felüli földbirtokosainak, gazdasági kiállítások, versenyek és természetvédelmi munkáinak

Czimentára

gazdasági és munkaviszonyainak a gazdasági kiállítások, versenyek és természetvédelmi munkáinak

Ára fűzve 26 K. VV kötve 26 K.

Megrendelések

a "PÁTRIA" irod. vállalat-ésnyomdai részvénytársasághoz. Budapest, IX. ker., Utfa-út 25. szám intézendők

PAPIER WLINSKI

Több mint 30 évtizede elismert és ismert, hogy a mell bántalmait, náthát, nyakfájást, rheumatizmust, tagzsárgaságot a leggyorsabb módon gyógyítsuk. Tessenék a Wlinski nevet kórní. Paris, 31 Rue de Seine, Paris. Kapható Budapesten Török Józsefnél.

Nincs többé sérv! 10.000 korona jutalom

annak, ki az én módszerem alkalmazása mellett, sérvétől teljesen meg nem szabadul. — Legmagasabb kitüntetések, ezerről köszönőiratok. Tessenék ingyenesürát kórní. Dr. Reimann-tól, Valkenberg 152. sz. Hollandia. Mitaná külföld, levelek 25, levelezőlapok 10 fillérral bementesteadók.

Diplôme d'honneur avec Insigne et médaille d'or

Anna Csillag

Kitüntetve: Diszoklevéllel Diszkerezsttel. és Párisban aranyéremmel.

Exposition Internationale d'Hygiène Paris 1902

Én Csillag Anna

a 185 ctm. hosszú óriási loreleyhajammal, ezt önmagam által feltalált hajkenőcsöm 14 hónap használata után kaptam. Ez mint a legjobb szer a haj ápolására, a haj növelésének előmozdítására a fejbőr erősítésére elismertetett, elősegíti uraknál az erőteljes téli szakálnövést és már rövid idei használat után úgy a hajnak mint a szakálnak természetes fényt és tömörséget kölcsönöz és megmenti őket az idő előtti őszüléstől a legmagasabb korig.

Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.

Postal szétküldés naponta az ár előre való beklüldése vagy utánvét mellett az egész világba a gyárból, hová min en megbízás küldendő.

CSILLAG ANNA

Bécs, I., Graben 14. sz. Berlin, Friedrichstr. 56.

Ezer bel- és külföldi orvos kipróbálta és ajánlta a
LOVACRIN-HAJVIZET

kopaszagnál, hiányos szakálnövésnél, a nők gyenge hajnövéseknél hajhullás és korpanál.

Ezen hirdetés mindenkinek, nőknek és férfiaknak egyaránt, kik eddig az eddig nem használták és pedig eredmény nélkül, különös érdekében van. Természetesen tartózkodom minden más szor felett való itélkezéstől, de arról bizonysítom, hogy a „Lovacrin“ a legfőbb és legjobb. Ismert híres recept szerint készült és nap-nap után kapok elismerő lev. leket. Néhány napra az első bekendő után nőni kezd a haj és ez tart addig, míg egy egészen, tiszta növevő, erős gyökérzetű haj nem támad. Ezeküvül pedig a haj, mely a „Lovacrin“ használata folytán nőtt, nem hull utra ki. Ezen újsg minden oldalát megtöhetően bizonyítványokkal, melyeket az elmúlt 6 hónapban kaptam.

„Lovacrin“ oly rövid idő alatt hat, hogy majdnem el sem birtő. Pehelyszór, de erős növevő haj mutatkozik először, később a haj gyönyörű erővel nő, mint egy fiatal, egészséges emberé.

„Lovacrin“ a természet minden osztályán mindkét nem útja és minden korban használható. Nagyon sok, a jelen idő ismert személyisége, eredménytel használta.

Megátalja a hajhullást, elavultja a kopart, idelelt megzavarult haj visszanyeri általa eredeti színét, megszünteli a viszketőseget és előmozdítja a szemöldök, szakál, bajusz és haj növevését a kopasz fejen.

Egy nagy üveg „Lovacrin“ ára, mely több hónapig tart, 5 K., 3 üveg 12 K., 6 üveg 20 K., Sztéküldés után-vétel vagy a pénz előleges beküldése esetén az európai raklárból:

M. Feith, Wien, VI., Mariahilferstrasse 45.
Raktár Budapest: Petrovics Miklós drogista, Bécsi-utca 2. — Török József gyógyszerész, Király-utca 12. — Gyógyszertár a Nádorhoz, Váci-körút 17. — Neruda Nándor drogista, Kossuth Lajos-utca 7. — Thalmyer és Seitz drogista, — Bolnár és Moser drogista, Koronaherceg-utca 9. — Fodor Márton drogista, VII. Király-utca 41. — Maltheim Ede drogista az „Arany Koronához“ Egyetem-utca 11. és Városliget 12. — Ralner J. és társa, — Károlyi drogista, II. ker. Fő-utca 11. — Lederer J. gyógyszerész a „Magyar király“hoz, Morvai-utca 11. — Utasi F. utoda drogista, Andrássy-utca 35. — Irányi Gábor, drogista, Egyetem-utca 11. — Lányi és Brandt, drogista, Koronaherceg-utca 10. — Pick Gusztáv, Király-utca 20. — Stern Zsigmond, drogista „Flóriához“ Váci-körút 42.

Minden sorsjegynek nyernie kell.

Magy. vör. + sorsjegy
Kapható 24 havil részletfizetéssel.
HAVIFEJZETÉS:

már	1 debra 1 kor. 61 Millér
február	2 „ 3 „ 20 „
„	3 „ 4 „ 75 „
„	4 „ 5 „ 90 „
28-án.	Főnyeremény 40.000 kor.

Bazilika-sorsjegy
Kapható 24 havil részletfizetéssel.
HAVIFEJZETÉS:

már	1 debra 1 kor. 16 Millér
február	2 „ 2 „ 30 „
március	3 „ 3 „ 70 „
2-án.	Főnyeremény 30.000 kor.

Már az első részlet és 36 fillér postadíj beküldése ellenében kiadom a sorsozatok és számokat tartalmazó részletes azzonali játékgazd.

Fleissig Sándor Budapest, VII., Erzsébet-körút 2.

Meteor Record
fonográfok (beszélőgépek)
legjobbák és legolcsóbbak a világon. — Kaphatók
Deutsch Gábornál.
Budapest, V., Erzsébet-ter 7. sz.
Grammophonok. Lemezek.
Kimerítő árjegyzék bérmentve!
Kivonatú előnyös részletek.
Viszonteláruított árked-
ve-ményben részesülnek.

Zenélő ingaórák

az órágyártás legújabb termékei. Ezen francia miniatűr-ingaórák 20 cm. hosszúak, a szerény méretben olyan, mintha rajz, természetes díja, finoman művevő, művészi faragványokkal, óráknak a legszebb indítók és az órádarák békát jászára. Ara szerényvvel és csomagolással csak 8 ft. Úgyancz az óra zénuvő nélkül, de ütőszekettel, fél- és egész órákat 20 ft., széküldés nélkül és csomagolással csak 6 ft. — Ezen ingaórák nemcsak garantiált precíz pontossággal járnak, hanem valóban finnyos kiállítású fogra, gyönyörű, elegáns burdaorab is. Ebrezóra csengettyével és éjeli világító mutató-lappal 170 ft. Ebrezóra zenével, csengettyével 170 ft., 6 ft. Női re-montoir óra 3 ft. Valódi ezüst re-montoir óra, kétféle díj 5.50. Csak utánvétel ellenében küldünk. Nem meg-feloldó áru visszavételre, a pénz visszaki-
üldetik, tehát nincs semmi rizikó.
**Nagy képes árjegyzék órákról, lánc-
okról, gyűrűkről stb. ingyen és bérment-
ve bérmentve. Kérésre tetszőleg.**
(Alapították 1860.)

Josef Spiering, Wien, I., Postgasse Nr. 2.

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvos mű- és köztérvezés
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50.
Ajánlja dusan felszerelt raklárát saját gyártmányú orvos-sebészeti és betegápolási tár-gyakban.
Saját gyártmányu, m. k. szabadalmaz. Polgár-féle **sérvkötő,** haskötő, gúrcsér elleni gumiharisnya, orthopaediai készületek, műlábak és kezek stb.
Valódi francia külön-lé-
gésű gépek F. Bergerand és, párisi gyárzóiból.
Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

széküldés ellenében küldünk.

A szenvedő emberiség öröme!

Dr. Garai Antal a bőr- és nemibetegségek orvosa széküldés ellenében küldök, ki már 20 éve működik e téren, elhatározta, hogy a **Népszerű Utmutató** teljesen ingyen
bocsátja a szenvedő emberiség rendelkezésére. A könyv tartalmazza az összes titkos betegségek (mérgezés, éjeli magömlés, húgyvesztés, húgyvesztésküldés, elgyengült férfiorv., bujafekély (syphilis, fehérvérnyál stb.) alapos leírását és legújabb módszereit gyógyozására. Többet írjon érte mindenki minél előbb, hogy ezen becses munkát (volt Ára 2 ft 50 kr.) díjtalanul megkaphasa. Portó fejében 20 fillér bélyeg küldendő. Sztéküldés sári borítékban. Cím:

Dr. Garai Antal

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 24. sz.,
Lovelerskére a felsorolt betegségek ellen a munka szerződés alapján rendel 4. s. 10-4-ig és 7-8-ig este.
Hozzájárul azonnali részletes árjegyzékkel gondoskodik.

Férfi és Női
Nemi Betegségeket
ugyszintén
Vér-, Bőr- s Idegbajokat
valamint
Férfigyengéséget
(Impotencia)
Rendelő intézetében
gyógyít biztos sikerrel a lerövidebb idő alatt, foglal-
kozási zavar nélkül, 26 év óta szerzett orvosi ta-
pasztalatok alapján kiváló gyógyszerkeiről általá-
osan elismert szakorvos

Dr. Kajdacsy József
v. cs. és kir. ezredorvos és kör-
házi főorvos
Budapest, IV., Kigyo-utca 5. l. em.
(Klotild-palota.)
Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig.
Levelekre díjmentesen válaszol, gyógyszerkeiről gondoskodik.

SPECIALISTA
sérvkötőkben.
A Keleti-féle leg-
újabb cs. és k. szab. sérvkötő pneumatikus pelottával a legújokéte-ebb a maga nemében! Nem csuszik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fokozása által föl-
límül minden más gyártmányt.
Árak: Egyoldalu Kétoldalu
12 korona, 24 korona
Keleti-féle cs. és kir. szab. gummi-
sérvkötő, rugó nélkül, gyenge, 2 nyomás iránt érzékeny betegeknek a legmeglebbebb ajánható!
Árak: Egyoldalu | Kétoldalu
10 korona | 20 korona
Testgyógyászati gyáraim-
ban teljes jótállás mellett
kiszállunk továbbá: jár-
és támpékek, műfüzők fer-
deművek részére, műlábak
és kezek haskötők, gúrcsér-
harisnyák stb. stb.

Valódi francia gummi-különlegességek eredeti párisi csomagolásában.
Árak koronaártekben: Tucatónként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.
Legújabb képes árjegyzéket titoktartási mellett ingyen!
KELETI J. orvos-sebészeti mű- és köl-
szeg-gyára (alap. 1878.)
Bpset, IV., Koronaherceg-utca 17.

Egyedül valódi angol **Balszam Thierry A. gyógyszerésztől**

Közegésségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva.
Az úvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegyoltalma alatt áll.
Ezen balszam bőséggel és különleg használatos. — 1. A tudóknak és melnek összes betegségenél elérhetően gyógyszernek bizonyított, megszünteti a katarthust és köpetkiválat, a fájdalom kábósságát elveti, szedi, sőt meg raglós betegségekben is gyó-gy. 2. Kitűnő hatással van torokgyulladásnál, rekedtségben és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hidegteleget. 4. Meglehető gyorsan gyógyít gyomor-gyógyászati és szakgatásokat. 5. Jótékony hasnyalót és vértisztító, tisztítja a veséket, megszünteti hypochondriát és melancholiát és előmozdítja az ét-
vágyat és emésztést. 6. Kitűnő hatása van torfgyulladás, lyukas fogaknál, szájpneumon-
ia, továbbá minden fog- és szájbetegségnél és megszünteti a fejfájást, valamint a száj-
és gyomor rossz szagát. 7. Kúszóleg csodás gyógyszer minden sebre, ugymint hópórságnak, sipoly, szemölcsök, égési sebk, fagyott testrészek, ruh, kosz és kiütés-
megszünteti továbbá a főfájást, zugást, szalgatást, köszvényit, filiafájást stb. Tessek
mindig vizsgálni a zold apaca-védjegyre, mint felt látható! Hamisításoktól legjobb óv-
szert egyenesen a gyárból eredeti kartonokban bérmentve az osztrák-magyar monar-
chia minden postálművésére 12 kicsi vagy 6 dupla úveget 4 koronáért hoztatni,
Bosznia és Hercegovinára 4 kor. 60 fillér, Kovesabb nem küldetik. Sztéküldés
csak az őssező ízetés utalványozása vagy lefizetés mellett.

Miért szenved? mikor ének a biztos gyógyszeres a legrosszabb sebeknél is kúráltas van és majdnem mindig sikerülhet a fájdalom operáció vagy amputáció, ha
Thierry A. gyógyszer. egyedül valódi centifolia-kenőcsét
használja, mely sokak gyógyításában rendkívül jó hatással van, a fájdalom elnyitásban pedig elérhetően. Valódi centifolia-kenőcs használható a gyermekgyógyászatok mellett, a tejalvasás akadályainál, melkőnyomásonál, vörhenynél, mindenféle régi bajnál, nyit sebeknél lábakon és csontokon, sebeken, sósav, savak lábaknál, sőt oncolu-
nál is: úthor, szurk, jód, vágott és sebzett sebeken; az idegontestek kiválasztásánál, mint úvegek, és faszújak, hernok,
darabok stb. 1. mindenféle dagadt, kivörös, karunkulák, uj kopósságok, valamint rák, körmögöreg, kör-mögö-
reg, hólyagnál, manóttól kiseszedést lábaknál. **Egott sebek minden nemet, fagyott testrészek, a betegok fokozott**
erőit sebeit, a nyakot támadó dagadt, vérdagadt, felújítja és a gyermekok sebesebédését stb. Sztéküldés csak az őssező
címetés beküldése ellenében. 2. Úvegek csomagolásai, postaküldésével és szállítással együtt 3 kor. 60 fillér. **Észre-
vevő bizonyítvány eredetiben megküldhető.** Mindenkét óvak hamisítványok: vesztésű és kérem vizsgálni, hogy
minden úvegen a cég: **Órangyal-gyógyszertár Thierry (Adolf) Limited Pregrada** bejegyeztetve legyen.
E két gyógyszerre való felhívás után szer, sőt sebeknél is, ellenben minél régebbi lesz, annál érté-
kebb és hatékonyabb, és sem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik. Így tehát az év bármely
szakában kúrált. Majdnem mindig van hatásuk az idegek, legálább az orvos megérkezésétig, te-
mézetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorosra ajánlt hasonló, de hatástalan szer-
ket használni, melyekért csak legfeljebb a pénz doblik ki, hanem maradnak csak az mellék a két
régi elismert, jó, olcsó, megbízható, amellett teljesen ártatlan, világhírű szerzői, melyeknek minden
csontjánál találhatók kétszer lenni. A hol a felt ismertetőit védjegyekkel valóidra kapni nem lehet,
tessek egyenesen rendelni és címetni:
Thierry (Adolf) Limited Órangyal-gyógyszertára, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
Közp. raktár Budapestben: Török A. gyógyszerész és dr. Egger Leo és József, Váci-körút 17. Zár-
ban: Mittelbach J. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerésznél.

Grünberger Armin Béla
örökösél,
IV., Váci-utca 30. l. em. 23.
(Haris-bazár).
Vessünk és becsorolunk ar-
nyál és keszereket.

20% engedményt kap mindenki.

GUMMI
és hálhólyag, az egyedüli legbiztosabb, legmegbízhatóbb
és teljesen ártalmatlan, gyorsan és könnyen alkalmazható
óvszer férfiak és nők részére. Ara tucatónként eredeti
óvszer férfiak ft 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. —
párisi minőségben ft 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. —
ft 8. — Bouts americ. tusatja ft 3., 4., 5. —
Női óvszer: Hasse tanár-féle ft 3., darabonként.
tanár-féle ft 2.50. Dr. Earlet-féle ft 3. —
Ezen női óvszerok százoszor is használható.
Hőlyg szivacsok, valódi párisi, tucatónként ft
2., 3., 4., 5. — és ft 6. —
Diana új havi kötő nőknek, legjobb a világon,
darab a ft 2.—50.
Kimerítő árjegyzék zárt borítékban ingyen és bér-
mentve. Megrendeléseket pontosan és diszkrétan eszközi
utánvétel mellett vagy a pénz előleges beküldése után
VAVAVAVA J. REIF VAVAVAVA
BÉCS, I. BRANDSTÄTTE 3. SZ.
1881-ben alapított hírneves higiéniai specialista cég.
Ki e hirdetésre hivatkozik!

